

uus leide 1938

Tema mees.

Lotte Wege romaan.

Pärnade allee uppus päikesesse, kui Bess väljus reisibüroost.

„Kui ilus siin on!“ ütles keegi härra, kes temast möödus, oma kaaslasel.

„Ludwigi tänav meeldib mulle rohkem.“ vastas teine lühidalt ja haaras kinni oma kübarast, mille äkiline tuulehoog oleks peagu wiinud lendu.

Aga tuul on siin värskem, mõtles Bess ja rõõmustas selle sümboolse tähenduse üle. Ta wiipas veel kord käega ametnikele büroosse ja sammus edasi Brandenburi värava suunas. Ta oli suure kaswuga ja sale, kandis helerohelist kostüümi, mis oli uus, kuid siiski mitte nõelasiitmast tulnud, tumerohelist kübarat ja sedasama värwi sportlikke, wäga moodsaid kingi.

Tal olid tuhkh blondid juuksed, päikese käes kiiresti pruunistunud tuhm, soe jume, sirge nina ja hallid silmad, mis ükskõiksest waatlesid tänavaliiklemist. Ta oli kaunis kena ja parimas tujus. Ta peatus mõnegi äri waateakna ees ja waatles wiimaks pikemalt ja tõsise pilguga ühe suure kullasepaari wäljapanekuid. Siis läks ta mõned sammud tagasi, nii et ta kogu üleni peegeldus suures waateaknas, ja waatles iseennast niisama tõsiselt.

Ta kordas sama pilti veel paari teise äri waateakna ees ja pistis siis pikkade sammudega minema. Puhus pehme tuul ja maipäike paistis soojasti. Pärnade allee lõhnas aromaatilisel. Täimised ruttasid tänavail ja autobused olid tungil sõitjaid.

Bess hakkas omaette ümisesema laulukest, mis käsitles kewadet. Wärskest puhastatud autod wurasid temast mööda.

Talle tuli vastu keegi härra — keegi sale, laiadõgne härra hallis suweülikonnas. Neg-ajalt waatles ta möödaminejaid kõrgilt ükskõikse pilguga. Sama härra ja Bess, ümisesedes omaette kewadlaulukest, lähenesid teineteisele ühewõrdsel kiirusega. Härra heitis lähenedes Bessile kõrgi pilgu. Alles lähenenud teineteisele wiie sammuni, waatas Bess ka tema otja.

Nad waatasid mõlemad teineteise otja.

Härral olid niisamafugused hallid silmad, sirge, energiline nina, ta oli päikesest juba tõmmuks põlenud ja ta juuksed olid tumehlondid.

Nad waatasid teineteise otša ja nii härra kõrkus kui ka Wessi ükskõikus muutus inestuseks ning täieliseks rahuldustundeks. Hetkeks näis tundumat mõlemale, nagu peaksid nad lähenema teineteisele kui head sõbrad, kes pärast kauast lahusolekut jälle kohtawad.

Ent siis möödus Wess wõdrast härrast, sest nad ei olnud sõbrad ega tuttawadki. Nad polnud oma elus enne kordagi teineteist näinud.

Wess läks edasi. Waewalt kümne sammu pealt aga pöördus ta ümber. Ta dieti küll ei tahtnud, aga ta pidi seda tegema. Seal seisis ka wõdras härra, hall ja jaha ning wäga tuttawlik. Ta waatas Wessi otša ja Wess läks edasi.

Härra waatas talle järele paar sekundit, siis läks ka tema edasi, wastasuunas endisele. Nad eemaldusid teineteisest ühewõrdse kiirusega.

Koomiline, mõtles Wess, peagu oleksin sellele wõdrale mehele laialisirutatud kätega ja rõõmuhüüdega wastu jooksnud. Tundus, nagu seisaks ta mulle wäga lähedal. Aga ometi ei wõinud ma teda kellegagi ära wähetada. Oli peagu kohutaw.

S siis meenus talle lugu sellest, et igal inimesel olewat teine pool, mida ta pidawat otsima. Ja see wõib-olla oligi minu õige teine pool, mõtles ta pool lõbusalt, pool kurwalt, seepärast et wõdras oli möödunud — kuid ära tuntud ja siis jälle kadunud tundmatusse kaugusesse. Kaugusesse? mõtles ta. Wõib-olla istub ta siinsamas Kranzleri juures ja joob wahuwiina.

„Minu teine pool istub Kranzleri juures, aga mina ei tunne teda,“ ütles ta. See tundus talle wäga koomilisena.

Kewad õhutab naeruwäärjeid kalduwusi romantikaks, mõtles ta. Kui waadata tänawal inimestele näkku, siis wõib juhtuda, et mõnigi nendest meeldib. See naine seal oma sinises mantlis näiteks on ka wäga kena, see wanahärra oma terawa lõuahabemega on weetlem, ja mehed, kes on walwel ministereeriumi ees, meeldiwad mulle ka.

Küsimus on, kas mina ka sellele härrale meeldisin, ütles üks teine, sügawam hääl temas. Ja süiski, karwapealt oleksin jooksnud ta käte wähele.

S siis tõi Wessi taewast jälle maa peale kordnik, kes ei luba kõndida sõiduteel. Ta nõudis trahwiraha. Wess ei waielnud sellele wastu. Kord peab olema, ja see oli õige, et igäüks pidi maksma ühe marga trahwi, kui ta oma mõtteid laskis lennata nagu kahwatu-lilla kooliplika möödunud sajandist.

Ta kihutas tolle tundmatu härra wälja oma peast, läks läbi Brandenburgi wärawa ja otsustas helistada Felixile. Ta läks nüüd wäga korrapäraselt üle tänawa, seepärast et telefonikiosk asetses teisel pool tänawat.

„Tahan kõnelda härra Eivenackiga,“ ütles ta, kui naisterahwa hääl wastas.

„Keda ma tohin teatada?“ küsis hääl.

„Proua Eivenack,“ wastas Wess. Teda paluti natuke oodata.

„Kes seal on? Kuidas käsi käib?“ küsis Felix Eivenack.

„Siin Wess räägib. Suurepäraselt. Kas tahad minuga lõunat süüa?“

„Hea meelega.“

„Kas linnas?“

„Suurepärane. Wahest Kranzleri juures?“

Nad leppisid kokku kohata ühes itaalia restoranis. „Men kohe seal,“ kinnitas Felir, — „poole tunni pärast.“

Bess läks restorani. Seal lõhnas õrnasti tomati, juustu ja praadide järele. Bess oli tulnud liiga vara ja pidi ootama.

Felir oli huwitav, tark ja omapärane inimene. Kuid tal oli väga raske iseloom. Ta oli keefmise kuulsusega klaverikunstnik ja Bess oli olnud temaga kaks aastat abielus. Ta esitas maailma täiuslikkusele waljud ja järelandmatud nõuded, ja seepärast oli raske temaga elada. Bess oleks muidugi seda püüdnud, aga Felir ise kaotas enne kannatuse. Ühel päeval ta weendus, et Bess pole täiuslik, nagu ta weendus selles warsti iga inimese juures, ja tõukas tema endast walusate etteheidete ja hirmsa pettumusega. Nad lahutati.

Bess oli teda väga armastanud. Ta oli väga õnnetu, kui nad lahutati, ja tegi iseendale etteheiteid. Aga seda poleks tarwis olnud, sest see polnud tema süü, maid Felir Eivenack oli kärjitu inimene, kes kunagi ei saanud tunda ennast süüdlasena. Ta oli täiesti kõlbmatu heaks abieluks. Ta oli eraklikkude kaldumustega ja omas kõiki üfsiklase wigu.

Sellest oli möödunud nüüd juba kolm aastat ja Bess ei olnud enam õnnetu. Ta kohtus temaga mõnikord, kui tal oli ees midagi tähtsat. Felir andis talle alati tarka nõu, mis enamasti osutus kasulikuks.

Felir oli peale tema olnud abielus weel kahe teise naisega, kellest ta oli lahku läinud samadel põhjustel. Bess leidis, et see asjaolu rääkis tema kasuks.

Felir ilmus weerandtunni pärast. Ta oli keefmist kaswu, sale, kuid märgatawalt kaldumustega paksuksminekuks, ja tumedawereline. Ta väga särawaist silmist peegeldus kõik wastu, mis ta tegi wõi mõtles.

„Milles su käsi nüüd nii hästi käib?“ küsis ta pärast terwitust. „Jutusta.“

Bess waatas waimustatult lakke. „Seepärast, et teenisin palju raha, Felir.“

„Korterite sifustusega?“ küsis Felir, sest Bess oli siseinsener.

„Jah,“ wastas Bess särades. „On tulnud jälle head ajad. Naiste puhkekodu Thüringis — suurepärane, Felir.“

Felir rõõmustas väga selle üle, olgugi et tal polnud taipugi sifearhitektuurist, sest ta elas alati mööblitega korteris. Anuke, mis ta wajas, oli tiibklaver.

„Nii siis, sa oled rikas, mu laps?“

„Jah,“ ütles Bess, olgugi et see oli liialdatud. Aga ta oli kord pärast pikemat waheaeqa jälle teeninud suurema summa ja tundis endal olemat ülikülluses uut jõudu.

„Ma teadsin seda ju ennegi,“ ütles Felir väga wüsafalt.

„See on tõsi,“ kinnitas Bess. Aga wiimane aeg oli tal tõeliselt olnud väga raske. Ta oli kakskümmend kuus aastat wana ja ta oli elanud ilma tegewuseta ja ilma rahata oma ema juures, kes oli samuti waene. Ta oli tundnud end kaunis hülatuna ja kasutu olemusena. Et ta meeldis mõ-

nelegi mehele, see teda ei lohutanud, seepärast et need mehed talle ei meeldinud.

„Sinu eduks niisis!“ Felix tõstis klaasi punase viinaga.

„Minu eduks!“ vastas Bess rõõmsasti. „Sügisel sijustan ühe hotelli.“

„Suurepärane,“ arvas Felix ja mäsiss ühe pika makaroni oma lahvli ümber. „Aga mis sa nüüd teed?“

„Mehomme reisin Schwarzwaldi — Freiburgi Linka juurde. Ma pole teda poolteist aastat juba näinud, pärast seda kui ta abiellus. Neil on seal vihmamantlivabrik. Ma rõõmustan väga selle üle.“

„Jaa, jaa,“ arvas Felix, „te olite alati head sõbrad, ma tean. Aga nüüd pead sa jälle abielluma, Bess.“

„Miks?“ küsis Bess. Ta oli sunnitud naerma, sest seda nõu andis Felix talle alati, kui nad kohtasid. „Mul pole midagi selle vastu, aga miks ma seda just pean, siis kui mul on muude asjadega küllalt tegemist?“

„See on äärmiselt tähtis,“ väitis Felix ja vaatas Bessile otse, kes oli väga kaunis ja õitsew. „See on inimesele vajaline, muudu muutub ta nukrameelseks ja näruseks.“

„Huwitaw!“ arvas Bess ja silmitses teda weidi pilkawalt.

„Miks sa siis ennast nii ühtepuhku lased lahutada?“

Felix kehitas õlgu ja naeratas häbelikult. „Peab oskama walida seda õiget.“

„Arusaadawalt,“ vastas Bess. „Aga kas on walitu see õige või mitte, see selgub alles hiljem.“

Felix kasutas juhuft, et käsitleda oma waateid õige waliku suhtes. „Inimesed“, ütles ta, „otstawatad ikka ebasobival hetkel: kui nad tahawad hoolitseda oma majapidamise eest, kui nad wajawad abi, või kui nad wajawad raha, või kui mingi kirj rõõwib neilt mõdistuse. Loomulikult on siis tagajärjed halwad. Peaks abiellutama, kui sellele üldse ei mõeldagi, kui käsi käib nii hästi, et ei wajatagi kedagi teist. Eks waata ringi oma kodumaa meeste hulgas.“

Ta silitas Bessi pöskle.

„Ah, Felix,“ naeris Bess, „ma pole ju mees, kes läheb kosja. Ja ma ei taha ka otsida, waid tahan, et mind otsitaks.“

„Õige naine,“ ütles Felix. „awaldab selleks, et teda otsitaks, alati fuurt mõju.“

Nad sõid suurepärašt pehmet kitsejuustu. Felix waatas lokaalis ringi, siis wihjas ta wargelt kellelegi hallis ülifonnas härrale, kes tegeles ifukalt oma kalaportsjoniga.

„Sellega seal näiteks wõiksid sa abielluda.“

Bess pöördus ümber. Ta kohkus. „Millisega?“ küsis ta siis.

„Sellega seal — see hallis ülifonnas.“

See oli sama härra, keda Bess alles äsja oli kohanud Pärnabe alleel — see hallisilmaline, keda ta oli pidanud oma teiseks pooleks. Ta punastas kuni juuste juurteni. Wõdras härra terwitas ja Eivenack terwitas wastu.

„Kuidas sa sellele tuled?“ küsis ta. „Kas tead, kes ta on?“

„Muudugi tean. Muudu poleks ma teda sulle soowitanud. See on Thomas Mundry. Te sobite hästi.“

„Mundry!“ hüüdis Bess. „Ta on ju tõesti väga huwitaw.“

Mundry on päljuloetaw kirjanik.

„Kas näed nüüd,“ ütles Felix waimustatult. „Kas pean teid teineteis sega tutwustama?“

„Ei,“ ütles Bess ja punastas weel kord. „Ei ole tarwis. See oleks mulle piinlik. Pealegi ma sõidan ülehommie ära.“

Seepeale ta hakkas rääkima muist asjust. Selgus, et Felixit wotas üks tema õpilasi, kellele ta andis klaweritunde. Nad tasusid arwed ja tõusid lauast.

Härta hallis ülikonnas terwitas weel kord.

„Kui ma siiski oleksin lasknud teda endale tutwustada, mõtles Bess, sest Mundry meeldis talle väga. Aga nad olid nüüd juba ukse juures. Felix saatis teda kuni ta ema korterini. Lahkumiseks suudles ta teda põsele ja nad lubasid, nagu harilikult, teineteisele kirjutada, ei teinud aga seda kunagi. Nende kohtamised olid juhuslikud.“

„Ja ära unusta abielluda,“ oli wiimane, mis Felix talle ütles.

„Ei,“ wastas Bess ja sammus trepist üles.

2.

Doktor Erwin Schaß, raamatukoguhoidja, Bessi kauaaegne sõber ja piiratud õigustega austaja, saatis ta tema ärasõidupäewal jaama. „Näen teid tihti ühe kummaliselt riidetatud härta seltsis, oli üks Bessi tuttawaid talle kord öelnud, arwates, seega Schaßi. Tõepoolest armastas too härta väga kummalisi ja filmapaistwaid kombinatsioone. Ta kandis nowembris pununud kingi ja mässis enda sallise nagu näitleja, ta ostis endale särke ja peakatteid, mis äratasid kõigi tähelepanu, ja rõõmustas, kui inimesed talle tänawal järele waatasid.“

Ta lõi endale wastu rindu, kui märkas, et Bess sõitis teises klassis.

„Sa pead sellest aru saama, Erwin,“ kaitses ennast Bess. „Sellel on sümboolne tähendus — algus hea, lõik hea. Ja seda võib väljendada waid pehmel polstril.“

Schaß hindas waid esteetiliselt naudingut, eeskätt oma riidehilpe, ja see-pärast ta ei mõistnud Bessi.

„See pole ju minu asi,“ ütles ta ja pööras oma profiili Bessi poole, nagu ta seda tegi alati, kui millegi üle wihastus. Tal oli kõrge laup, julge nina ja lõuga mitte sugugi.

„Muidugi,“ arwas Bess, „aga oma sumipuhkuse meedab sa ometi ka Titi järwe ääres, ja siis päewitame seal koos.“ Meheliku waimu ja lapselikku meelelaadiga Schaßile oli päewitamine teiseks nõrkuseks.

„Võib-olla,“ ütles ta, „aga sinu suurewiisiliste tujudega ei sobi ma üialgi.“

Siis otsis ta Bessile head kohta. „Mul on väga kahju,“ ütles ta tagasi tülles, „aga rongis ei leidu eriliselt huvitawat seltskonda sinu jaoks. Tegin kõik, mis võisin. Loodetawasti saab sulle sõit siiski olema lõbus.“

Konduktor manitses rongile astuma ja lahkujad perekonnaliikmed kallistasid üksteist wiimast korda. Schaß pistis Bessile ajawiiteraamatud pihku ja ta astus wagunisse. Ta laskis akna alla ja lehwitas nii kaua, kui saatsjat enam ei näinud. Ta teadis aga, et Schaß lehwitas weelgi ja wiimaks pühkis endal silmist pisaraidki. Niisugune oli Schaß.

Kupees waatles ta seda „huwitawat seltskonda,“ mis saatja oli talle wälja otsinud. Schaz oli kuulus sellepooles, et ta ikka oskas leida omapäraseid ja keni inimesi, ja seepärast usaldati talle meeleldi seesuguseid ülesanded. Seal olid üks härra ja daam, kes mõlemad olid esimesest noorusest üle. Daam oli tüse ja riietatud siidkleiti. Tal oli roosa nagu tillukeste filmadega. Juuksed olid tal hoolikalt lähardatud. Ta pentsikuid paks kääksi ehtis hull sõrmuseid. Kogu ta olemus oli heatahtlik ja mugaw. Teistsugune seewastu oli härra, keegi õpetlane, nagu naine, kitsa pealuu ja tarkade, liiga sügawal asetsewate filmadega, mis andsid talle huwitawa, kuid süski mitte wäga wõõrastawa ilme. Ta rüht oli weidi wäsinud ja tšiwili-seeritud. Ta suitsetas mahetpidamata.

Seda ta ei peaks tegema, mõtles Bess, kes ka meeleldi oleks suitsetanud, aga püüdis enese üle walitseda. Ta süvenes Schwarzwaldi reisirühisesse, kus olid maakohtad joonistatud wõluate ja plastiliste nimelega, nagu: Höllental ja Himmelreich, Hinterzarten ja Longenargen. Aga iga kord, kui härra süütas endale uue sigareti, heitis ta temale laitwa pilgu.

„Kas suitsetamine ehitab daame?“ küsis härra wiimaks kohkudes.

„Ei sugugi,“ wastas sõbralik paks proua, „iga inimene peab weidi maiustama“. Ja seejuures häwitab ta õrna matjutamisega ühe apelsini.

„Aga armuline noorproua?“ Härra waatas murelikult Bessi otsa.

„Ei,“ ütles Bess leplikult. „Siis ma wõiksin ju minna wagunisse, kus suitsetamine on keelatud. Ma leian ainult, et te ei peaks sellega liialdama.“

„See on tõsi,“ ütles härra nõustuwalt peaga noogutades.

„Aga miks te seda kommet siis endast ära ei harjuta?“ ütles paks daam imestatult.

„Seepärast et see pole wõimalik,“ wastas härra sügawmõtteliselt. „Mina olen närwiarst ja mu patsiendid on teinud mu hullumeelsuseni närwiliseks. Pean püüdma ka neid suitsetamisest wõõrutada, aga nad häwitawad kõik mu energia ja nende pahed lähewad minu peale üle.“ Ta waatas wabandawalt Bessi otsa. Paks daam leidis selle olewat wäga huwitawa, ja awaldas selle kohta oma tarfu arwamisi. Bess leidis need olewat sobimatud. Härra tegi kärpsitu käelügituse, ent daam lobises edasi terwishoiust, millest tal polnud õiget aimugi, ja kirjeldas mitmesuguseid nõuandeid ja rawimeid, mida ta olewat kasutanud oma teenija peawalu puhul.

Erfurtist möödudes, kui maakoht üha muutus kaunimaks, läksid nad sõõgigagunisse. Paks daam jäi kupeesse pakside wahiks, sest tal oli puuwiljapäew. Härrale oli see suureks kergenduseks, sest teda pahandas selle naise rumalus.

Põllud, aasad, kõrgustikud lendasid mööda. Päike paistis soojasti ja töötas peatset suwe. Härra, dr. von Grublingk, sõitis terwisheparandusele Titi järwe ääre, kus tal oli wäike maja. „Eian seal suurepäraselt,“ jutustas ta. „Kuus nädalat ei tarwitse mul olla teistele eeskujuks, ei teiste närwe rahustada ega uurida nende hingeelu. Lasen kaswada endale habeme. Lõpsan oma kitsa ja teen ta piimast juustu, ja kui kuski räägitakse rumalusi, siis ütlen oma arwamise. See on kenam kõigest, sest see pakub mulle suurimat lõbu.“

Waeſefe, mõtles Beſs. Ta patſiendid on ta hoopiski taſakaaluſt wälja wiinud. Ta on iſe juba weidi hüſteeriline.“

„Ja mõnikord,“ jatkas härra von Gruhlingk, „korraldame iluſaid rahwapidusiſid. Teie, armuline proua, olete ka kutsutud. Te olete elaw ja loomulik ja ſaate kindlaſti olema kogu ſeltskonna krooniks.“

Mida kaugeemale ta eemaldus oma närwihaigeteſt, ſeda elurõõmſamaſt ta muutus. Pinewus kadus ta näojoonteteſt.

„Täna wäga,“ ütles Beſs, „aga kes tulewad weel?“

„Kirjakandja, hotelli kelner, külatüdrukud ümbrufeſt, ſiis ſuwiwõraid, keegi kaupmees Kölniſt, Jeanette Weigel, lauljanna, ja palju ſeni inimeſi kogu ümbrufeſt.“

„Jah,“ arwas Beſs, „ſee võib tõeſti olla suurepärane.“

Ta kujutles endale Gruhlingki täiſhabeme ja weinipudeliga, noorte tütarlaſtega naljatades. Nüüd ta aga lobifeſ weel haritlaſena. Ta tundis kogu maailma ja kõiki inimeſi; ta oli wäga armastuswääriline ja ſeejuures weidi omapärane.

Mõnikord tundus Beſſile, nagu oſkaks ta ka inimeſte mõtteid lugeda wõi neid juba ette aimata.

Kui nad lauafi tõuſid, oli möödunud juba hulk aega. Nende kohad olid kaugele ja käik ſinna waewaline, ſeft rong sõitis wäga kiireſti. Käikudes tõuſid nad kaareſiſijate külge. Kolmandas klaſſis nad lauſufid midagi wabandufeſt ja naerſid, teiſes aga aſtuſid igawalt kõrwale. Beſs häbenes weidi, et temagi kuulus ſinna peenemasſe klaſſi. Aga peab ometi ka elama, mõtleſ ta, tundes eriſt headmeelt, et ta oli riidetatud iluſaſse koſtüümi ja iſtus pehmel polſtril.

Kui nad tagaſi tulid, ſõi kohale jäänud daam raekeid tumefiniſeid wiinamarju. Ka tema lõbutſeb, mõtles Beſs. Ta eſſis aga, ſeft ſee daam kannatas wäga waheajal. Tal oli elaw tarwidus lobifeſeda, ja nüüd oli ta kaheteſ tunniks jäetud üſſi. Ta oli pidanud üſſi lugema oma broſhüüre ja ſööma puuwilja, ſiis kui teiſed ſöögiragunis lõbuſaſti ſlirtifiſid. Ta leiſdis ſelle olewat ebaõiglase ja awaldas ſelle üle oma pahameelt. Beſs ei talunud häſti haawunud inimeſi ja tegi ſeepärast kõik, mis oſkas, et teda lepitada. Härra von Gruhlingk aga, närwiarſt, taſiſtas teda ſeejuures. Teda oli juba lõplikuſt wallanud ta puhkuſe meeoleu ja ta lubas endale kõike ütelda ja teha, milleſt lõbu tundis.

Ta waidles daamiga kõige kaſwatamatumaſ toonil ja waſtas ta teaduſlikule uurimisiſihale pilkega; ta tegi taſtituid märkuſi Frankfurti kodaſnike üle, kui kuulis, et ka daam oli ſeaſt pärit. Ta läks iſegi nii kaugele, et kui daam oma kodulinnaſ tahtis rongiſt lahkuda ja dr. Gruhlingk oma kawaleri kohufeid täita tahtes arwas heaks ta kohwreid wõrguſt maha wõtta, ſiis ta tema abi waitides tagaſi lükkas ja wiipas käega pakikandjale. Ta näowärw ei olnud nüüd enam rooſa, waid oli muutunud juba lillaſ, ka oli wiha wallandanud ta juuſkerullid.

„ſee naine,“ ütles Beſs natukeſe aja pärast toonil, mida tarwitataſſe kõneluſel haigete ja laſte üle, „— ſee naine ei wõi ometi midagi parata, kui ta on nii rumalana ſündinud.“

„Muidugi mitte,” vastas ta reisikaaslane ja vaatas oma sügavas asetsewate filmadega tõsiselt ta otsa, „aga seda ei tarwitse teistel ometi fogu aja tähele panna.”

Seda teeb ta ise üksteist kuud aastas, mõtles Bess, ja ütles siis kuuldawalt: „Miks mitte? Rõigi vastu peab oldama tähelepanelik.”

„Babandage,” waidles dr. Gruhling föbralikult. „Teie seifukoht on inimlik, kuid nõrk.”

„Siis lubage mul teile ütelda, et teie oma on südametu.” Seepeale nad naersid mõlemad ja unustasid wõõra daami.

Oli jõudnud juba õhtu. Hämarus oli muutunud pehmeks siniseks sumeduseks, milles särasid mäestikutecde tuled. Rong ähkis ja noriskas ning wedur paiskas õhku halle aurupilwi. Aga läbi awatud afna arwasid nad mõnikord tungiwat ka juba sirelite lõhna.

Bess toetus waguni nurka, aetas käed ning jalad ristamisi ja uinus. Ta läks kõndima kuhugi aasale oja ääre, mis kohises armsasti ja kus ujus palju ilusaid kalakesi. Siis tuli Thomas Mundry oma hallis ülikonnas. Ta naeratas ja wõttis temal käealt kinni ning nad läksid koos jalutama ja olid väga õnnelikud.

Kui ta ärkas, olid nad peaaegu juba Freiburgis. Ta hõõrus oma filmi, puuderdas nina ja siis nad sõitsid hotelli.

Nägemiseni Liti järwe ääres,” ütles dr. Gruhling. „Peate mulle töötama, et tulete.”

„Olen väga uudishimuline,” vastas Bess, ja siis nägi ta Linkat wiisawat.

3.

„Siia!” hüüdis Linka. „Halloo, kuidas elad? Kas oli lõbus sõit?”

„Läänan,” hüüdis Bess vastu, sest ta oli weel wagunis. „Magasin praegu suurepäraselt.”

„Tore!” hüüdis Linka, „siis sa pole wäsinud ja me wõime pikemalt lõbiseda.”

Bess astus jaamaesisele. Algasid õrnad terwitused igast kandist. Linka oli ilus tugew ja südamlik naine. Ta nägu oli tugewakondiline, ent näojume oli nagu piim ja weri. Tema taga seisis Peter, ta mees, kes oli temaga väga ühte nägu, ainult weidi õrnem ja wäiksem. Aga hoolimata sellest näis tema sõna üle olemat.

„Sa pead jääma jäädawalt meie juurde,” ütles Linka. „Oleme ületöötanud, wäsinud inimesed ja wajame sind väga. Päewal pead uuen-dama meie mööblit, õhtul aga jutustama meie suurlinna elust. Oleme wae sed wäikekodanlikud wihmamantlikleepijad ja wajame väga ergutust. Uwa aga nüüd filmad — seal on esimene üllatus.”

See üllatus oli nende auto — hallikas-roheline, juba palju aastaid tagasi konstrueeritud kabeistmeline, mida Liedemannid nüüd omasid. Nad ütlesid: „Meie auto!” ja Bess oli väga waimustatud. Tihedalt koos istudes kihutasid nad minema. Raks korda kaotasid nad teel kohwri.

Liedemannid elasid linna teisel pool serwal, peaaegu Günterstalis. Nad olid üürinud seal maja, mis asetses kõrgustikul. See oli itaalia stiili hoone ja oli rõõmsaks wärwitud. Wess walgustas seinu taskulaternaga. Seal oli köök ja wannituba keldrikorral, üks tuba parterris, üks esimesel ja üks teisel korral, ja katus oli muudetud suureks terrassiks. See oli ilus, kuid äärmiselt ebapraktiline maja. Kuid selle eest ei maksnud nad ta eest peaaegu midagi. Katusaial asetses suur palm. Lumedalt ja waljult kerkis ta wötaewa poole. Linn oli waike ja pime, sest oli juba wäga hilja.

„Nüüd tehke nagu oleksite kodus,“ ütles Peter Liedemann. Ta süüitas tuled, ja siis nägi Wess, et ruum oli hästi sisustatud. Laual asetsesid klaasid ja kruuk wiinaga. Selle jõid nad tühjaks ja toodi uutki. Siis lasti taha mängida ka grammofonil. Warsti olid nad kõik juba weidi joobnud ja muutusid jutukamaks. Tinka nõudis elawalt, Wess õelgu, et Peter on wäga ilus mees, aga Peter ei tahtnud seda, sest see polewat sünnis. Peter tahtis laulda, oli ta ju wäba Schweisi kodanik, aga Tinka ütles, et ta seda ei tohi, sest siis äratawat ta kogu linna unest. Seepeale muutus Peter wäga nukrameelseks ja jutustas kurwa loo, kuidas ta kord wäikeste poisikesena tunnud end wäga üfsildasena, eriti weel siis, kui ta parim sõber warastanud ta küülikud. Wess naeris nii et pisarad silmis. „Oh Wess, sa oled südametu!“ ohkas Peter.

„Seda on juba paljud ütelnud,“ wastas Wess endiselt naerdes. Alles hommiku poole jõid läksid nad magama — Tinka parterri, Peter esimesele ja Wess teisele korrale. Igas toas asetses ilus suur kushett.

„Siin on wiimaks weel wägagi hea olla,“ ütles Wess, enne kui sulges filmad. „Waja walmistada uusi sisustuse kawasid.“

Tinka ei olnud üksnes lõbus, waid ta oli ka wäga energiline naine. Kui ta kolm tundi oli maganud, wõis ta üles tõusta ja tööle minna, ilma et ta nägu seejuures oleks kaotanud oma piima ja merega sarnlewa jume. See kord oli tegu wihmamantlite kleepimisega, mille juures ta sageli ise tahtis olla. Kord oli ta õppinud ka keeleteadust ja see huwitas teda weel päraast sedagi, kui ta Petriga abiellus ja hakkas tegelema wihmamantlite kleepimisega. Teda huwitasid endiselt aga ka igasugused waimsed tööd.

„Wess,“ ütles ta, kui nad einetasid. „Peter ja mina sõidame nüüd oma büroosse, sina plaanitsed willade sisustamist. Ara wälja mine ega wiida asjata aega. Kell kolm tuleme tagasi, siis wõid otjustada, kas tahad ujuda wõi minna kohwikusse wõi kinno. Kui sa mulle head meelt tahad teha, siis wõid ka lõunaks sööki keeta.“

Nõnda see kestis terwelt neliteist päewa. Tinka imetles Wessi joonistusi ja leidis need olewat suurepäraseid. Peter tõendas sedasama. Nende kooskõla oli silmanähtaw ja nii koduselt armas, et kõik pealtwaatajad pidid olema sellest waimustatud.

„Tinka,“ ütles Wess ühel päewal, lamades katusel, kui ilm oli wäga kuum ja mäed wirwendasid helesinises winas, „mina tahaksin ka abielluda.“

„Miks?“ küsis Tinka ja tema näost oli näha, et ta leidis selle mitteõige olewat.

„Ma näen,“ wastas Wess, „et see on wäga ilus olukord.“

„Imelik,“ armas Tinka. „Aga sul on muudki teha. Sa pidid ühe hotelli sisustama.“

„Sina kleebid ju ka wihmamantleid,“ wastas Bess.

„See on hoopis midagi muud,“ waidles Linka.

La austas Bessi elufutset ja auahnus ajas teda uskuma, et nii kui tema Bessi tundis, oleks see talle takistuseks, kui ta kellesegi armuks.

„Felix, ütles samuti, et ma peaksin abielluma,“ wastas Bess.

„Felix,“ ütles Linka põlastawalt. La ei kuulunud Felixi austajate hulka. „Kellega sa's tahad abielluda?“

Bess sirutas end. „Ma ei tea seda weel,“ ütles ta. La oli päikesest juba pruuniks põlenud ja waatas lõbusatujuliselt sõbratari otja. La teadis, et Linkal olid temaga head mõtted.

Helistati ja kirjakandja tuli. La oli leidnud majaukse awatuna ja oli tuttawana tulnud kohe üles, sest talle meeldis nende saledate, linaseis pükstes ümberjooksmate naistega natuke naljatada. La tõi Liedemannile palju tellimisi, sest ajalehes oli seisnud, et warsti on oodata pikemaid sadusid; Bessi jaoks aga oli tal midagi „erilist“. La pilutas filmi talle kirja kätte andes. Kiri oli dr. Gruhlingkilt. Bess luges:

„Armas ja austatud, armuline proua! Ettewalmistused on lõpul ja feltskond koostatud. Palun austage mind tulewal laupäewal oma külastusega ja tooge ka oma sõbrad kaasa, kui võimalik. Seelandi talu taga on maja, millele on tõmmatud kollane lipp. See ongi minu maja.

Austawalt

Gruhlingk.“

„Teie, mu armsad,“ ütles Bess, „oleme kõik palutud laupäewa õhtuks lõbusale olengule.“

„Tore,“ armas Peter, „wäga tore! Lunnengi end olewat selleks parimas wormis.“

4.

Kirjas mainitud õhtul kell kaheksa istusid nad autosse. Linka walges ja Bess mustalillelises maaniulatumas organdis. Peter istus ehamugawalt ja kokkufurutult nende wahel, sest ta ei tohtinud kelleit korjutada. Bess oli wisanud endale tulipunase salli kaela ümber, mis lehwis tema järel nagu lipp. Linka juhtis autot ja kihutas kiires tempos läbi Hõllentali. Bess oli wisanud pea kuklasse, ta juuksed lehwisid tuules ja ta tõmmult näost peegeldus maakooha metsik lopsakus. La filmis oli kuumalt igatsen, nukrameelne läige. Peter waatas mitu korda ta'le otja.

„Mis sul on?“ küsis ta wiimaks, tippides sõrmedega Bessi õlale.

„Ei midagi,“ wastas Bess. „Minult see ümbrus haarab mu südant.“ Üle finiste kuuskede kerkisid suurejooneliselt kõrged kaljuseinad. Kuristikese sulisesid kosed ja ojas maantee kõrwal woolas wesi kohisedes.

„Kui see su meele teeb haledaks, siis wajad natuke tujutõstet,“ hüüdis Linka üle auto mootori pörina ja oja kohina ning peatus wäikese jaamapuhweti ees. Natuke karastust wõetud, sõideti jälle edasi. Bess naeris, ent ei suutnud süiski wabaneda oma nukrasti hurmameeleolust.

Weerand tundi hiljem nad peatusid juba Gruhlingki kollase lipuga tähistatud maja ees. See oli wäike maja, nagu need on tawaliselt Schwarzwaldis, sügawale alla rippuwa katusega. Hämardus juba. Maja ees seisis hulk sõidukeid. Pidu oli juba alanud ja täies hoos. Jeannette Weigel, lauljanna, kel oli olnud kodus igaw, oli ilmunud ühes hotellikülastistega juba

marakult hilispärasilõunat. Nad leidsid Grublingi smookingpükstes, mille üle ta oli sidunud sinise köögipõlle, juurviljasuppi keetmas. „Taemas hoidku, mitte lisada tomateid,“ hoiatas Jeannette Weigel, „see teeb kõhu haigeks.“ Aga Grubling oligi juba lisanud ja oli väga pahane seejulguse mõhikliku õpetuse pärast. Seda mõeti meeldiva tülinorimise põhjusena. Siis koristati saal tantsu jaoks tühjaks, riputati üles ilulaternad ja puhastati klaasid ja taldrikud. Jeannette Weigel ajas kõik korrastused jälle segi ja tüütas oma äsistustega, kuni ta tehti kahjutuks wana harmoonikaga, millega ta istus lauale, kus laulis oma jõhkraid-kurbi laule kurja halbja ebaloomuliku ja klaasilikult magusa häälega. Tal oli suurte kurbade silmadega inetu linnunägu ja ta oli väga hellitatud.

Ta laulis weel, kui ilmus kõrk ja energiline Thomas Mundry, kummaski käsiwangus ilus Schwarzwaldi tütarlaps, rahwariietuses. Ta ise oli rietatud smookingisse, sest oli üldiselt teatav, et Grubling ka rahwapidudel pidas kinni heast wormist.

„Kust siis teie tulate?“ küsis Grubling rõõmsa imestusega. „Ma ei teadnudki, et olete siin.“

„Jeannette kutsus mind,“ wastas Mundry. „Olen juba üleiltselt saati teie naaber.“

„Siis oleksite pidanud ennast juba ennemalt näitama,“ ütles Grubling.

Mundry omas nagu temagi seal wäikese maja mere ääres, kus nad olid weetnud hulga suwenädalaid augas seltsimehelikus sõpruses. Grubling liigutas puulusikaga supikatlas ringi ja õfutas Jeannette'ile, kes oli laualt alla hüpanud uut külalist terwitama: „Meie diiwa ei taha tustustada mu kokakunsti.“

„Ta poleks siis tema ise,“ naeris Mundry, „kui ta seda ei teeks. „Aga laske Anneli ja Bärbeli maitsewad.“ Anneli ja Bärbeli olid noored tüdrukud ta käsiwangus. Grubling pistis puulusika supiga nende punaste huulte wahela.

„Kuidas maitseb?“ küsis Mundry ja kõlgutades neid edasi-tagasi.

„Suurepäraselt,“ wastasid tüdrukud sädewalt ja lassid end liigutada, nii et lühikesed mustad kuued kahisesid.

„Igawene häda on nendega!“ ohkas Mundry. „Armastan neid mõlemaid, aga nemad ei nõustu kahenaisepidamisega ja nõuawad, et ma pean otustama ja walima emba-kumba.“

Ta wastles kahtlemalt ühe otlast teise otja. Bärbeli oli tüse ja soe pruunide juuste ja niiskete särawate lehmasilmadega. Anneli blond ja õrnake-sale. Ise aga nad olid head sõbrannad ja piilusid teraselt teineteist.

„Seepärast,“ wastas Mundry, „on parem, kui lähme rõdule, seal on kergem seda küsimust lahendada.“ Ta noogutas neidudele. Üks wõttis wiinakruusi, teine klaasid, ja siis mindi rõdule ja istuti lillede keskele. Seal lõbustas Thomas Mundry oma kenakesi ja ütles neile juukseid püsti ajawaid komplimente.

All suurenes seltskond. Grubling, nüüd köögipõlle juba ära wisanud, seisid seal oma õhtuülikonnas ja terwitas tulijaid. Ta oli väga wõlur piduperemees. Tõmmu, karmane, kuid siiski kultiveeritud, otse hoomas temast aratust ja heatahtlikkust. Ta polnud nüüd enam närwiline ega ka tülinorija, ta oli täitsa suurehärja ja elutark hingege tundja, kes ise-

walitusliku käelikutusega ostas ühendada kunstnikke, kodanikke ja liht-
rahvast ühiseks õnnelikuks seltskonnaks. Ta waatas lühikesis mustades
kuubedes tütarlastele sõbralikult filmadesse, ta tutvustas Jeanette Wei-
gelit kenimate noormeestega, ta ahwatles Körnerit, seda tüsedat ja mu-
gawat karstlast, wiina jooma, ütles oma naisele meelitusi ja tütardele,
et nad on hurmawad, olgugi et nad omasid waid keskpärašt külgetõmbe-
jõudu. Ta teenis Edmundit, kelnerit hotellist, kuulas särasfilmi proua
Weissi jutustust sellest, kuidas ta omapärasel wiisil ostas pesu pleegitada.
Ta jõi wahetpidamata weini ja kirsiwett klaasist, mis asetseis ta kõrwal
taburetil ja imelikul wiisil oli alati täidetud. Kui algas puhkpillidemuu-
sika ja kõik kutsutud olid kohal, tantsis ta selle klaasiga wäikse õnneliku ringi.

Nõnda kohtasid teda Peter, Tinka ja Bess, kui nad astusid ilutulesti-
kuga walgustatud saali. Üks tagumine uks oli awatud, kust awanes waade
aasale ja järwele. Ta raputas Petri kätt ja suudles daamide omi. Tinkal oli
annet kobe kõike kaasa teha. Ta jõi piduperemehe klaasi tühjaks ja tõt-
tas süütu lõbuga Edmundiga, kelneriga tantsima.

„Wäga ilus on teil siin,“ ütles Bess, waadates läbi awatud ukse
järwele.

„Ja teie olete täna wäga kena,“ wastas Gruhlingk, wõttis ta hellalt
käsiwangu ja läks temaga aasale jalutama.

„Olete täna wäga tõsine,“ ütles Gruhlingk aasal Bessile.

„Olen siiski wäga rõõmus,“ wastas Bess ja waatas suuril silmil ta
otsa.

„On see ümbrus teie jaoks wahelt liiga káarrikas?“ küsis Gruhlingk
murelikelt.

„Ei,“ wastas Bess naeratades ja ulatas talle käe. „Olen wäga rõõ-
mus, et mind kutsusite.“

Gruhlingk hoidis ta kätt pihus ja ütles meelitawalt, et Bess olewat
tõepoolest pidukroon.

Siis naeris Bess ja ütles, et kui ta tõesti olewat kroon, siis ta kõige-
pealt soowiwat midagi süüa ja juua. Ta on nagu ahw, mõtles ta, armas-
tada säärast meest küll ei wõiks, aga selle wastu pole mul midagi, kui
talle meeldin.

„Andestage,“ hüüdis Gruhlingk ja jooksis minema. Natuke aja pä-
rašt tulles tagasi ta tõi kaasa leiba, wilna ja juustu, ning hoolitfes wäga
Bessi kehakinnituse eest.

Siis kohtas Bess seal ka munakaupmeest, kes tõi igal nädalal paar
forda Liedemannidele wärskleid mune. Ka tema oli kutsutud pidule. Ta
oli ilus pikakaswuline blond mees. Ta wäga lõbus, nii et Bess meeleldi
flirtis temaga natuke. „Tooge mulle wiitsetiskümmend muna,“ ütles
Bess, kes mõnikord enneldõunati asendas perenaist. Munakaupmees, tee-
selbes ennast nõrgaks arwutajaks, wigas walusasti: „Wõikse parem kümme.
Need maksawad üheksakümmend wiis penni. Ma ei oska wiitsetisküm-
mend arwutada.“ Siis andke juba kakskümmend,“ naeris Bess, „seda,
te, waekeke, ometi oskate wälja arwutada.“ Ta tasus õige raha ja sai ühe
muna kaubapala. Siis nad läksid tantsima. „Üks, kaks, kolm — üks,
kaks, kolm!“ õpetas Bess, sest ta kawaler ei osanud pidada sammu. „Ka
tantsul peab oskama hästi arwutada.“

Thomas Mundry istus waheajal rahulikult oma külakenakestega rõdul ja ütles neile meelitusi meelituste peale. Värbeli wahtis talle ükssilmi otja oma sooja niiske pilguga. „Tulge, läheme nüüd alla,“ arwas Anneli, keda see wihastas. Ta haaras sõbrataril käest finni ja nad jooksid koos trepist alla. Thomas Mundry järgis neile. Seal istus Edmund, kelner, ja Körner ning wedasid kihla, kumb neist pidi esimesena Tinkaga tantsima. Tinka ootas põnewusega otsust. „Mitte wõltsida,“ hoiatas ta. Siis nägi ta korraga Mundryt. „Kes too peaks olema?“ küsis ta imestatult.

„Ei ole au teda tunda.“

„Seda wõib ju parandada,“ ütles Mundry, wõttis Tinka käsivangu ja läks temaga tantsima. Körner ja Edmund jäid pettunult neile järele wahtima.

Bess seisis järwe ääres ja waatles tähti. „Nii noor ja ilus ning nii üksi,“ kuulis ta kellegi karedat häält enda taga. Tuli oli paruniproua Brandhus, kes oli juba seitsmekümnemüie-aastane, kuid väga lõbus. Ta üksnes polnud riidetatud walgesse, waid ta kattis ka oma kaela laia walge sametlindiga. Tähed peegeldusid wees, mis wacwalt liikus. Bess wiskas järwe wäikese kivi ja tabas parajasti üht wastupeegeldust. Siis pöördus ta naeratades paruniproua poole.

„Mu laps,“ laskis see jälle kuulda oma kahisemat häält. „Tähed on ju väga ilusad ja lohutawad, aga ma ei mõista, milleks teie troosti wajate. Jätke see parem wanade asjaks, neid unistades waadelda.“

„Olen täna väga romantiline,“ ohkas Bess.

„Ah, sellest on näha, et olete armunud,“ hüüdis wanake, särades elurõõmuft.

Siis naeratas Bess jälle ja pöördus tagasi majja. Ta näis väga piff ja sale oma tumedas kleidis; sall ta kaela ümber läikis purpurfelt. Seal seisis ühes rühmas Tinka ja tema kõrwal Thomas Mundry. Bess tundis oma südames kerget pistet, ja siis oli ta tänulik oma loojale, et see oli ta täna õhtul muutnud nii romantiliseks. Ka Mundry oli teda näinud.

„See on ju,“ hüüdis Mundry teistest eemaldudes ja talle wastu tates, „minu kena tundmatu.“

„Jah,“ ütles Bess, sammudes kergelt nagu unes, „aga ta polegi nüüd enam tundmatu.“

Ta ulatas noormehele käe.

„See on ju väga õnnelik saatus,“ ütles Mundry, aga Bess ei kuulnud ta sõnu, seepärast et mooskandid otse nende kõrwal hakkasid väga walsjusti puhuma.

„Lähme,“ ütles Mundry ja tõmbas Bessi endaga kaasa sama teed, kust ta oli tulnud, „see muusika on meile wõimatuks saatjaks.“ Ta waatas kõrgi, kuid kaafakiskewa pilguga Bessi otja, nagu mees, kes teab mis ta tahab ja wõtab mis talle meeldib. Tinka oleks läinud talle pikapeale igawaks, sest ta omas teatawat kalduwust üleannetusjeks ja ajutiseks häbematusjeksi. Bess sellele wastawalt oli wahnis meest armastama ka tema seiklushimuga pärast. Oli ta ju kord seepärast abiellunudki.

Nad tulid järwe ääre ja peatusid ühe waia külge kinnitatud paadi juures, mis asetjes osalt kaldal, osalt wees.

„Kui teil pole kahju oma ilusat kleiti rikkuda,“ ütles kawaler, „kas siis istume paati?“

„Muidugi,“ ütles Bess julgelt ja õnnelikult. „Kleidi wõib ju jälle uue osta.“

„Olete väga wahwa,“ ütles Mundry wõluwalt naeratades ja aitas teda paati astumisel.

Bessi lofsus tasa-tundeliselt wastu paati, mägedest hoowas magusat lõhna ja waljud piduhelinad kõlasid lõbusasti läbi sinise särawa öö. Ka aafal põles ilutulestik.

„Mõtlesin Eivenacki paluda, et ta kutsuks teid ja mind koos enda poole,“ jatkas Mundry.

„Ja tema ei teinud seda?“ küsis Bess uudishimuliselt.

„Kaks korda ta ei olnud kodus, kui talle helistasin,“ wastas Mundry. Ja lisas otustawalt: „Teie ei tohi teda väga tihti kohata. Ta on juba palju naisi teinud õnnetuks.“

„Kui sõbralik teist,“ ütles Bess naerdes. „Kuidas teie minu eest hoolitsete! Aga ma olen ju nüüd Schwarzwaldis.“

„Tõsi,“ kinnitas Mundry, „teie olete Schwarzwaldis. See on väga imelik. Olin juba lähedal tundele, et siin on igaw. Aga siis teeb elu korraga ilusa üllatuse.“

„Nii see on,“ ütles Bess, waadates õrna pilguga õõsumedusse. Majast kostsid nõiduwad hõbehelid: Weigel laulis üht laulu. Nad ei kuulnud hästi sõnu, aga wiis oli väga igatsew ja hale.

„Jeannette,“ ütles Mundry, kui laul waikis. „See on kõik, mis ta wõib — natuke laulda.“

„On seda wähe?“ küsis Bess.

„Minule küll,“ wastas Mundry ja haaras ta käe. „Ta on täiuslik grammofoniplaat. Teda huwitab waid tehnika. Mulle meeldiwad rohkem naised, kes laulawad ka tänawal kõndides.“ Ta naeris. „Jegi kui nad laulawad walesti ja inetult, on see mulle huwitavam.“

„Kas tahate seega ütelda,“ hüüdis Bess, kellele meenus, et ta oli omaette laulnud, kui esimest korda kohtusid, „kas tahate ütelda, et mina walesti ja inetult...“

„Ei,“ katkestas Mundry, „teist wõin ütelda ainult head.“

„Bess waikis ja oli väga õnnelik. Tähed särasid ja kõik oli korraga väga waikne. Natukese aja pärast hakkas Mundry tsiteerima, pilkawalt ja sulawalt:

„Tol ööl, kui heledasti paistis kuu, tuul tasa, tasa suudles puude lehti...“

„Tol ööl...“ jatkas Bess, heites kuule õrna, niiske pilgu.

„Tol ööl Lorenzo armastust tal wandus,“ lõpetas Mundry otustawalt.

„Kui tihti,“ küsis Bess nagu unes, „oli Lorenzo näinud oma armsamat, enne kui awaldas talle armastust?“

„Kõigest faks wõi kolm korda,“ wastas Mundry.

„Kõnelnud isekeskis olid nad waewalt paar sõna.“

„Waewalt paar sõna.“ kordas Bess, „ia ta siiski usaldas Lorenzo?“

„Usaldas teda ja usaldas iseennast.“ Siis ta haaras Bessi ümbert kinni ja suudles teda ta täidlastele punastele huultele. Bess sulges silmad

ja awas nad jälle. Põikad ripsmed liikusid pühalikult. Siis ta vaatas tõsiselt noormehe otsa, asetaskäed ta kaela ümber ja suudles teda vastu lõpmatus õndsuses.

Nõnda nad istusid tükk aega. Siis tõmbas Mundry Bessi mõlemat kätt pidi ta istmelt üles. „Müüd lähme tantsima,“ ütles ta õrnalt.

Kergel kõnnakul tõttasid nad majja. Nad olid otse eeskujulik paar oma uhke rühi, fergete kindlate liigutustega ja rahuliku, weidi pilkliku õnneliku inimese pilguga. Nad näisid teineteisega väga sarnastena; Bess näis waid weidi fergemana ja õrnemana. Jõudnud muusika lähedusse, nad hakkasid tantsima. See oli laitmatu ja elegantne pilt maailmale, neile endile aga armuüüelus.

Siis tuli Gruhling Weigeliga ja ütles, et nad suurepäraselt sobivad teineteisega.

„Aga meid ei ole teineteisele veel esitletudki,“ ütles Mundry, „kas teie ei tahaks seda teha?“

„Ma tean juba,“ ütles Bess, „et olete Thomas Mundry, kes kirjutab ilusaid raamatuid.“

„Ja see ilus daam, kelle käsiwärt te meeleldi ei tahaks wabaks anda,“ ütles Gruhling pöördudes Mundry poole õrna etteheitega, nagu see sobib täiusliku majahärra hea käitumisega, „on proua Eivenack. Mul oli õnn temaga koos siia sõita.“

„Oh,“ hüüdis Weigel Bessi poole pöördudes, „on teil midagi ühist samanimelise klaverikunstnikuga?“

„Nad sõowad mõnikord koos lõunat,“ wastas Mundry Bessi eest.

„Kuidas ta seda wõib?“ küsis Weigel humitatult. „Felix Eivenack on wõluw inimene, aga kuidas süski wõib temaga koos lõunat süüa, ilma et seejuures satuks nugade peale? Andsin kind ühes temaga kontserti. Ta mängib suurepäraselt, aga ta nõuab oma ligimestelt wõimatut.“

„Ah,“ lausus Bess ükskõikselt, „ma olin kind temaga abielus.“

„Ja teie elate veel?!“ hüüdis Jeanette kohkunult. „See on imestaw! Sellest peate mulle kind lähemalt jutustama. Ma poleks uskunud, et see on wõimalik.“

Seepeale nõudis ta midagi juua ja eemaldus ühes piduperemehega, enne veel kind uudishimulikult Felix Eivenacki lahutatud naise poole tagasi waadates. „Gustaw,“ ütles ta pead raputades, „see on ju uskumatu!“

„Weel uskumatum on Mundryga flirtimine,“ tähendas Gustaw õlgu kehitates.

„Ma usun, mu armas, et sa ei waata sellele hea meelega,“ hüüdis Jeanette armukadedalt.

„Niisiis Eivenackiga olite teie abielus?“ küsis Mundry, kui oli istunud Bessiga peosaali seinä ääre pikale puupingile. Puhtaks küüritud laual nende ees asetses wiinakruus ainsa puhta klaasiga. Mundry kallask wälja ja pakkus Bessile.

„Tõsi, olin Eivenackiga abielus,“ ütles Bess rõõmsasti. „Kui oleksin teadnud, et see on sensatsiooniks, siis oleksin jutustanud sellest juba enne.“

„See on väga tähelepandaw,“ ütles Mundry. „Kas armastasite teda?“

„Jah,“ wastas Bess, „ta on väga armastuswäärne.“

„Ja kas leiata,“ uuris Mundry, „et veel paljugi teisi on armastusmäärised?“

Nüüd oli Bess see, kes naeratas kõrgilt ja võluvalt.

„Ei,“ ütles ta, „seda mitte.“

5.

Bess avas järgmisel päeval silmad, kui päike juba võimsasti paistis tupppe. See oli kena tuba heledate seintega ja maitsekalt sisustatud. Kusteti ees, millel ta oli maganud, asetsetes keskmise kõrgusega laud kahe punutud tugitooliga — tema enda kalandite järgi. Vastasseinas seisis ilus hollandi kapp ja akende vahel kirjutislaud. Bess silmitses seda kõike mõnuga, sirutas end ja nautis mõni aeg veel mugavat olukorda une ja ärkveloleku vahel, milles inimene kujutleb endale kõike, mida soovib.

Wimaks sirutas ta oma pika palja sääre waiba alt wälja ja asetatas jala põrandale. Ta sirutas käsiwarred kõrgele üles ja wõrdles nende tõmmu päewitust jalgabega, läks siis akna alla ja sirutas käed wälja. Nõnda proovis ta iga hommiku ilma, mis täna oli soe ja suurepärane. Siis ta mõimles natuke, mida ta tegi alati, kui tuju oli hea, ja läks alla wainituppa. Seal wäljudes nägi ta Linkat, kes talitas köögis, wärsk ja õitsew nagu alati.

„Linka, ma armastan sind,“ hüüdis ta mõõdukes ja heitis sõbratarile käesuudluse.

„Bessie, ma armastan sind,“ hüüdis Linka lõbusatujuliselt wastu. Ta walmistas einet.

Oli pühapäewa hommik, seepärast nad istusid ja sõid suure rahu ja ifuga ning wesklesid Grublingki peo üle.

Enne lõunat helises telefon. Petril polnud tuju minna aparadi juure, seepärast et täna olemat pühapäew ja ta olemat end pühendanud perekonnale, ja nii läks Bess. Kõneles Mundry. Ta tahtis järgmisel päewal sõita temaga Waaden-Waadenisse.

„Mängima?“ küsis Bess waimustatult.

„Muidugi. Kutsuge Liedemannid kaasa. Mina ei pääse Grublingkist ja Weigelist kuhugi. Mida suurem seltskond, seda rohkem on mul wõimalust teiega üksi olla. Me tuleme kella kolme ajal teile järele. Nägemiseni,“ ütles ta. „Seni mõtlege minu peale. Ma armastan sind,“ ütles ta.

Teised olid nõus wäljasõiduga. Nad lamasiid mugawalt lamamistoolidel süles ajalehed, mille lugemiseks nad olid liiga laisad, ja ei näinud muud kui sinist taewast ja palmisiid. See oli rõõmus päew, ent Bess siiski ohkas.

„Miks sa ohkad?“ küsis Linka. „Mis põhjust on sul selleks, siis kui ilm on nii ilus ja homme sõidame sinuga Waaden-Waadenisse?“

„Just sellepärast,“ wastas Bess. „Me sõidame Waaden-Waadenisse, aga mul pole midagi selga panna.“ Ta waatles murelise pilguga palme. „Need inimesed seal mõtlewad, et olen waene wana hernehirmutis.“

„Eul oli ju eile...“ algas Peter, ent nii ta naine kui Bess heitsid talle pilgu, mis sundis teda waikima. Naine ei tohi ometi kaks päewa järgemööda ühes ja samas kleidis seltskonda ilmuda, eriti, kui tal on seal austaja. Seda pidi Peter ometi teadma.

Sits nad sõelufid Besfi garderoobi. See koosnes rohelistest kostüümist, valgest kostüümist, hallist villasest ja sinisest linasest ning mustast organdikleidist.

„Kole,“ ohkas Linka. „Pole midagi parata. Ma ütlesin ju sulle, et sa ei peaks kellessegi armuma. Nüüd algavadki kohe mured.“

„Ja Freiburgist, nii palju kui tean,“ hüüdis Besz vihaseks, „pole mõisalik osta ühtki mõistlikku hilpu.“

„Eiisiki on,“ väitis Linka. Ta tundis seal üht elvaslannat, madam Helene'i, kes omas seal ateljee, kust mõnikord müüdi haruldasi ja tähelepanuäratawaid tualette. See huvitas Beszi ja ta tahtis kohe sõita sinna.

„Aga täna on ju pühapäem,“ arwas Peter, „ja homseks ei jõua ta sulle ometi midagi walmistada.“ Ta oli asjatundja, sest ta omas ju wihmakuubede wabrikut.

„Jaa, see on tõsi,“ nõustus ka Linka. „Walmisrõiwaid tal igatahes ei ole.“

„Olgu wõi mitte,“ waidles Besz. „Igal juhul tahan kohe sõita sinna, see on ainuke lootusekiir.“

„Ja ta on ka väga kallid,“ hoiatas Linka.

„See ei hirmuta mind,“ ütles Besz, „ma teenin selle warsti jälle tafa. Kui sul natukene on kaastunnet minu wastu, siis sõidad sa ühes minuga sinna.“

Linka oli hea sõbratar, väga kaastundlik ja mitte jonnakas. Nad isatusid roheliste autosse ja sõitsid kiiresti madam Helene'i juurde.

Kell oli kaks, kui nad sinna jõudsid. Nad leidsid madami sigarit suitsetades ühe noormehe seltsis kohwi joomast. Ta oli väga sõbralik ja weidi korratu. Nad kõnelesid ajast, ilmast, moest, ja siis ütles Linka midagi väga meelitawat madami kunsti kohta.

„Dleme suures kitsikuses, madam,“ seletas Linka. „Mu sõbratar wajas homseks tualette.“ Linka jutustas, milles asi seisis. „Me mõtleme, et...“

„Wõimatu,“ katkestas madam otjustawalt, „homseks ei jõua ma walmistada mingifugust tualetti...“

„Aga siin on tegu väga tungiwa tarwidusega...“

„Armuline proua,“ kaitfes end elvaslanna, „maatamata sellele, et juba tehnilist tööd on wõimatu teha ühe päewaga, on weel midagi muud, nimelt ei ole mina harilik käsitööline, kes lihtsalt õmbleb riided kokku, ükskõik kuidas see kellelegi sobib. Mina wajan selleks meeleolu, wajan ka waimustust, ja selleks pean ma kõigepealt oma töötelliijat hästi tundma. Mina näen aga teid alles esimest korda, armuline proua,“ ta kummardus sügawasti Beszi ees, „ja ma ei tunne teie maitset ega teie iseloomu, rääkimata harjumustest ja wiisist, kuidas liigute ja esinete. Ja nüüd nõuate minult, et ma pean homseks walmistama teile tualeti!“

Ta naeris pilkawalt ja weidi ärritatult. Linka ja Besz waitisid nõutult. Nad ei julgenud enam peale käia, kui tundsid madami põhimõtteid. Ent tema, kui oli ütelnud, mida ta pidas oma aukohuseks, muutus nüüd sõbralikumaks. „Ma mõistan ju väga hästi,“ ütles ta, „et olete kitsikuses, ja mul on väga kahju, et ma ei saa teid aidata. Aga ma loodan, et teie ei pane seda mulle pahaks. Kas tohin teile tassi kohwi pakkuda?“

See mõjus neitse hästi pärast pettumust. Noormees, tema kaaslane, pakkus waiwiva wiisakusega sigaretti. Nad istusid ja lobisefid jälle aegadest ja Bess laskis lihtsas ja maitsetus õmbleja korteris pilgu ringi läia.

„Ma näitan teile, mis ma teie jaoks wõiksin teha, kui aeg lubaks,“ ütles madam ja läks kõrwalruumi. Warsti tuli ta sealt tagasi ilusa õhtuualetiga, mida wõib kanda ka päewal ja tänawalgi. See koosnes pikast mustast taftkuuest, lühikesest samast riidest jakikesest ja walgest bluusist, mis oli eest kurnistatud rüüzhidega. Madam Helene oli selle walmistanud ühe profesori-proua jaoks ja kleit pidi järgmisel päewal tellijale ära saadetama. Daam pidi olema umbes Bessi kaswu.

Bess nägi kobe, et see kleit wäga hästi sobis temale, et see oli, mis ta iganes wõis soowida. Aga ta arwas kõige paremaks teeselda ükskõiklust. „Ilus,“ ütles ta jahedalt, „wäga ilus!“ Madami nägu oli pettunud. Ta oli oodanud rohkemat. „Nii ei wõi ju midagi näha,“ jatkas Bess, „peate lubama seda kord proowida.“

Pärast wähest mõtlemist nõustus madam sellega ja Bess riietus kõrwalruumis kleidisse, mis näis nagu tema jaoks tellitud. Kleit oli suur-sugune ja tagasihoidlik, lihtne kuid siiski peen. Madam plaksutas waimustusest käsi. „See on ju nagu teie jaoks tehtud.“

„Nagu näib,“ ütles Bess, „ja te peate ta mulle andma.“

„Aga see kuulub profesori-proua Entmannile.“

„Tehke temale uus,“ ütles Bess tõsiselt. „Ma ei wõta seda kleiti endalt enne, kui lubate, et wõin ta kaasa wõtta.“

Tekkis waidlus ja wiimaks lepiti nii kokku, et Bess wõis kleidi kaasa wõtta laenatuna, pärast seda, kui ta oli annud töötuse, et saadab ta teisi-päewaks rikkumatult jälle tagasi.

6.

Järgmisel päewal kella kolme ajal peatus Tiedemannide roosa maja ees Jeanette Weigeli suur kuueisimeline auto. Lauhanna istus ise juhikohal, kuna Grubling ja Mundry seisid juba oodates ukse taga. Bess ja Tinka jooksid trepist alla. Grubling tegi wiisaka õpetlase kummarduse, Mundry termitas sportlikult, kusjuures ta pikemalt waatas Bessile silma kui teised. Jeanette kutsus Petrit enda kõrwale istuma. Bess ja Tinka istusid tagumisele istmele, Mundry ja Grubling keskele.

Jeanette Weigel sõitis puuselt ja ebatasaselt. Peter waatles seda pahaselt. Aga auto sõitis nii waikselt ja kiiresti, et ta tasandas kõik juhi puudu-sed. Nad sõitsid ilusal maanteel, mööda ilusatest ümmarikkudest kõrgendikest, tumedatest kuuskedest ja wäikestest ning suurtest taludest õuedel õitswate päewalilledega. Ilm oli särawalt selge nagu kogu need päewad.

Bess tagaistmel kahistas mõnikord profesori-proua kleiti ja osutas wähetewahel liigutatult mõnele ilusale maakohale, wõi ta silmitses Mundry saledat pihta enda ees. Mundry waatas kord tagasi, ütles „Bess“ ja andis talle kätt. Siis jatkas ta kõnelust Grublingiga.

Bess oleks meeleldi midagi ette wõtnud. Ta oleks autoft wäljunud, noppinud tee äärest lilli wõi joonud talukaewust wett. Wõi ta oleks afetanud käed Thomas Mundry kaela ümber, wõi koguni — ta oleks kallis-

tanud kogu maailma. Ent ta istus waguši ja kahistas waid aeg-ajalt oma kuninglikku kleiti. Saabudes kohale ta ütles: „Kahju, et oleme juba Baaden-Baadenis! Meeleldi oleksin sõitnud veel kaugeemalegi.“ Ta waatas seejuures naeratades Tinkale.

Tinkat ja Jeanette Weigelit huwitasid Baaden-Baadeni waateaknad. Nende maitseed aga olid väga erinevad. Grublingk, kes etendas rahukoh-tuniku osa, osutas, kui kõne oli pärlist ja smaragdist, rubiinile. Ta ei tahtnud kedagi solwata. Aga Bess töötas Tinkale pärlit, niipea kui nad mängukastiinost tagasi tulewad. Bess oli kuulnud inimestest, kes mängu-saalist tulid tagasi wäsemana, kui nad sinna olid läinud, aga ta ei arwe-stanud seda wõimalust.

Kõigepealt nad läksid kohwikusse. Bess oma harjumuste wastaselt sõi kooki wabukoorega. Peter waatas imestatult. „Maailmawaate muutus,“ ütles Bess. Hiljem ta tellis ka konjakit.

Nad rändasid läbi selle ilusa elegantse maakoha. Grublingk jutustas hulga anekdoote ja lugusid kuulsamalt kohalikest elanikest. Wiimaks aga muutus ta rahutuks ja juhtis kõigi sammud kuurhoone poole, mille sam-maskäigud peitsid endas pörgulikke ärewust.

Kell oli juba warsti seitse ja nad otsustasid seal õhtust süüa. Mundry läks Bessiga kõige eeli. Kuski tühjal toredal galeriil ta suudles teda. Suur kuldraamistikus peegel, mis ulatus põrandast laeni, püüdis en-dasse nende kaksikkuju.

„Millal sa tuled minu juure?“ küsis Mundry. Bess ei wastanud, sest teised tulid järele. Grublingki pilk peatus temal uuriwalt.

Kasino oli tol ajal tühi. Kunstlik walgustus ja ruumi õhtune toredus mõjus seepärast weidi wõdrastawalt. Paar meest ja naist istus ruletilau-dade taga. Nad näisid kuuluvat nende mängijate liiki, kes teatud süsteemi järele mängides püüawad endale sellega teenida eluüalpidamist. Keegi noor, kahwatu näoga mees wõitis kahessa marka ja eemaldus — ta oli teeninud endale ülalpidamise kahessa päewaks. Keegi mürelise näoga wa-nem daam suures õhtuuletis pani wälja huupi ja laotas. Ta jooksis kaasmängijale noormehele järele ja sattus temaga ägedasse sõnawahetusse. Ta näitas noormehele tabelit ja raputas pead. Mees raputas sa-muti pead, kuid ükskõiksemalt, ja läks oma teed. Daam järgis talle sõneldes.

„Lähme,“ ütles Bess üleolewalt. Ka Tinka näis olewat sellest pahest piinlikult puudutatud. Ainult Grublingk ja Jeanette olid weel mängust huwitatud, sest Jeanette mängis kaasa. Kuul kulkus tema seitsmeteistkü-mnele. Ta jooksis kobe oma wõitu wälja wõtma.

„Siis oodake ometi,“ hüüdis Grublingk talle järele. „Me tuleme ju õhtul tagasi.“

„Ei,“ wastas lauljanna, kes oli väga ahne. „Mida olen wõitnud, tahan kobe ka wahetada rahaks.“

Grublingk oli selle üle weidi pahane.

Nad tulid õhtul tagasi. Saal oli heledasti walgustatud ja erutam kroonlühtrite säras. Naer, pinewus ja lõhnad heljusid õhus. Koos oli suurmaailma publik ja mõned daamid olid väga elegantsed. Ka Bess äratas tähelepanu oma professoriproua tahtis. Nad otsisid kohta.

„Teie wanadus?“ küsis Gruhlingk.

„Rakskümmendneli,“ vastas Bess, ja Gruhlingk pani raha wälja.

„Rakskümmendwiis, punane!“ hüüdis krupjee.

„Armuline proua,“ naeratas Gruhlingk etteheitwalt. „Usaldusasjades ei tohi teie waletada.“

„Kuul waletab,“ waidles Bess, sest ta oli kahetümnekuuene, ja tõmbas sisse hunniku mängumärke, mida ta punasega oli wõitnud. Ta pani siis weel wälja wiis forda ühtejärke punase peale ja tal oli igaford õnne. Wiies kord ebaõnnestus, aga see ei heidutanud teda.

Ta sattus nüüd mänguhoosse nagu teisedki. Ta mängis ülemeelikult ja kerge käega, ning wõitis wahetpidamata. Ta tahtis näidata, nagu wõiks ta saatust sundida.

„Jäta järele, Bess,“ hoiatas Peter. „Sumalad on kadedad.“

„Sumalad on minu poolt,“ naeris Bess. „Edasi! Weel natuke!“

Mundry seisis ta taga ja koputas ta õlale. Bess naeris. Mundry pidi teadma, et ta mängis nii tema kui iseenda eest, ja et ta uskus selles oma õnne head tähendust.

„Lähme hetkeks wärske õhu kätte,“ ütles Mundry. Bess tõusis tahtewalmilt. Ta toppis mängumargid Mundry taskutesse ja nad läksid läbi galeriide alla sammaskäiku. Nad hingasid rahuldatus wärsket õhku. Rakskümmend sammu neist eemal seisis troska. Kutsar läikiwa tsilindriga, mida ehtis sinine rosett, tukkus pukil. Setukas nosis rohtu õõhamaruses.

„Hobune!“ hüüdis Bess rõõmsa liigutusega.

Nad olid kolm tundi istunud ruletilaua taga, proowides oma õnne, kusjuures nad nägid waid särawaid tulefid, elewandiluu plaate ja kuuli, kes ülespiitsutatud mänguärewust. Ja nüüd seisis siin hobune, lihtne ja loomulik hobune ning nosis rohtu. See oli wilets woorimehe setukas, aga Bess läks hobuse juure, tõstis ta pea rohult üles ja asetaskäed ta kaela ümber.

Kutsar ärkas. „Kuhu käsite sõita?“ küsis ta.

„Kuhu?“ kordas Bess poolsegasena.

Ta waatas Mundry otsa. Siis wõttis noormees mõlema käega ta õlgadest kinni ja tõstis ta troskasse. „Sinna, kuhu teil meeldib sõita,“ ütles ta kutsarile ja istus Bessi kõrwale.

Kella kaheteist ajal armas Linka, et oli juba küllalt mängitud. Nad läksid baari ja karastasid endid jookidega kõrgetel pinkidel — Gruhlingk Tiedemannide külalisena, sest kuna ta oli kaotanud kõik oma raha, pidid teised teda kostitama.

„Kus on Bess?“ hüüdis Linka, „me tahame nüüd koju sõita.“

Alga Bessi ei leitud kustki, ei kuurhausist ega ka mujalt.

„Meeletu! Kui kaua me peame siin ootama?“ ohkas Linka.

„Kuni homme hommikuni, ma usun,“ vastas Jeanette Weigel terawalt. „Mundry on ka kadunud. Omapärane! Wäga omapärane!“

„Omapärane?“ Nüüd pahandas Linka Jeanette'i üle. „Mis oma-pärane? Kas ta pole täisealine ja ei wõi teha, mis ta tahab?“

„Muidugi,“ vastas Jeanette. „Alga seda olen mina ka. Ma sõidan koju. Kas tulete kaasa?“

„Oh taemas, Peter,“ sosistas Linka, „ja ta ise on riietatud laenatud kleiti!“

Peter haigutas. „Küllap ta tasub ära. Ta võitis ju nii palju. Sõidame koju.“

Nad istusid autosse. Grubling ja Linka olid väga mures. Nad waatasid wahetpidamata ringi, lootes Bessi maanteel kohata. Ent see lootus oli asjata. Sest troska kutfarile oli meeldinud see härra ja daam, kes istusid ta troskase ja kes näisid olevat väga õnnelikud. Oli ta ju wana ja tark mees, ning nägi seepärast meeleldi armastajaid paarikesi. Ja ka seepärast, et neil oli filmi ainult teineteise jaoks, ja mitte tema takso-meetri jaoks.

Nüüsiis sõitis kutfar läbi linna, siis läbi metsa. Tund aega sõitis ta läbi metsa ja siis ühest pika kallakuga kõrgustikust üles. Kõrgustikul asetnes ilus walge madal hoone, kuulus hotell, kõrgete, kuni maapinnani ulatuwate akendega. Peawärawa ees põlesid laternad. Kutfar peatus, waatas tagasi ja osutas piitsawarreaga peawärawale, millest praegu wärawahoidja nähtawale ilmus. Mundry ja Bess wäljusid troskast.

7.

Bess heitis järgmisel hommikul ärgates sooja, peaaegu pisaraisi niiske pilgu wäljawaatele, mis awanes kõrgeft aknast üle metsade ja kõrgustikude kuni alla Reini toredasti laiutawale fängile. Ta riietus kähku ja jooksis trepist alla, läbi saali hommikwärskele terrasile — wäljasirutatud kätel wastu oma sõbrale.

„Armas, kaunis!“ ütles Mundry.

„Peame ruttama Freiburgi,“ wastas Bess, „mul on seal äriasju diensdada, täna kell kahelks hommikul.“

„Mis äriasjad need on, ja nii wara hommikul?“ küsis Mundry.

„Saladus,“ naeris Bess, silitades ta kätt.

„Ma armastan sind,“ ütles Mundry.

„Sumal tänatud,“ naeratas Bess, ja ta filmad suurenesid. „Sumal tänatud, et sa ütled seda juba hommikueinel.“

Nad lahkusid hotellist ja läksid läbi metsa Waaden-Waadenisse. Seal wahetasid nad kuurhausis ühe ametniku juures kõi Bessi mängumargid rahaks. Kui ta siis nõnda sädeles, ei saanud Mundry jätta talle õnne soowimata, olgugi et ta oma olemuselt oli tohe inimene. Ametnik maksis Bessile pangatähtedes ja hõbedas üks tuhat nelisada kahelksakümwend kuus marka. See oli kolm korda nii palju kui Bessi kogu warandus. Ta aga ei lugenud seda ülegi.

„Palun, kas tuleksite ja jooksite meiega klaas weini,“ ütles Bess weidi punastudes, sest ta tundis end süüdlasena nende ees, kes midagi ei olnud wõitnud.

„Tänan,“ wastas ametnik, „tuleksin meeleldi, aga kahjuks ma pean siin istuma.“

„Kas me ei sõidaks lennukil Freiburgi,“ ütles Bess, kui olid jälle tänaswal.

„Ei, tänan!“ naeris Mundry.

„Wõi kas sa ei tahaks endale osta uut peakatet,” meelitas ta siis, juudeldes teda kähku põsele. Ta oli pannud tähele, et ta wana rõõmlis-kübar ei sobinud hästi uue ilusa ülikonnaga.

„Ka seda mitte,” ütles Mundry otstustawalt, sest see oli temal ebausf.

„Mis ma siis kõige selle rahaga pean peale hakkama?” hüüdis Bess kärjtitult.

„See olgu sulle kaafawaraks,” wastas Mundry, „ja abiellu minuga.”

Bess waatas kõrwalt ta otsa. Ta nägu oli kindel, kuid süiski õrn.

„Abielluda?” küsis Bess. „Sina ja mina?”

„Kui sa ainult tahaksid,” ütles Mundry. „Kui sa tahaksid seda enda peale wõtta, ja mitte hoolida inimestest, kes sind saawad hoiatama ja ütles-wad, et mul on halb iseloom, Bess.”

„Sinu iseloom,” wastas Bess, „meeldib mulle. Ma armastan sind. Muidugi tahan sinuga abielluda.”

Nad jalutasid käsitäes läbi ärilinnaosa, kus hõbetähtedega mustal taustal reklaamisid end kuulsamad firmad. Nad seisatusid sageli, naeratasid ja imetlesid. Oleks wõidud osta seda ja teist. Aga kitsajast uuestest ei pääse sisse käsitäes, ja see ei jäta head muljet, pealegi wõib seefuguseid asju osta igal ajal.

Süis nad läksid jooma. Kella ühe ajal läks üks rong, millele nad pa-rajasti weel jõudsid. Söögiwagunis nad süis istusid wastamisi ja waatasid teineteise otsa.

Linka nägi neid ülevalt, kui nad tulid.

„Seal te ju olete,” hüüdis ta. „Oleksin peaaegu juba jooksnud politz-seisje daami rõõwimise pärast. Ka õmbleja on siin, ning ka Schatz on tulnud oma rohelistes pükstes ja walgetes kingades. Ja Gruhling tele-foneerib telefoni lõhki.

„Peate endid wabandama,” hüüdis Linka, kui nad olid juba ülewal. „Olen kogu öö mures olnud ja aelnud uneta hommikuni. Keegi ei läi-nud Schazile wastu. Ta istus kohwris maja ukse ees, kui koju tulin, ja oli väga õnnetu. Aga teie naerate weel,” hüüdis ta Mundry poole pöör-dudes.

„Armas Linka,” ütles Mundry.

„Ma pole teie armas Linka,” ütles Linka teeseldud meelepahaga.

„Ja sina, Bess, taewa pärast, riietu ümber ja ära lobise enam Schaziga. Madam saab muidu krambid oma kleidi pärast, ja me tahame ometi kohwi juua.”

8.

Jeannette Weigel, teraw ja filmatorikaw wälimuselt, filminäitleja ja oo-perilauljanna, kes omas parimalt tasutawa hääle maailmas, oli väga ar-mukade. Ta ei wõinud sallida, kui keegi tema tuttawaid mehi armus kels-lessegi teisesse naisesse. Müüd andsid Mundry ja Bess talle põhjust palju-deks sihteenideks, nii awalikeks kui ka salajasteks.

„Waata, seal ta ongi,” ütles Schaz, kes Bessiga lähenes supelasutusale. Jeannette oli Schazi ära toonud hotellist, kuhu ta oli asunud oma paljude kohwritega. Ta eelistas elawat seltskonda waikselt, ja seepärast oli Jeannette talle suureks wõiduks.

Jeannette lamas puuplangul, õrn ja kõhnahe oma valges trikoos, nagu walusalt kokku tõmbunud. Sht paitas teda tasakesi, mäed ja järw sinetasid hommikwärskses, aga Jeannette lamas, nagu walusalt kokku tõmbunud.

„Kas üffi?“ küsis Schaz, surus suudluse ta käele ja lühas: „Kus on Mundry? Ta ütles, et ta tuleb ka siia.“

„Mundry,“ wastas Jeannette tufaselt Bessi otša waadates, „Mundry räägib sageli, mis pärast ei wasta tõele.“

„Ah nii,“ ütles Bess sõbralikult, heitis samuti plangule ja wahtis taewa poole. Walged pilwefagarad heljusid mööda. Ta enamasti ei pannud tähelegi, et Jeannette tahtis teda meelega wihastada. Ta järas sõbralikusest ja kinkis pillawalt headust igale inimesele. Ta leidis Jeannette'i alati olewat väga kena ja ei märganudki, et ta teda sellega weel rohkem wihastas.

„Weigel peab sinu head tuju häbematuseks,“ ütles kord Liedemann.

„Ta võib seda pidada milleks tahes,“ wastas Bess suure südamerahuga. „Mulle walmistab see teatud wiisil lõbugi.“

See oli siiski omastkohast häbematus.

Nüüd lamas Bess rahuldatuna plangul.

„Kus on Mundry?“ jatkas Schaz uudishimulikult uurimist.

Mundry istus oma kodus ja kirjutas salmikuid Jeannette'ile. Neil oli kawatus käima panna kabareed ja nad wajasid uusi laule, mida Jeannette pidi talwel ette kandma. Jeannette, pahuras tujus, nagu ta oli, ei olnud millegagi rahul. Ta leidis, et tekst ei kõlbanud kuhugi ja hakkas kiskendama, et Mundry tahtwat meelega teda sellega blameerida.

Bess oma punase- ja sinisekirjus trikoos hüppas korraga järwe. Wees piisad niisutasid Jeannette'i ja ta kargas wihaselt püsti.

„Tulge ka wette,“ hüüdis Bess, kes oli ujumises wilunum kui Jeannette, nüüd ka juba weidi sõjakal toonil. Ujume mõidu kuni selle postini. Ma luban teile wäikese enaku.“

Jeannette ei lasknud ennast kunagi asjata wälja kutsuda. Ta hüppas kiiresti wette. Punane post oli kaunis kaugel ja ilm oli tuuline. Bess istendas loendamatu is wärwides, peegeldades endas päikest. Jeannette pingutas ennast tugewasti, hoidis pea püsti, sest ta ujus rinnuli. Bess tema järel sõudis tugewate tõmmetega ja sulistades. Päikese pimestus ja weel rohkem tema armukadedus piinasid Jeannette'i ja ta wihkas Bessi, et teda see kõik ei ekkitanud. Ta hakkas korralikult sõudmast, neelas wett ja sellest hakkas tal pea ringi käima ning nina ja suu ilanapad õhetama. Sõngeldades sõudis ta edasi ning jõudis kohale paar tõmmet pärast Bessi.

Nad hoidsid natuke aega postist finni. „Dubli,“ ütles Bess ja waatas ringi. Kõik oli nii karastawalt wärske ja armas. „Kas olete wäsinud?“ küsis ta. Jeannette'ile, kes oli kahwatu ja wärikses, tundus see küsimus jällegi pilkena. Ta laskis posti lahti ja hakkas tagasi ujuma. Bess mõddus temast mõne tõmbega ja naeratas weidi filmakirjalikult talle tagasi waadates. Ta pilkab mind weelgi, mõtles Jeannette. Ta usub, et võib mind teiste ees naeruwäristada. Ta oli nii wihane, et oleks kiskendanud, kuid neelas ainult halba wedelikku, kui awas suu, ja tundis end seejuures väga nõrgana ja õnnetuna. Tahan seda talle foolata, mõtles Jeannette,

ja tuli romantilisele ideele, lastes end põhja wajuda. Siis ta on minut tapnud, mõtles ta rahuldatus.

Bess waatas ringi ja otsis Jeannette'i pead, ent nägi ainult läikivat wett. Pea oli kadunud. Ta kohkus, ujus tagasi ja las kudes mee alla haaras kinni lauljanna kummiwööst. Ent uppuga libises jälle ta käte wahelt, kuid teise haaranguga ei lastnud Bess teda enam lahti. Ta wedas ta endaga kaasa kaldale ning asetaski Schazi abiga plangule. Jeannette oli näost roheline ja külm ning ei awanud silmi. Teraw nina oli kummaliselt püsti kitsas näos.

„Oh sa armas taewas,“ hädaldas Schaz ja oli väga nõutu. Aga siis tuli suplusmeister, tegi uppunule kunstlikku hingamist ja natuke aja pärast juba tuli ta meelemärgusele. Ta ohkas waid korra, ei awanud aga silmi, mispeale ta kanti raamil hotelli. Keegi noormees, kui kuulis, et tegu on kuulsusega, päewapildistas usinasti. Hotellis joosti edasi-tagasi ja kanti Jeannette ta enda tuppa. Ta heitis ümberolijaile wihaseid pilke ning küsis ainult Gruhlingki järele.

„Wahest oleks õigem kutsuda kedagi praktiseerivat arsti,“ arwas muretsen portjee.

„Teatage kõigile ümbruskonna arstidele,“ korraldas Schaz. Ja siis Bessile: „Kuidas see ometi juhtus?“

Bess ei teadnud ka seda. Ta ei olnud sellest väga liigutatud ja tegi iseendale etteheiteid, et ta teda wälja kutsus. Schaz wäitis, et wäsimust poleks wõinud olla, sest Jeannette olewat seda maad enne jada korda ära ujunud. „Aga ta wajak ju kõmu,“ lisas ta halwaksapanewalt.

„Nagu minagi,“ naeratas Bess ja koputas talle sõbralikult õlale. Seepeale sammus ta mõtteisise süwenenult metsateed mööda Mundry korteri poole. Ta noppis tee äärest paar põllulille, ent wiskas need jälle ära, kui seisis tema maja ees.

„Kas ma eksitan?“ küsis ta, kui sisse astudes nägi Mundryt istumat kirjutuslaua ääres.

„Ei kunagi,“ wastas Mundry püsti tõustes. „Sina ei eksita mind kunagi. Sa oled mulle kõige rõõmsamaks üllatuseks mu igawas tegewuses.“ Ta osutas naeratades paarile lehele kirjutuslaual.

„Ma tean, sa kirjutad Jeannette'ile teksti.“

„Ainult ära räägi Jeannette'ist,“ ütles ta teda sülelde. Ja kuna tal oli Bessile ütelda nii palju õrnusi ja wiimase külastus oli väga lühike, siis Bess arwas heaks talle mitte kõneldagi Jeannette'i õnnetusest.

Alles Gruhlingk, keda Mundry pärast lõunat külastas, kõneles talle sellest. Doktor istus oma rõdul ja walmistas kohwi klaasist masinas. Talle walmistas lõbu waadata, kuidas wesi aegamööda muutus mustjaspruuniks.

Seeford oli ta väga pahas tujus. Ta oli weetnud terve tunni Jeannette'i woodi ääres, kes lamas soojade pudelite wahel ja jõi wahetpidamata kuuma sidruniwett, kuna fogu tuba oli täis arstimite lõhna. Haige oli nagu puretud alandusest ja uhkusest, ning olles väga hellitatud, ei awaldanud see kurbuses, waid õeluses. Ta wäitis, Bess olewat tema surma ajanud. Gruhlingk wastas, et Bess olewat ta surmasti päästnud.

Jeannette armas, et Vess olewat sedit teinud, arvestades maid kangelaslikku kuulsust ja tema, Jeannette'i, tänu. Aga ta ei mõtlewatki tänada ei teda ega ka Mundryt. Grublingk kohtles teda algul õrnuse, pärast aga walgusega. Wiimaks Jeannette olewat wihastunud, et käigu ta põrgusse. Ta olewat nüüd kaotanud oma hääle ja tõstwat kaebuse. Ta rõhutas väga oma suurt kunsti. Ja nii oligi Grublingk läinud pahandatuna, kuid ühtlasi kui närwiarsti ka kaastundlikuna.

„Naiste asjad,“ ütles Mundry pahaselt ja wiskas oma sigareti kõrges kaares üle lilled. Tacwale olid kogunenud mustad pilwed, oli oodata äikest.

„Nende wahel pidi juhtuma terawusi ja Jeannette Weigel reageeris õeluselt sellele enesetapmisega. Vess peaks teadma, et Weigel on hüsteeriline, on rumalus teda ärritada. Ma wajan Jeannette'i talwel.“

Ta põlgas tülisid, ja sedit juhtumit pani ta Vessile pahaks, kuna Jeannette'i ta ei wõtnud tõsiselt.

Grublingk pahandas väga selle üle.

„Kuidas wõite teie proua Eivenacki üle nõnda kõnelda?“ hüüdis ta haawunult. „Ma ei sall, et teda süüdistatakse. Ta on väga wõluw naine.“

Mundry kõndis toas edasi-tagasi. Nüüd jäi ta korraka seisma.

„Palun,“ ütles ta kõrgilt, „ärge waewake teie ennast sellega. See daam seisab minu kaitse all. Kas ta on wõluw wõi mitte, sedit tean mina üksi. Ta peab hoiduma minu ärikaaslastega tülli sattumast.“

„Ta peab hoiduma...“ Grublingki pilk oli väga etteheitew. „Aga tema pole ju tüli alustanud. Tal on sellest muidugi väga kahju.“

„Jätke, palun, see lahkesti Vessi enda asjaks selle üle otustada,“ karjus Mundry. „Tema waatab sellele igatahes teise pilguga kui teie.“

Grublingk silmitses mõttes aasa, millele kukkusid esimesed wihmapisjad. „Kahjuks!“ ütles ta aeglaselt. „Ma kardan ainult, et see walmistab talle palju muret ja ärewust. On juba teatan, kuidas teie naisi kohtlete.“

„Imestatam,“ ütles Mundry jahedalt. „Ma ei tea millestki. Nii siis te olete teda hoiatanud minu eest?“

Grublingk raputas tagasitõrjuwalt pead. „Hoiatused ei aita niisugustel juhtudel midagi. Ta peab sedit lõpuks ise ära nägema, ja mul on sellest väga kahju. Teie algate juba nüüd ebadiglussega...“

„Vessi waated armastusele ei ole nii sentimentaalsed kui teie omad. Kuue nädala pärast ma abiellun temaga — teie eelarwamiste kiuste.“

Kohw kees üle. Mundry kustutas kähku piirituseleegi ja Grublingk puhastas oma siidtaskurätikuga asjalikult lauda. Siis kallast kohwi, süütas endale uue sigareti ja jäi mõttesse.

„Miks te õieti tahate temaga abielluda?“ küsis ta natukesel aja pärast. Wastandjuhul oleks ta küsinud: miks te ei taha temaga abielluda?

„Olen sedit otustanud,“ wastas Mundry lühidalt.

Grublingk ohkas ja jõi oma kohwi. — —

Mundry oli otustanud ja Vess oli ka otustanud.

„Ara wõta sedit,“ ütles Tinka sageli warjamata Vessile. „Eisusta sina maju ja jäta see inimene. Kõik mehed, Peter wälja arwatud, on toored ja poolimatud oma naistele. Criti sinu oma.“

„Lori,” ütles Bess naerdes. Ja päevad mööduvad. Weigel oli pärast oma suplust ära reisinud — vihasena ja rätitdesse mähitud. Päevad muutusid nädalaiks — kuldseiks, õnnelikeks nädalaiks. Bess mõtles hiljem sellele ajale kui sügavale ilusale unenäole lõhnawate metsade, naeratawate aasade, roosade majade ja suure wana püha kirikuga, kus kõige selle ilu eest wõidi Jumalat tänada. Ta kuulis Tinka waju, rõõmjat häält ja oma sõbra õrna kõnelust ning nägi Gruhlingki sügawaid silmi murelise hoolitsusega endal peatumat.

Saabus reispäew. Nad sõitsid kõik seltsis tagasi Berliini. Schaz, Gruhlingk, Mundry ja Bess. Rahelisa päewa pärast nad pidid abielluma.

„Ela hästi, Bess! Palju õnne!” ütles Tinka wiimast korda. Ja siis tema saatjale: „Olge alati hea temale.”

Ta hoidis Bessi kätt ja kõndis rongi kõrwal, kui see juba liikus.

„Armas Tinka,” ütles Bess tundmuste üle woolates ja ei tahtnud ta kätt wabaks lasta.

„Jätke järele,” käsutas Schaz kurwa ja liigutatud lahkujat näoga. Ja siis ta ütles nagu teisale pöördudes:

„Nüüd muutub elu jälle tõsiseks.”

9.

Järgmisel rahelisel päewal nad nägid wähe teineteist. Mundryl oli läbirääkimisi ja ärilisi asjatalitusi, Bessi aga wedas ta ema kaasa mööda kaubamajasid ja ladusid, sest Mundryl oli küll iseseisew korter, aga ema pidas wäga tarwiliseks, et kui abiellutakse, peab olema tarwiline tagawara igasugust pesu ja peale selle keedu- ja kõögiriistu. Ta oli tark, oma neljakümne rahelisa aastaga ka weel wäga ilus ning ettewõtlik naine. Ta elas peamiselt oma furnud mehe pensionist ja pidas seal kõrwal suurt korterit hulga allüürnikuga. Rapten Siider, tema kadunud mees ja Bessi isa, oli sõjas langenud. Tema allüürnikud armastasid teda wäga, mis harwa ette tuleb, ja kolisid ära waid need, kes olid teda kosinud ja korwi saanud. Seda juhtus korrapäraselt iga aasta üks kord.

Mundry tutrus temaga, küllastades teda kord teedõhtul. Nad lobsesid wäga wiisakalt ühest ja teisest, aga kui Mundry oli läinud, weendus proua Siider, et ta ei leidnud wäimehega kontakti, olgugi et ta tawaliselt oli wäga seltskondlik daam. Ta oskas inimestega hästi läbi saada ja lõbusasti keskusteleda, aga oma wäimehega ta ei osanud leida kontakti. Selles polnud midagi parata, ja ta püüdis seda warjata waid korrekse wiisakuse taht.

„Wäga kahju, Bess,” lausus ta sõbralikult tütrele. „Aga taewas hoidku, ega ju mina temaga ei abiellu. Ütle mulle ainult, mida te soowite sõõgiks, kui tulete perekonnaseisuametist tagasi.”

Bess oli selles wäga nõudlik. Nad lehtisesid lõbuga pakse kokakunsti raamatuid ja walisid mõndagi moodsat. Proua Siider oskas seda, sest ta oli annud dineesid juba enne sõda. Ditswana ja wälja puhunud ilmus Bess perekonnaseisumetisse, olgugi et ta oli eelmise õhtu weetnud Mundryga, kes pühitsetes oma poisimehepõlwest lahkumise õhtut. Ta kuldjuuksed läikisid laia kübara alt. Ta oli riidetatud halli sametkleiti walge pitsikau-

nistusega kaela ümber, milles ka filmad näisid põhjatuheledad ja mis tõstis weelgi ta ilusat kaswu. Ürn puna kaunistas ta põski.

Nad saadeti tupp, mis oli sisustatud bürokraatliku elegantfiga, ja paluti istuda kõrge roheline nahktoega toolidele. Reegi kikkis habemega härra surus nende kätt ja küsis, kas nad tõsiselt soovivad abielluda. Nad kostsid „ja“ ja pidid oma nimed dokumendile alla kirjutama. Schaz, von Gruhlingk ja sama härra kirjutasid ka oma nimed tunnistajatena alla. Härra luges dokumendi läbi, luges neile ette, tembeldas, kõneles head nõu andvalt ja soovis palju õnne. Sellega oli nende registreerimine toimunud ja väljas ootasid teised paarid, kelledest ühel puudus peigmees, teda walju häälega hüüti ja taga otsiti.

Waatamata sellele, et see toiming seal walgeks wõõbatud toas teostati väga heasoowlikult, jättis see siiski weidi külma mulje, millele oma peigmeest otsiw pruut lisas veel hulga piinlikkust. See oli kaine ja wastutusrikas toiming, mis õnneks ei kestnud kaua. Warsti istusid asjaosalised oma autodesse. „Armas Bess,“ ütles Mundry ja suudles teda.

Siis istusid nad waikselt proua Siideri korteris stiilipuhkas söögitoas hõbeda, kristalli ja kirjude lilledega kaunistatud lauas. Minult Erwin Schaz pidas kõne. Pärast seda kui ta ennast selleks hoolikalt ette walmistas; pärast seda kui Gruhlingk, kellega proua Siider oli kohe sattunud suurepärasele kontakti, teda mitu korda oli julgustanud, seepärast et ta ajas wastu, nagu ei teaks ta ütelda midagi head, wõitis ta walehäbi ja ametlike talituste kainuse mulje ning leidis, kui hakkas kõnelema, nii palju südamlikku ja tabawat, et Bessil ja tal endalgi woolasid pisarad filmist.

Pidusööök möödus sellest peale väga südamlikult ja lõbusasti.

Schaz, weidi joowastunud, andis nüüd oma elawale loomusele wabaduse.

„Tundmused on need, mis teewad elu õnnelikuks, ütles ta. Ta jõi ja naeratas ning toetus õnnelikult oma tooli korjule.

„Mitu armas,“ ütles proua Doris Siider pilkawalt, „kuidas te ometi wõite nõnda liialdada?“

„Ma ei liialda. Sest kurwad tundmused on ka ilusad,“ waidles Erwin ja tõstis oma klaasi. „Kurwad tundmused on liigutawad.“

„Pole tõsi,“ naeris Doris. „Kui mu üürilised mind jumaldasid, siis nad ühtlasi muutusid ka jõhkraiks.“

Erwin tõstis etteheitwalt pilgu. „Olete liiga külm, armuline proua. Õnnetu armastus on kõige tõsisem. Seda on wäitnud paljud targadki mehed.“

Gruhlingk wiipas nukralt. „Seda ütlewad nad tagant järele oma memuaarides, kui nad olid juba wanad ja oma tundmusi enam hästi ei mäletanudki.“

„Ei, Erwinil on õigus,“ waidles Bess suurejooneliselt ja särawalt. „Kõik tundmused on ilusad.“

Ta pöördus Mundry poole.

„Üksnes sinu omad on ilusad,“ wastas Mundry. „Teiste tundmused ei huwita mind.“

Nad kõnelesid pühaklikku ja lõbusat läbisegi. Bess säras oma õnne külluses.

„Kes laulab ühe laulu?“ hüüdis Schag.

„Mina,“ vastas Bess üleannetult. Ta wõttis oma klaasi ja laulis ühe laulu, mille ta oli leidnud kord Mundry lauvalt, pärast seda kui wiimafel oli olnud Jeannette'iga selle üle sõnawahetus, seepärast et laul Jeannette'ile ei meeldinud. Bess leidis laulu olewat väga ilusa ja ta löi ise talle wiisi. Ta laulis nüüd sama laulu sügawa häälega kurblikes toonides, istudes poolselfakil oma toolil.

Laul meeldis kõigile. Bess üllatas oma meest ja ka iseenast sellega oma pulmapäewal, et ta oli nii hea ettekandekunstnik.

„Bess,“ ütles Mundry imestunult. „Kui Jeannette ikka nõnda käitub, siis laseme sind laulda.“

„Kõik on võimalik,“ vastas Bess. Aga küsitawaks jäi, kas ta seda soowis.

Warsti walmistus noorpaar minekule. Nende korter asus Breitenbachi platsil. Nad läksid algul üle Kurfürstendammi, sest neile meeldis endid näidata teineteise selfis. Oli hilispärastlõunane aeg ja tänawad täis inimesi. Tuled põlesid juba. Kurfürstendamm oli inetu ja liiklus ning kárarohke nagu alati. „Ütelgu esteedid, mis nad tahawad, aga mulle meeldib siin,“ ütles Bess, kes pidi sageli wastutulijaid terwitama.

„Mulle ka,“ vastas Mundry.

Nad kõndisid käsikäes, teineteisega sammu pidades ja sellest lõbu tundes.

Kramleri juures istus Felix Eivenack. Mhi soojendas teda ja ta aja-
lehte.

„Holloo!“ hüüdis Bess.

„Holloo!“ hüüdis Felix, olles väga imestatud.

„Me oleme abielus,“ ütles Bess.

„Soowin õnne,“ vastas Felix rõõmsasti. „Soowin teile südamest õnne!“ Ja siis Mundry poole: „Bess on suurepärane naine. Olete wõitnud suure wõidu.“

„Ma tean,“ ütles Mundry. „Nagemiseni, härra Eivenack.“

„Kas sa ei sallid teda?“ küsis Bess edasi sammudes.

„Mitte just eriti. Sa ütlesid aga, et ta on väga armastuswäärne.“

„Ah, Thomas,“ vastas Bess, „seda ta ka on. Aga ma olen selle nüüd juba täiesti unustanud.“

Thomas naeris ja asetades käe ta õlale wiipas woorimehele. „Tule,“ ütles ta, „ma ei taha sõita maa-alusel trammil.“

Korteris wotasid neid Marie ja Mar. Marie oli wäike kena tüdruk. Ta nägu oli tedretäheline ja ta omas kõigile ehfsaile berliinlastele omafoid keelewigu. Mar oli ilus pikakarwaline taksi. Ta haukus hirmsasti.

„Härra Kaspar helistas juba kolm korda,“ ütles Marie. (Ta hääldas härra Kathpar.) „Ta pidawat härra Mundryga kõnelema.“

„Kas ütlesite, et mul pole aega?“

„Ütlefin, aga see ei aidanud midagi. Härra Mundry pidawat talle kofe helistama.“

„Kumalus,“ ütles Mundry ja suudles Bessi.

„Kes on härra Kaspar?“ küsis Bess.

„Rahamees ja heategija,“ vastas Mundry pilkawalt. „Ta mõib odada.“

Uga Kaspar ei oodanud, waid telefoneeris samal hetkel juba neljandat korda.

Härra Kaspar oli otjustanud Mundry poolt kawatsetud kabareed fi nantseerida. Suurejoonelise kannatuslega oli ta siis kohe määranud ühe advokaadi, kutsunud Jeannette Weigeli ja kindlustanud talle tasu, mis lele ta ei suutnud vastu panna. Ta soowis nüüd tungiwalt Mundryga lõplikkü läbirääkimist advokaadi ja lauljanna juuresolekul. Ari on äri, ja kui see härrale ei sobinud, siis leidus weel täna sadasid teisi, kes igat sesisid ta suuremeelsuse järele.

„Nectud!“ hüüdis Mundry. „Ma tulen,“ ja riputas kõnetoru üles. „Ta käib wägisi peale.“

„Anna mulle ajaleht,“ ütles Bess alandlikult, „ma lähen kinno.“

Kino on parim abinõu pettumusi, nii suuri kui wäikesi, paariks tun niks unustada, weeta ootaeagu ja ühšildasi pulmadhtuidki.

„Ei,“ ütles Mundry, „ja jääd koju, mu kallis. Ma armastan sind. Olen kohe jälle tagasi.“

Tema olles juba ukkel, ütles Bess, et ta jääks weel mõneks minutiks. Bess lamas sohwal pool istukil, põlwed kokku tõmmatud, ja sirutas käed wälja, palwe ja kirg pilgus. Mees ei suutnud vastu panna. Ta pöördus tagasi ja jäi weel pooleks tunniks.

„Sa oled kõige suurepärasem naine, Bess,“ ütles ta, kui seisis teist korda läwel.

„Seepärast et sa mind armastad, Thomas. Head teed!“

Thomas terwitas õrnasti ja läks. Bess jäi üksi. Ta puhus sigaretist finist suitsu õhku, jutles weidi Mariega ja naljatas Mariga. Ei ole halb oodata, siis kui ollakse kindel. Ta lamas sohwal ja koer tema kõrwal. Ta silistas sõbralikult koera ja nad unistasid mõlemad. Sohwa kõrwal asetas raadio. Poolunifena wõttis Bess ühenduse.

Laulis meeldiwalt häälestatud bariton.

Mar haukus. „Ole wait, Mar, see on wäga kena.“ Mar asetask oma ilusa karwase pea õhates esimestele käppadele ja waatas poolwiltu ette heitwast oma perenaise otsa. Bariton laulis sümpaatlikult, ent siis ühi nes temaga kriiskaw sopran.

„Seda me ei taha,“ ütles Bess ja keeras edasi. „See käib meile närwidele.“

Õsuti rändask kogu aeg, proowides kord üht, kord teist ettekandepala. Kord kõneldi kartulihindadest ja turuteadetest. Mar muutus rahutuks, ent Bess naeris, ja siis õsutus ka Mar jälle wääriliseks ja usaldatavaks kaas lasteks.

Siis jäi õsuti seisima — jäi seisima kahets tunniks ühele ja samale kohale. Oli suur, pühalik kontsert. Ülew mõimas muusika täitis toa. Mängiti ka orelit, mida saatsid puhkpillid suurepärase kooskõlaga. „Gloria“

hõiskas üks foor, „Cloria in exelsis Dey“ alati uutes, alati võimsa-
mates teisendites. „Laudamus“ laulis siis üks üffihhää.

Bess kuulas ja jälgis hoolega.

10.

Härra Kaspari wallas oldi pärast ägedaid kokkupõrkeid ja läbi-
rääkimisi jõutud viimaks siiski kokkuleppele. Kaspar oli mõelnud, et
kunstnikud on pehmed ja tugewale käele väga järeleandlikud inimesed.
Ta austas neid seepärast. Nüüd aga pidi ta imestama, millise jonnaku-
sega nad oma kasude ja õiguse eest wälja astusid.

Ta oli soowinud ja kujutlenud lepingut teisiti, aga pärast seda kui
kõik olid alla kirjutanud, ütles ta siiski, et ta naine palumat neid juua
klaas weini.

„Mul on wähe aega,“ ütles Mundry.

Härra Kaspar oli tema kõrgist toonist weidi tüdinud ja tal kipitas te-
raw wastus keelele. Aga siis ilmus proua Kaspar, ilus elegantne blondiin.
Mundry ja ka Jeannette olid temast waimustatud.

„Kenad inimesed,“ ütles proua Kaspar, kui nad olid läinud.

„Tõepoolest,“ wastas ta mees.

Jeannette'i kuueistmeline ootas suwila ees.

„Ma sõidutan teid koju,“ ütles ta oma kaaslastele.

Aga Mundry üksi istus autosse. Advokaat elas sealt waid mõned
sammud eemal.

Nad sõitsid läbi metsa. Warane õhuke sügisewadu lastus maanteele ja
muutis selle niiskeks. Enne seda oli wihma sadanud. Jeannette sõitis aar-
mise kiirusega, kuid väga korratult nagu alati. Auto wiitas ja rappus
siia ja sinna.

„Eul oli õnne, mu pois, kui sa siiski mõitsid minu oma rumalate
laulude ettekandjaks,“ ütles Jeannette natuke aja pärast väga leplikult.

„Tõepoolest, Jeannette.“

„Mis sa siis oleksid teinud, kui ma poleks sellega nõustunud?“

„Eiis oleksin mõtnud kellegi teise.“

Jeannette naeris waljusti. „Oleksid mõtnud kellegi teise! Kas oled
awastanud mõne uue filmitähe — naise, kes täidab kassa? Noore ande,
kes wõrgutab südameid. Oms nii?“

Ta waatas pilkawalt Mundry otsa, kes istus külmal ja karsitult tema
kõrwal. „Vane paremini teed tähele Jeannette.“

„Ütle, keda sa mõtled?“ nõudis Jeannette. Ta süda ei annud rahu.

„Just üht naist, kes täidab kassa — üht noort talenti...“

„Kes ta on?“ küsis Jeannette terawalt üles waadates.

„Waata auto järele...“

„Niisiis sa tead kedagi?“

„Muidugi tean.“ Ta waatas ükskõiksest maanteele.

„Walun, kes ta on?“ küsis Jeannette tungiwalt.

„Bess näiteks. Ta oskab seda suurepäraselt.“

„Bess?“ Jeannette pöördus ümber ja wahtis ta otsa.

„Sa waata maanteed, aga mitte mind!“ hüüdis Mundry. „Sa sõidab vastu puud!“

Ta katsus pidurit haarata, aga sai ainult tugewa tõuke. Jeannette oli viimajel hetkel rooli liiga ägedasti pahemale poole keeranud, suur auto hakkas libisema ja keerles hetkeks metsikult iseenda ümber. Siis pörkas ta rakkatades vastu mändi.

Sellele järgnes teine, hirmus, uimastaw tõuge ja auto löi uperpassi. Mundry lamas hetkeks minestanult maanteel. Oli kottupime. Kui ta jälle tuli meelemärgusele, katsus üles tõusta, kuid ta pahem jalg oli jäänud miski raskuse alla.

„Jeannette!“ hüüdis ta.

Sellele vastuseks oli oigamine pimedusest.

„Ma ei pääse wälja,“ sosistas ta. „Peame ootama kuni keegi tuleb.“ Keegi ei wastanud.

Ta lamas liikumata. Määratu selgusega kerkisid pildid ja kujud kaugest, ammu unustatud minewikust ta filmade ette. Ta istus wäikese poisina kirsipuul ja sihtis wibupüüsiaga aiapäälisele. Keegi kikkishabemega wanahärra seisis all ja ähwardas teda jalutamiskepiga. „Tule alla,“ hüüdis wanamees. „Tule üles,“ naeris pois. Too wanahärra hallis saterkuues oli ta wanaisa.

Siis ta seisis kuskil tihedalt rahwaga täidetud saalis. Kellegi hääl manifes, kutsus üles. Massid karijusid „Heil!“

Kuskil härrastetoas läänes seisis tõmmuwereeline kurb tütarlaps. „Sa tuled nii harwa,“ nuuksus tasa. „Ma ei wõi nüüd üldse enam tulla,“ wastas ta. Tütarlapse kaelas rippus rist pika keti otsas. Ta keerutas seda abitult ja aeglaselt siia ja sinna. „Ara ole sentimentaalne, Wera,“ ütles ta tütarlapsele ja silitas ta juukseid.

Mõne minuti pärast tuli kolm mootorratturit. „Inimene, mis seal lamab?“ ütles üks. Nad peatusid, ent nad ei saanud palju aidata. Nad teatasid esimeheabi punkti. — —

Wes kuulas weel ikka Wachi H-moll-messi. Wiulisoolo lõppes ja üks tenor jatkas tasa.

Läbilõikawalt helises korraga telefon sinna wabele.

Mar kargas sohwalt ja ka Wes tõusis kerge ohkega. Marie astus aparaadi juure.

„Kas mu mees?“

„Ma ei tea. Ma ei saanud aru,“ wastas tüdruk ebakindlast.

Ta tegi wäga kohmetu näo. Wes wõttis ta käest kõnetoru. Ent Marie ei wäljunud toast. Ta jäi seisma põnewa kuid otuskindla näoilmega, nagu tahaks ta kobe appi karata, kui keegi peaks minestama.

Ent Wes ei minestanud.

„Kuidas?“ küsis ta kuiwa, kõlatu häälega.

„Palun. . . Ma ei wõi. . .“ Waadates oma ette tühja sõnna pilguga katsus ta mõista, mis see mees seal traadi teises otsas kõneles. „Snetus?“ kordas Wes. „Wilhelmine hospidalis? Jah, ma tulen.“

Ta las kis kõnetoru sülle wajuda ja waatas tüdruku otsa, ent see nähtawasti ei pannud teda tähelegi. Wes sulaes filmad nagu millegi üle mõteldes. Äkitselt wõttis ta kõnetoru jälle kätte. „Halloo!“ küsis ta weel

kord. Aga haigla oli juba ammuigi ühenduse katkestanud. Ta jäi pärani arvatud silmil oma kohale.

„Marie,“ ütles ta siis jälle oma harilikul asjalikul tõlatul häälel nagu ennegi, „ma pean kohe välja sõitma.“

Marie tuli lähemale ja silistas ta käsivart. „Kas ma pean kaasa sõitma, armuline proua?“

„Täna,“ sosistas Bess. „Ei, täna. Ma sõidan parem üksi.“

„Proua,“ ütles Marie oma hea, kaastundliku walega, „mu wend on oma mootorrattaga sageli kraawi sõitnud. Neljateist päewa pärast on ta alati jälle jalul.“

„Ah, nii?“ Bess sundis end lootusetule naeratusetele. Ta silmitas telefoni. „See mees ütles, et on juhtunud midagi hirmsat,“ sosistas ta natuke aja pärast.

„Mis ta siis ütles?“ Marie istus õeliskult ta kõrwale.

„Oh,“ hüüdis Bess käsi ringutades, surus siis wõõra tütarlapse pea oma rinnale ja nuuksus. „See ei tohi ometi tõsi olla, Marie. See ei wõi tõsi olla.“

„See ei olegi tõsi,“ ütles Marie, kuid nuttis ifegi. „Meie härraga ei wõi midagi juhtuda.“

Ent Bess ei uskunud tema sõnu. — —

Bess sõitis haiglasse weel mitte täiele teadmusele ärganud ohastuse puise rahuga. Ta ei mõelnud midagi ja ei tunnud midagi. Tänawad puustusid selgesti ja kuidagi automaatselt ta silma. Kuskil hoowiwäramas nägi ta üht armastajapaari; siis oli seal tramm ainukese sõitjaga, kes luges ajalehte; kuskil oli ärisilt rikunud tähtedega.

Autojuht peatus ühe suure peawäramaa ees. Ta awas auto ukse ja ütles: „Kaks marka kümme.“

„Kaks marka kümme,“ kordas Bess masinlikult mitu korda. See oli sstutu sõnademülin. Ta tasus arwe ja astus trepist üles. Ta põlwed wärisid ja süda tuskus metsikult.

Keegi meesif andis talle teateid. „Mundry? Tuba seitseteist, paremat kätt koridoris.“

Bess tahtis minna, ent mees pidas teda tagasi.

„Wabandage, kas ma tohin paluda, et tasuksite...“

Bess waatas ta otsa.

„Toa eest peab tasutama kümme päewa ette. Teie härra abikaasjal oli kakskümmend marka taskus. Puudub weel kaheksakümmend kaheksa.“

„Seda mul ei ole. Ma ei teadnud seda,“ wastas Bess.

„Aga sellest ju telefoneeriti. Kas see härra ei ütelnud teile?“

Bess raputas pead.

„See aga ei lähe,“ jatkas mees. „Siis peab teie mees jälle välja wiidama.“ Ta kõneles ühte kõnetorusse: „Müüd on siin selle Mundry naine ja ei saa tasuda. Kas keegi ei ütelnud talle... Mis?... Närusus... Mees on juba saalis...“ Ta heitis Bessile kaastundliku pilgu. „No minge siis alla. Aga homme peab tasutama tingimata — kaheksakümmend kaheksa marka.“

Ta tõstis terwituseks käe.

Bess läks koridori mööda alla. Ruum lõhnas karbooli järele. Tuba nr. seitsmeteistkümnenda uks oli avatud, seal ei olnud kedagi sees. See oli kõrge, wana tuba. Woodi, kapp ja tool seisid seal hüljatult ja abitult. Woodi kohale seinale oli maalitud salm: „Ära karda, sest mina olen sinuga.“ Bessi süda floppis ägedasti, seisest üksi seal surmmõrudas toas.

Keegi ei ilmunud. Ta on surnud, mõtles ta. Ta on surnud, ja nad seepärast ei tule, sest nad ei taha seda mulle ütelda. Ta hoidis kõvasti finni woodi raudwarbadest ja wärisest kogu kehast. Ta surus käe südamele, tundes ekslikult nagu kehaliisi walusid.

Siis ilmus üks öde, kena wanem inimene. Tal oli wäga wiisakas, kuid wali nägu ja oma askeetilises riietuses näis ta kuuluvat nagu kuhugi kaugesse klaasisesse maailma.

„Palun?“ ütles ta, ja ta hääli oli niisama hall-jahke nagu ta kleit.

Ta toob mulle surmasõnumi, mõtles Bess kohkudes.

„Mis te soovite?“ kordas öde küsimust.

„Ma pidin siit leidma härra Mundry,“ ütles Bess. Need sõnad tulid tal waeu üle huulte.

„Ah nii,“ ütles öde. „Teie olete tema naine?“

Bess langetas laud. Ta jõud oli otsas.

„Jah,“ ütles öde. „See kestab kaua, enne kui ta paraneb. Niisugused operatsioonid on wäga raskeid. Aga meie professorihärra teeb kõik, mis võimalik,“ lisas ta. Bess tõstis aeglaselt pilgu. Ta awas huuled ja hingas raskesti.

„Professor Reimking on suurepäranne kirurg,“ kordas öde.

„Ta elab siis veel?“ sosistas Bess nõrgalt naeratades. Öde waatles teda kaastundliku pilguga.

„Elab küll. Teie abikaasa on tugew mees parimais aastais. Olen kindel, et ta selle hästi läbi teeb.“

Nüüd muutus jahke hall öde lunastajaks taewaingliks. Bess waatles läbi pisarate ta näo wiisakaid, kuid waljusid jooni. Niisama wõõras ja kauge näis talle see kõikteadja sõnumitooja kui ta saatus ise. Too öde tundis kaasa teiste tundmustele, aga ta ei waletanud ka kunagi. „Ma olen kindel, et ta selle hästi läbi teeb.“

Niisiis ta ei olnud surnud. Milline õnnis teadmine! Selle kõrwal kahwatas kõik see, mida öde oli nimetanud raskeks operatsiooniks ja milleks mees telefonil oli tarwitanud palju täpsemat ja julmemat wäljendust. Ta elas, ja see oli kõige tähtsam. See oli nagu taewalik õrn, wotamatu muusika. Küllap ta suudab seda läbi teha.

Aga siis tantsisid punased täpid ta filmade ees. Mida ta suudab läbi teha? Ta kuulis jälle mehe häält, kes teatas talle telefonil õnnetusesõnumi — kuulis seda hirmsat sõna.

„Mida nimegate te operatsiooniks?“ küsis ta ja waatas kohkunud pilguga öde otsa.

„Teie mees sattus õnnetusel otse auto alla,“ wastas see hall hääli aeglaselt. „Õnnetuseks on raskus wajakut jalga niiwõrd wigastanud...“ Ta peatus.

„Ja siis?“ sosistas Bess kahisewal häälel.

„Luu on purustatud. Härra professor otsustas jala ära lõigata.“

Nüüd oli see mäljas. „Amputatsioon,” oli ütelnud mees telefonil.
„Amputatsioon näib olevat möödapääsematu.”

„Kas mu mees teab seda?” küsis Bess tafa.

„Eäärast operatsiooni ei tohi ette võtta ilma kannataja nõusolekuta,” seletas öde. „Härra Mundry toodi siia meelemärkusel olles, kuna proua Weigel oli minestanud. Ta ei kaeba eriliselt valusid.” Se hääl omandas nüüd meidi õrnema kõla: „Niisugused wigastused ei ole kunagi väga valusad.”

„Ah nii,” lausus Bess.

„Teil ei tarvitse siin oodata,” jatkas öde. „Tulge!”

Ta viis Bessi ühte väikesse tuppa, milles asetnes vormmööbel. Seal istus teine öde — tüse ja mugav, prillidega. Tema kord oli öösel valvata. Ta kodus sukka ja jõi teed.

„Pakfuge noorprouale ka tass teed,” ütles esimene öde, kellel näis olevat käfutamisõigus. Ja siis Bessi poole: „Ma siis ütlen teile,” ja läks.

Ukse kohal rippus kell, mis näitas praegu aega viis minutit enne kahtteistkümmet. „Te tulete selle õnnetuse pärast?” küsis paks öde.

Bess noogutas.

„Paha lugu!” ütles öde.

Bess noogutas jälle.

Aeg möödus pikaldaselt. Ööde oli väsinud ja haigutas sagedasti. Aeg-ajalt ta ütles midagi. Mõnikord ka helistati. Siis ta tõusis toolilt ja väljus ohates toast. Teine öde vaatas samuti aeg-ajalt Bessi poole ja noogutas talle kaastundlikult. Kell üks viisteistkümmend teatas ta, et professor olevat nüüd oma tööga valmis.

„Nad läksid läbi pika koridori. Uhele uksele, millel asetnes silt: „Teatamata mitte sisse astuda,” koputas öde. Üks avanex ja keegi suur tugew mees lähenes Bessile. Tal olid pikad murrud ja pruunid meidi pungisilmad. Ta mõttis Bessil mõlemast käest finni ja surus ta toolile.

„Nii,” ütles ta ja silistas Bessi pead, „siin on siis meie patsiendi noor naine. Tänašeks ei tarvitse teil muret tunda. Teie mees tegi operatsiooni hästi läbi. Praegu ta magab ja ei märka midagi.”

„Aga jalg?” pomises Bess.

„Jah, armuline proua,” ütles professor ja silistas jällegi ta pead, „jala mõtšime maha!” Seda me ei mõinud enam päästa, seepärast et oli täiesti lõmastatud. Kui oleksime oodanud, oleks tulnud haavapõletik ja mädanemine, ning sellega oleks olnud lõpp.”

Bess haaras käega üle lauba.

„Minu armas noor armuline proua,” jatkas arst, „ma tean, see on suur ja raske õnnetus. Aga see oleks mõinud olla veelgi raskem. Meie arstid näeme palju. Ta oleks mõinud kaotada kogu jala puusani või ka elugi.”

„Kui palju te ära lõikafite?” küsis Bess.

„Amputeerifime kümme sentimeetrit allpool põlme,” vastas arst. „Ja ärge arvake, lišas ta, nähes Bessi kohkunud nägu, „et see on liiga palju. On olemas väga ebameeldivaid võimalusi. Tuleb kõigepealt hämitada kõik mürgituspešad.” Bess oli sellest juba ennegi kuulnud, aga sellest oli nii palju aega tagasi. Need olid kauged, kahvatud tõšiasjad. „Nüüd

maadate," jatkas professor natukesel ajal pärast elamist ja märskelt, olgugi et tal olid pingutuselotid filmade all, „põlwejatk on tal ju alles. Meie elame kahetkümnendal aastasajal ja ortopeedia suudab juba nii mõndagi kehast puudust tasandada; üha leiutatakse jälle midagi uut. Teeme tema juures kõik, mis võime. Selleks me ju siin olemegi, üks ole tõsi? Pealegi on ta väga tugev ja see aitab meid paljugi. Pange tähele, kuue nädala pärast juba jookseb ta nagu nirk.“

Bess katsus viisakalt naeratada.

„Ja nüüd," jatkas professor, „nüüd sõidame mõlemad koju ja heidame magama. Meil on pingutusrohke õhtu seljataga, teil samuti. Ma võtan teid kaasa.“

„Oh ei, ei," anus Bess, „ma tahan oma mehe juure.“

„Teda teie nüüd õfsel enam ei näe. Sellest pole kasu temal ega ka teil. Ta magab praegu. Homme, kui ta ärkab, võite tulla üsna vara. Nüüd sõitke minuga kaasa.“

„Siin on siiski parem kui kodus," ütles Bess. „Mis ma kodus teen? Magada ma ometi ei saa.“

„Küllap te saate," vastas arst. Ta läks seinakapi juure ja võttis ühest karbist kaks tabletti, sulatas need klaasis vees ja ulatas klaasi Bessi huulte juure. Ta kohtles noort naist nagu väikest last. Bess rüüpas ja naeratas siis juba. Ta näis nüüd olevat palju kindlam.

Nad läksid.

„Waekeke," sosistas Bess, kui istusid autos, „waekeke!“

„Jaa," ütles ta kaaslane, „aga nüüd olge tõesti rahul, sest me teeme kõik, mis võime.“

Siis sammus Bess trepist üles oma korterisse. Marie avas ukse. Noor naine tundis ennast nüüd korraga väga väsinud olevat. Ta läks wõõrdisse ja uinus kohe. Ta magas sügawasti, raskesti ja unenägudeta.

11.

Järgmisel hommikul wäljus Bess warakult oma magamistoast, asetaskõitõus kübara pähe ja tahtis minna. Jõudnud ukseni, tuli Marie ja hoidis teda tagasi.

„Mis on?“

„Te peate enne kohwi jooma," ütles Marie otustawalt ja sükkas ta sõõgituppa.

Bess waatas tüdrukut otja. „Teie ei wõi jääda siia.“ „Te sõidate nüüd kaasa.“ „Te peate kohwi jooma.“ Kõik hoolitsesid tema eest. Wõib-olla tuli nüüd ta emagi ja ütles: „Sa tuled nüüd minu juure.“ Ka Gruhlingk wõib-olla tuleb ja käsutab midagi.

„Marie," ütles Bess ja sõi, mis tüdruk talle oli toonud, „te olete väga kena minu wastu. Aga nüüd pole tegu minuga. Nüüd peame hoolitsema mu mehe eest.“ Ta filmad muutusid mustaks ahastusest. „Nad on ta jala peale aegu põlwi maha lõiganud.“

Marie noogutas tummalt peaga. Ta ilusalt arukalt näolt paistis sügaw kaastunne. Ent sõnad aitafid nii wähe.

Ta kallaskõuesti kohwi.

„Tänan," ütles Bess, „nüüd jooge ise. Nägemiseni, Marie.“ Ta andis tütarlapsele kätt. „Arwatawasti helistab siia nüüd palju inimesi, ja sellest

kirjutavad ka ajalehed. Proua Weigel on ju nii tuntud. Teie hoolitsege siin selle eest ja ütlege niipalju kui teate."

Ta läks. Ta nagu lendas haiglassse. Kõigepealt ta tatus kantseleis arwe ja sööstis siis piki koridori edasi. Kümme samm tuba nr. seitseteistkümnest eemal peatus ta natuke aega ja lähenes siis tasa uksele. Ta astus tuppa ja lähenes woodile. Noor öde tõusis woodi eest toolilt. Öde, kes oli noore armsa halastajaõe ideaalne eeskuju, ulatas Bessile wäga õrna ja wäga sõbraliku naeratusega käe ning wäljus toast.

Thomas Mundry lamas woodis suletud filmi. Sirgest ninast kuni tugewajoonelise suuni ulatus korts, mida seal eile weel ei olnud. Ta harilik tõmmu jume oli täna kollane, nägu tõsine ja karm.

Mu armas, mõtles Bess ja muud midagi.

Siis awas haige filmad, waatas kord lakke ja fulges nad jälle. Ta piisk oli meeleheitlikult mõru, kuid seejuures ükskõikne. Ta ei pannud Bessi tähelegi.

Nii ta siis lamab, mõtles Bess. Nii walus on see, ja ta on nii õnnetu! Ta süda woolas üle kaastundest. Kord oli Bess näinud üht filmi, kus sõjas haawatud waewlesid ja kisedasid. Ta kaaslane, keegi härra, oli üles tõusnud. „Ma tunnen seda," oli ta ütelnud, „ja ma ei taha seda wiltsust enam näha."

Bess aga oli jäänud istuma. Tal oli tunne, et õnnetuid ei tohi hüljata, olgugi see waid filmis.

Nüüd oli tegu tema oma mehega. Ta lamas seal täiesti waikselt. Ja Bess armastas teda. Poole tunni pärast awas haige uuesti filmad.

„Bess," ütles ta, „kena lugu!"

Bess kummardus tema käe üle.

„Küllap kõik muutub jälle heaks," naeratas ta.

Haige waikis.

„Kus on öde?" küsis ta natukesel aja pärast ja ohkas. „Mu jalg walutab."

Öde tuli.

„Miks ta jalg walutab?" küsis Bess wäljas ja waatas põnewalt öe otsa.

„Need on psühhofüüsilised nähted," seletas õrn öde rahustawalt. „Tihtri weel tuntakse niisugustel juhtudel walu liigetes, mida pole enam olemas."

Haigemaja on nagu teine maailm. Seal juhtub õudseid, halastamatuid ja mõisimatuid asju. See on see ja see, ning waldakse siis üks wõõrsõna. See oleneb sellest, on sellega põhjendatav, waldakse jälle ja tarwitatakse teist wõõrsõna. Keegi karjub: „Doktor, mu jalg!" „See on psühhofüüsiline nähe," seletatakse talle rahulikult. „See on waid kujukulus, teie aju eefimus. Teie jalg ei wõi enam walutada, sest ta lamab kuski maetuna."

Seal arwestatakse waid tõsiasju, mitte tundmusi. See on maailm täis praktilist tegelikku mõistust. Ka Bessi koheldakse wäga teaduslikult. Teda oli tabanud raske hoop, ja siis oli järele toon lohutawam kui kaastundlik haletsamine.

„Kui on sellega üksi tegu, siis võib pärast hüpnotiseerida,“ seletas lahke öde. Ja siis natukesel aja pärast: „Proua Weigel küsib teie järgi. Kas te ei tahaks teda fõrd näha?“

Jeannette! Kõrdagi ei olnud Bessil teda meelega tulnud. Olgu et Jeannete hoidis rooli. . .

„Kuidas tema käsi käib?“ küsis ta nõrgalt.

„Ta lastakse arvatavasti homme välja. Tal oli maig ferge ajupõrutus, ja tal ei tarwitse siia jääda.“

Bess läks mõne aja pärast Jeannette'i juure üles. Ta lamas õhukirikas walges toas ja sirutas paluvalt käed Bessile vastu. Ta mustad filmad uppusid pisaraisse.

„Mina sõitsin!“ ohkas Jeannette.

„Ma tean,“ wastas Bess.

„Kui tahaksite mind nüüd surmata, siis ma saaksin sellest aru,“ ütles lauljanna alandlikul, kahetsawal toonil, mis oli ehtis ja kaugel teaterlik-kuseft.

„Sel poleks miski mõtet,“ wastas Bess kurwalt. „Ja see ei muudaks midagi. Igauks sõidab ka iseoma riisikol.“

Ja siis juhtus nii, et Bess lohutas Jeannette'i. Jseenda mure teeb tundelisemaks ka teiste hädade vastu, ja Bessi mure oli nii suur, et ta ei saanud mõeldagi tajumisele ja wihale.

Ta jäi peaaegu kogu päewaks haiglasse. Ta istus Mundry woodi ees ja waatas ta otsta. Haige wigas mõnikord ja kaebas, et ta jalga walutab. Siis tõmbles Bessi süda kramplikult. Sed tulid ja läksid, oli näha ka eelmise päewa ülemõde. Bessile pakuti wäiksel süüa. Keegi noor assistent-arst ilmus ja waatles teda imetlewa pilguga. Siis ilmus professor Reinking ja warsti täitus tuba rõõmsa julgusega. Karbooli- ja eetrilõhnu oli weelgi tunda ja need surusid uimastawalt närwidelle.

Kell pool kuus läks professor Reinking õhtusele ülewaatussele. Ta suurel laiald käed puutusid sidet õrna wilumussega.

„Nii,“ ütles ta. „Kõik on korras. Nüüd omate ju põnewat ainet hõlsemaks oma biograafiaks, härra Mundry.“ Mundry noogutas, talle näis see kõnelus meeldiwat. „Ja nüüd oleme siis walmis.“ Ta pöördus Bessi poole. Ta kohtles teda nagu hea onu oma lemmikult. Õtustawalt ja teadlik oma autoriteedist, kuid parimas, ja heasooslikumas tujus. „Teil on igal ajal priipääse minu autos.“ Ta kummardus sügawasti, nagu omal ajal kawaler oma walitu ees. „See pakub mulle suurimat lõbu,“ ütles ta. „Niisiis kümne minuti pärast.“

12.

Päewad möödusid. Kõik toimus kindlate seaduste järgi. Hommikul wara telefonikõned, kaastunnete wastuwõtt, Mariele juhataste andmine. Enne lõunat sõit haiglasse, istumine Thomase woodi ääres, kõnelused ödede ja arstidega. „Haige paraneb üle ootuste hästi,“ ütlesid arstid. Pärast lõunat uuesti sõit haiglasse, istumine Thomase woodi ääres, professori ootamine. Õhtul kojutulele, seletuste andmine Schagile, Grublingile wõi proua Lüderile, ja siis mõnikord imelikult ja wõõrastawa elawusega lobis

femine mitmesuguseist asjust, mis ka veel olemas — sest elu läheb edasi. Kell kümme õhtul kohutav wäsimus ja siis unetu öö.

Kõik järgnes üksteisele täpsete waheaegadega, kindlas korras. Sünd-
muste järgi wõis arvestada aega.

Noor assistent tuli, heitis Mundryle uuriwa ja Besfile imetlewa pilgu — kell oli pool üksteist. Sde tuli kandifuga. ütles: „Forellike, härra Mundry“, wõi „kanake“ ja siis oli kell kaksteist. Sde tuli uuesti ja tõi kohwi, siis oli kell kolm. Mundry walud suurenesid — kell oli pool wiis. Tuli Reinking ja ütles: „Plus. Kõik parimas korras.“ Nüüd oli kell kuus. Grubling tõusis ja lahkus — kell oli kümme. Bess sõostis äkki kohutawast unenäost — täpselt kell üks. Igal ööl.

Algul arvestati veel nii: eile sel ajal see juhtus. Täna kolme päewa eest, täna kahetä päewa eest. Kuid siis kadus kujutus päewadest.

Esimised päewad lebas Mundry täielises osawõtmatuses. Sõnatult ja pooleldi uimajena. Ta lamas seljalt. Silmad olid suletud wõi pill suunatud lakke. Kui üks awati, wõpatus ta, sest see tegi haiget. Kuid ta ei waadanud ukse poole. Ka siis mitte, kui tuli Bess. Wastupidi — ta surus wahel wiisakalt alla kerge pettumuse, kui Bess astus sisse ja mitte öde. Sde oskas ainfa liigutusega asetada padja mugawalt pea alla, ta toetas õigelt kohalt, kui tuli tahtmine end istukile upitada ja ta tõi rohtu, kui taheti magada wõi piinasid walud. Mundry oli kehaliselt niuwõrd furnatud, et talle asjatundlik abi tundus tähtsamana kui armastatu õrnused.

„Sde on talle armsam kui mina,“ ütles Bess õhtul kojusõidul profes-
sorile. Ta naeratas sealjuures. Ta leidis selle loomuliku olewat, kuid see kurnastas teda süiski.

„Nii teewad nad algul kõik,“ lohutas Reinking. „Vikapeale see muu-
tub. Mulle igatahes olete teie armsam kui öde.“

„Siis olen ma lohutatud,“ naeratas Bess. „Minult halb, et see pika-
peale muutub!“

„Mitte põrmugi!“ finnitaa professor ja heitis Besfile sõbraliku pilgu. Ta märkas, et Besfil olid silmaalused mustad ja hakkas kahtlema, kas puna põskedel oli eht.

„Kas te wahel jalutamas käite?“ küsis ta asjalikult.

„Muidugi.“ Wiis ju Bess igal õhtul koera jalutama.

„Sõöte te palju ja hästi?“

„Eeskujulikult,“ wastas Bess. Kuid seebord ta waletas. Tal oli see-
pärast Mariega olnud raskeid sõnelusi. Marie keetis ja küpsetas kõige
innuga ja Besfil läks halvaks juba praedõhna tundes. Marie sai wihaseks,
nähes, et toit järjekindlalt jäi puutumata, ja nii oli Bess hakanud käima
Müncheni söögimajas, kus külalised oma ülejäanud toidu mäsawad pär-
gamentpaberise ja wõtawad kaasa. Paljud tundsid sellest rõõmu. Kõige-
pealt Bess, kes ei tahtnud süüa, Marie, kes uskus oma energiasse, ja Mar,
kes muutus ümmarguseks.

„On teil häid feltfilisi?“ päris professor edasi.

„Suurepäraseid,“ finnitaa Bess ja mõtles sellele, et Schaz teda oo-
tab. Tema oli meeldiwaim kõigist külastajast, kuna ta ei annud wahet-
pidamatult head nõu. Ta silmitses Besfi kaks minutit kaastundlikult

Ütles kaks minutit sõbralikke sõnu Mundry kohta ja jutustas siis lugusid inimestest, kellega ta iga päew puutus kokku, või mis ta ise läbi elanud.

„Ja sellest hoolimata,“ tähendas professor energiliselt, „sõidate püha-päewal minu ja mu perekonnaga lõbusõidule.“

„Armas taewas!“ ohkas Bess. „Mäen juba, et siin waturääkimine ei aita!“

„Ei!“ naeratas professor.

Pühapäewal tegid nad pika sõidu Haveli järwede äärde, tagapool Potsdami. Kõik olid äärmiselt kenad: professor, ta abikaasa ja Anna Wrede, nende külaline. Oli haruldaselt kaunis septembripäew — taewas sinine ja päike weel soe.

Selliste päewade hiline ilu äratas wahel õnnelikeski nukrustunde. Bess wihtas kogu toredust enda ümber. Haiglas lebas Mundry ilma jalata.

Proua Reinking oli meeldiw neljakümneaastane daam — mitte elegantsem ja mitte elavam, kui sobiw ta wanusele. Ta oli suur kunstiaustaja ja -tundja. Ta tegi osawaid märkusi Mundry raamatute kohta.

Bess tegi armastuswäärse näo ja noogutas. Nad möödusid aiaist, kus õitsesid asfride. Bessile tundus lillede ilutsemine pilkena Mundry waludele.

„Olen alati mõtelnud, et naised, kellest ta kirjutab, näewad wälja nagu teie,“ tähendas proua Reinking. „Elegantset ja enesekindlat.“ Ah, millest ta küll jutustab, mõtles Bess, ja tegi wiisaka liigutuse.

Proua Wrede astus nüüd waele. Ta oli juba mitmel korral astunud waele. Autojuht oli pööranud paremale ristteele.

„Pöörake ümber,“ ütles proua Wrede. „Seal wafakul meeldib mulle rohkem.“ Nad olid jõudnud wäikese inetu wõdrastemaja ette. „Pidage!“ hüüdis proua Wrede. „Peame pisut kinnitama keha.“ Kusagil eelpool oli professor wäljendanud sama soowi, kuid proua Wrede oli käskinud autojuhil sõita edasi. „Mitte siin, Ernst,“ oli ta palunud. „Tunnen peremeest. Tal on kohutawalt pikk nina. Ja pikkade ninadega peremeeste juures ei saa ma kusagil süüa.“

Proua Wrede oli imponeeriw ja hakkaja. Tal oli Hannoveris mõis, kus ta ei kannatanud wälja, kui midagi polnud ette wõtta. Siis sõitis ta tut-tawaid külastama. Ta oli haruldaselt inetu, kuid see inetus ei mõjunud eemaletõukawalt.

„Elisabeth,“ ütles proua Wrede. Ta rääkis wäga kiiresti ja erilise sissewärga. „Sa oled ju wäga haritud. Aga kui ta selle Mundryga abielus on, teab ta ju isegi, mida arvata raamatuisi. Selge meile parem nüüd oma õmbleja aadressi, mu laps. Teie riided istuwad imehästi.“

Ta silmitses Bessi mõnuga. Ta wõttis isegi Bessi kleidiserwa sõrmede waele ja näppis seda. Ta ei kaotanud midagi oma wäärikast hoiakust selliste toimingute juures.

„Peate minuga tulema sisseoste tegema,“ ütles ta Bessile. „Teenimine äris on kobe hoopis parem, kui tullaakse koos noorte ilusate naistega. Hiljuti määriti mulle äris kaela pluus, mis mulle põrmugi ei meeldinud. Kinkisin selle kobe edasi.“

Bessile meeldis proua Wrede. „Meeleldi,“ wastas ta. „Kuid mul pole aega. Pean hoolitsema haige mehe eest.“

„Kui te kogu aja istute haige mehe juures, tüütate ta surmani ära,“ jättas proua Brede lõbusalt. „Tunnen mehi. Nad on häbematud. Hegi siis, kui nad on haiged.“

Bess naeris. Nad möödusid jälle õitswasti aiaft. Kuid lillede wärwisküllus ei tundunud enam endiselt talumatu.

„Kas te annate mulle õiguse, wõi ma jutustan teile loo õndsast Bredest?“ ähwardas hannoverlane.

„Ei,“ hüüdis professor. „Seda lugu ma tean!“

Kuid proua Brede oli hoos ja ei lastnud end eksitada. Tema õnnis mees oli eelistanud oma päewi meeta cemaal temast. Ta oli naise jätnud Hannoveri walitsema ja saatnud talle üks kord kuus postkaardi. See pahandas proua Brede, sest ta ei sallinud postkaarte. Hiljem sai ta mees podagra. „Karistuseks paljude postkaartide eest,“ ütles Anna. Kuid tema sõitis Kissingeri ja rawis meest seal terve päewa. Bredele naise tulek ei meeldinud. Waewalt suutis ta end liigutada, kuid ta tuli toime sellega, et ise pakkis oma kohwrid ja põgenes Karlsbadi. Seal ta saatis ta naisele kaardi, et see ei tuleks järele.

„Sealjuures,“ lõpetas proua Brede, „polnudki ta dieti ihnus. Kirjamaegi osimine poleks talle kindlasti olnud raske. Kuid ta oli lihtsalt häbematu.“

Päike sädeles järwe weel. Hilised suplejad mängisid suure kummipalliga. Keegi noormees andis pallile nii tugewa hoobi, et see kaugele weest wälja lendas ja Reinkingide autosse langes. Proua Brede püüdis palli kinni. „Mun, te olete sportlase kaldumustega,“ ütles proua Brede palli Bessile ulatades. „Pidage kinni!“ hõikas ta autojuhile. „Noor daam tahab harjutada kuulitõuet!“ Bess wiskas, ja keegi mees mustas trikoos püüdis palli kinni. Bess tundis mehe ära — see oli Felix Eivenak. „Halloo, Bess!“ hõikas ta. „Helistan sulle kunagi.“

Nad sõitsid tagasi Potsdami ja lõunatasid seal. Proua Brede jõi rohkesti punast weini. Nad istusid aedrestoranis kanali ääres. Üks aurik sõitis mööda. „Sõidan nii meelsasti aurikul,“ tähendas proua Reinking. „Elisabeth,“ hoiatas Anna Brede, „jätta see harrastus. Aurik liigub liig aeglaselt! Sõitfin kunagi ühel Elbe aurikul. Wõõmimaalt Dresdenisse. Poole tunni pärast oli mul sõidust täielikult willand. Laew liigub ju nii aeglaselt. Istusin jälle maale ja mõtfin woorimehe. Piiril tahfin jõuda mootorpaadile. Aega polnud kuigi palju ja ma sundisin woorimeest metfikule kihutamisele. Pidin peaaegu minema hulluks, sest maa oli mägine ja sõiduk rappus kohutawalt. Kuid kannatasin kõike meelsamini, et ainult mitte sõita aurikuga. Piirile jõudes nägin sillal kaht meest. „Tere õhtust, armuline proua! Kui tore, et jälle kohtame!“ Need olid kapten ja tüürimees Elbe aurikul. Laew oli parajasti ankrusse heitnud ja mootorpaat juba läinud. Ta woorimehele pidin maksma kümme marka. Nii on aurikutega alati. Wõitfin teile jutustada weel palju selliseid lugusid. Kuid ma ei taha neid meelde tuletada. Kohutaw on paigal istuda ja mitte raasugi edasi liikuda!“

Miline tore naine, mõtles Bess. Hea naine.

„Kirjanik Mundry terwiseks!“ ütles proua Brede klaasi tõstes.

Wein mõjus hästi, samuti proua Brede sõnad.

On ju olemas häid kunstjalgu, mõtles Bess, Nasta pärast võib ta ehk juba liikuda ja ei märka enam midagi! Ta tuleb endale algul ette wälja-tõugatuna. Kuid jutustan talle alati selliseid lugusid nagu proua Brede. Küll ma teda juba abistan!

Nad möödusid uuesti doomkirikust ja raeojast Eivenak tuli neile vastu.

„Kallis Bess,“ ütles ta soojalt ja ta tumedad silmad särasid. „Waata Ford, kui ilus see on.“ Ja ta näitas suursugusele, kaunile hoonele. „Waim jääb alati püsima ja kõige muuga harjutakse.“

„Jaa,“ wastas Bess, „muidugi. Mõtlesin seda praegu ise ka. Kõik on muidugi teisiti, kuid pikapeale oluford paraneb.“

„Nagemiseni, ilus laps,“ ütles proua Brede lahkudes. „Me lähme warsti koos linna. Terwitage oma haiget abikaasat. Kui ta terwis parem, peate minu juurde Hannoveri tulema. Sealne ümbrus äratawat luulelendu. Nagemiseni.“

13.

Mundry elawnes päew-päewalt. Ta luges ajalehti, tundis hurwi raamatute ja küllastuste vastu.

Bess tuli wäljasõidult tagasi ja nägi meest suitsetawat.

„Tõudu!“ hüüdis Bess naeratades. „Teed endale mugawaks.“

„Püüan kuidagi. Kus sina siis olid?“

„Autosõidul. Potsdamis. Oma sõbratari, postkaardi-Brede lesega.“

„Kes on see postkaardi-Brede?“

„Üks halb inimene. Tal oli podagra ja ta saatis naisele postkaarte, et see ei tuleks teda rawima. Ta olnud mõimatu inimene, ütleb proua Brede.“

„Ütleb ta seda?“ Mõttlikult silmitses ta Bessi. Ta tegi seda tihti sellest saadik, kui hakkas ümbruse vastu jälle tundma hurwi. Pikkade puurivate pilkudega. Bess tundis ebamugawust nende pilkude all.

Mundry oli kõrk mees, kes oli hoobelnud oma õnnega. Ta wiiskas menupuudust, õnnetusi ja põdemist. Arwatawasti häbenes ta oma praegust oluforda.

Kuid ta ei rääkinud sellest. Ta ei sallinud ka, et teised sellest räägivad.

„Küllap paraneb,“ katkestas ta igauht, kes hakkas sellest kõnelema. Bessi. Selle-est silmitses ta teda kaua mõttlikult.

Küllastajatega lobises ta elawalt. Nad lahkusid erkawaimulistena ja fergendatult. Ta tegi ebawiisakaid märkusi, kui nad olid läinud, kuid ta nägi rõõmuga nende tagasitulekut. Nendega oli hea aega wiita.

Jeannette'i vastu oli ta eriti armuline. Tüdruk saatis talle iga päew lilli. Esiimesel külastusel waatles Jeannette teda sõnalausumata ja suured pisarad weeresid tal põskedelt alla.

„Wõta istet, Jeannette,“ ütles ta. „Palju tänu ilusate kimpude eest.“ Ta andis tüdrukule kätt.

„Ara nuts, Jeannette,“ ütles ta. „Mu närwid pole tugewad.“

„Kas lugu on waga halb?“ sosistas Jeannette.

„Doomulikult. Su küsimused pole meie õnnetusest saadik läinud põramugi targemaks.“

Bess polenud armukade. Kuid „meie õnnetus“ oli ta õelnud. Milleks niisugune toon? Kas see on sidum, kui kellegagi koos sõidetakse vastu puud?

Eiis lastis Mundry Jeannette'i jutustada, kuidas on loob herra Ras-
pariga ja kabareega.

Nad tahavad nelja nädala pärast peale hakata, ütles Jeannette. Es-
algu ilma temata, kuni ta paraneb. Kuid tulla tema juurde ja räägi-
takse temaga kõik läbi. Tema jäävat ikkagi tähtsaimaks isikuks.

„Ja sina?“ küsis ta sõbralikult.

„Thomas,“ vastas tüdruk, „hakkam töötama hoolikamalt kui kunagi
warem.“

„Ilus. Tee seda. See on väga tähtis.“

Nad vestlesid kaua selle üle ja kui Jeannette jättis jumalaga, ütles
ta, et tuleb homme uuesti.

„Palun,“ vastas mees elawalt.

„Baesel Bessil võib küll olla igaw, kui me räägime ametiasjust,“
tähenas Jeannette ja heitis Bessile mõluma pilgu.

„Igaw on tal niikuinii kogu aeg,“ lausus Mundry aeglaselt. „See on
ka waimulage olend,“ tähenas ta Weigeli kohta, kui see oli fulgenud
usse.

„Seda leiab ja alati,“ waidles Bess, „kuid see pole õige. Ta on rikas
ja kuulus.“

„Ja õnne on tal ka, isegi autoõidul. Ometi on ta õudselt rumal ja
teeb kõike walesti. Õegi autoõnnetus ei suuda teda wälja lülitada.“

Müüd ta siis alustab, arwas Bess. „Kui tahad wäita...“

Mundry katkestas teda. „Sina ei wõi seda mõista, mu kaunis. Igal
juhul sobib taibuta naine wäga hästi ühe jalaga mehele. See on ometi
loogiline, eks ole?“

„See on ometi loogiline — nii kõwendatakse nõrku wäiteid,“ naeris
Bess.

„Ah,“ ütles Mundry, „ulata mulle, palun, Edgar Wallace. Pean te-
ritama waimu, et sinuga kõnelda.“

„Jaa,“ tähenas Bess lõbusalt, „midagi ei käi üle hariduse.“

Mundryle meeldis lugeda, kui nad olid Bessiga kahekesi. Bess oli ta
armastatu ja ta pidas sobimatuks temaga lobiseda nagu iga teise ini-
mesega. Sama sobimatu oli tema arwates, et kunstliku jalaga mees saab
kauni naise.

Kui keegi oleks talt küsinud, kes on tema arwates mõluwaim naine,
oleks ta miuwitamatult wastanud: Bess. Kuid see olnuks ainult objektiivne
märkus, millest kaugemale ta ei pidanud end wääriliseks mõtlema. Ta ei
wäärinud enda arust ka seda, et Bess kannatlikult ja rõõmsa näoga istus
ta wõõdi ääres. Oli juhtunud midagi parandamatut, mis oli muutnud ta
suhted Bessiga ja wiinud need teadmata kuhu suunduwaile roobastele.

Kusagil etendati ameerika filmi kuulsa näitlejatariga ja sinna tahtis
proua Wrede tingimata minna. Bess läks temaga kaasa, sest ta austas
ameeriklannat samuti. Proua Wrede oli unustanud prillid ja sellepärast

ostsid nad kohad päris ette. Ja kui nad astusid saali, oli ruumi ainult kõige esimeses reas.

„Di, kui praktiline,“ ütles proua Brede, pannes kübara, mantli, vihmavarju ja käsitasku orkestriruumi äärel. Kõigepealt näidati ref-laampilte.

„On meil fogu aeg nii halb waadata?“ küsis proua Brede. „Kardan, et mu kael jääb kangeks.“

„See on ainult algul,“ lohutas Bess. „Kui põnewaks läheb, et märkagi seda enam.“

„Loodetavasti läheb warsti põnewaks,“ ohkas proua Brede. Kuid reklaamile järgnes film heeringapüügist. Heeringate vastu ei tunnud proua Brede mingit humi. „Hoiar oma filmi parem järgmise filmi jaoks,“ otsustas ta ja ei waadanud üldse linale, waid hakkas Bessile jutustama igasuguseid lugusid. Keegi mees nende seljataga sai wihaseks. Proua Brede pööras end ümber. „Armas härra,“ ütles ta lahkest, „mul on kahju teid eksitada, kuid heeringapüük mind ei huwita.“

„Taewas,“ sosistas ta siis Bessile. „Tal on kohutaw sarnadus Bredega.“

Bess waatas seljataha ja nägi wihast põskhabemega nägu. Kuid wähepeal oli mees mõelnud wastuse walmis ja fissistas: „Mis teid siis humitab? Armastus ja sellised asjad wõi?“

„Efff!“ kõlas kõrwaltoolidelt.

Heeringapüük lõppes ja waheajal anti heliplaadimuusikat.

„See meeldib mulle juba enam,“ katkestas proua Brede wäikuse.

„See on midagi südamele ja tunnete.“

„Just seda arwasin teist!“ ütles mees seljataga. „Te peaksite häbenema — selles wanuses!“ Ja ta lahkus, olles nähtawasti saabunud enne neid.

Sis järgnes purjekate wõidusõit, karnawal Nizzas ja mitmed pidustused. Lõpuks löwi, kes paar korda haugutas, ja see oli filmi algus. Filmi sisu ei meeldinud ei Bessile ega proua Bredele. Nad olid õnnelikud, kui film lõppes.

„Kauemini poleks mu kael suutnud vastu pidada!“ tähendas proua Brede. „Kuid nüüd pean midagi jooma!“

„Almasin seda ja tellisin teile sellepärast kawalerid vastu,“ ütles Bess.

„Dlete wäga tähelepanelik.“

Kino ukse ees wotasid Gruhlingk ja Schaz.

Nad läksid elegantseesse lokaali. Proua Brede tahtis nautida suurlinna wõlufid. Gruhlingkiga arutasid nad läbi jookideküsimuse. Telliti reinweini ja selle juurde maitswaid suupisteid. Schazi jaoks suuremal arwul soolaseid mandleid. Publik lokaalis oli wäga mitmekesine. Meeldiwate ja jõukate inimeste kõrwal istusid lihtsamad, prowintsi järgi lõhnewad isikud ja kahtlase elegantfiga noormehed.

„Ma ei soowiks sugugi nende kõigiga siin olla tuttaw,“ tähendas proua Brede. „Aga nüüd mingi Bess tantsuma.“

Schaz sõi soolamandleid edasi, kuid Gruhlingk kummardus Bessi ees. Nad silmitsesid teineteist ebasõbralikult.

„Härra doktor — kas mul pole ebasünnis tantsida, kui mu mees lebab haiglas?“

„Tean seda. Kuid sellised lokaalid pole üldse kuigi waimukad.“

Õlgu kehitates alistus Bess. Gruhlingk polnud kuigi hea tantsija. Ja kuna Bess temaga wastumeelselt läks tantsima, tippis Gruhlingk temaga wäikestel tuimadel sammudel ringi.

„Nii polnud see siiski mõeldud,“ tähendas Bess. Ta lõi talle naljata-des käega õlale ja hakkas end liigutama hoogsamalt. Tantsu lõppedes plaksutasid nad. Bess naeratas. Gruhlingk haaras tal uuesti ümber.

„Kõik teie sõbrad on teie alandlikud teenrid ja imetlewad teid,“ ütles Gruhlingk pidulikult.

Bess kergitas armastuswäärsest kulme ja ütles ainult: „Do!“

Nad läksid tagasi laua äärde ja rüüpasid reinweini. Bessile meenus uuesti film.

„Mind wihastab, kui keegi puhtast mõisimatusest naise endast ära tõukab ja end sealjuures weel moraalseks peab.“

„Kuid see pole sugugi ilus, kui naine lasseb end toita kellegi härra poolt ja ise armastab teist,“ tähendas proua Wrede.

„Filmides juhtub ju alati nii!“ lausus Gruhlingk. „Sellele ei taju energiat kulutada!“

„Bessi wihastab see,“ naeris Schaß. „Tema ei laseks endale midagi taolist meeldida!“

„Kuidas nii?“ küsis Bess üllatatult. „Mind wihastab see, et arusaamatuste tõttu minnakse lahku. Enne tuleb weenduda, kas kõik wastab tõele.“

„Ja kui ollakse weendunud,“ tähendas Gruhlingk, „kas siis tohib naist hüljata?“

„Loomulikult leidub olufordi, kus üks enam teisest teada ei taha.“

„Ja teine peab seda rahulikult taluma?“

„Mis muud jääb tal üle?“ kehitas Bess õlgu.

„Lapsed — tahaksin nüüd kohwi juua!“ tuli proua Wredel idee. „Kus wõiksite seda teha?“

„Minu juures,“ ütles Erwin Schaß, kes oli alla neelanud wiimased mandlid ja silus siis proua Wredel üle juuste. „Millised kaunid juuksed!“

„Mida te soowite?“ küsis silitatu imestanult. „Ma pole selliste õrnus-tega harjunud.“

„Sa pead olema mu külasine,“ ütles Schaß proua Wredele hellalt otja waadates. „Sa meeldid mulle.“ Proua Wrede oli kolmkümmend aastat takt wanem.

„See rõõmustab mind. On teil ka tagawarapid kodus?“

„Minul mitte, kuid mu perenaisel küll. Pealegi wõin ma teile pakkuda tugitooli seitsmeteistkümnendaast sajandist.“

„Mul on toole kahekümnendaast sajandist ja peale selle konjakit,“ ütles Gruhlingk.

„Siis läheme tema juurde!“

Grühlingi korter sarnles pooleldi kasvuhoonega. Põrandal seisis loendamatuid faktusi ja igasugu muid taimi. Tuba oli sisustatud vormmööbliga. See olewat ainus stiil, mis hingele mõjuwat hästi, seletas Grühling.

„Ma ei tea,“ tähendas Bess, „kuid kardan, et alati ainult vormmööbel mõiks mu teha hulluks. Ja faktuste wahel tuleb laueerida nagu wa-naema päewil iluasjade wahel. Sisearhitektina ei saaks ma teile küll teha reklaami.“

Grühling sammus kööki ja Bess läks talle appi.

Köök oli imekaunis. Köök hiilgawalt walge ja elektrifitseeritud. Korralik köögilaud ja ilusad terastoolid, moodjad nõudepesuwahendid ja toredad külmutusapid. „Selliseid tahaksin ka endale!“ hüüdis Bess waimustatult.

Ka köögis seisis üks faktus. Kuid ainult üks, ja see asetseb afnalaual. Faktus õitjes. Madalate tumedate lehtede wahelt sirutusid esile kaks erepunast õit, mis sarnlesid tulpidega.

Grühling oli masina asetanud põlwele wahela ja jahwatas kohwi.

„Tore, et näete neid õisi,“ ütles ta. „Nad püsiwad kõige enam neli päewa.“

„Neli päewa!“ hüüdis Bess. „Ja nad on ometi imekaunid!“

„Just sellepärast, et nad on nii kaunid! Te teate ju — neli päewa kaunid, kaks aastat inetud. Neli nädalat õnne, kümme aastat õnnetust. Üks tund elus ollakse rikas, ülejäänud osa waene. Elu on kallis.“

Ta raputas kohwi kurnale ja walas wett peale.

„Ja teie elate sellest, et inimesi parandada ehmatusest selliste tõdede üle.“

Grühling naeratas sõbralikult.

„Wäga õige. Teile näib see sünnitawat nalja.“

„Ah minge!“ tõrjus Bess. Närwimapustustega inimesi ei suutnud ta igatahes taluda. Kuid ta mõtles järele.

„Kuidas leiate dieeti olewat mu mehe?“

„Teie mehe? Ta paraneb imehästi. Haaw on peagu juba terve. Ta on tugew. Warsti jookseb ta nagu Nurni.“

Bess pöördus järsku liigutusega Grühlingi poole. „Ma ei mõelnud seda. Tahan teada, kas see on psühholoogiliselt normaalne, et ta kõigi teistega wiibib meelsamini koos kui minuga — sellest saadik, kui tal jalg amputeeriti.“

„Kuidas tulete sellele?“ Grühling tõstis pilgu. „Wäga võimalik, et lähedaste inimeste juuresolekul lastakse end minna. Kuid ma ei tahaks Mundryft seda uskuda.“

„Ta ei lasse end minna. Ta on wäga wiisakas.“

„Aga mis siis? Kas ta ütles midagi?“

„Ei. Aga nii pea kui haiglasse lähen, tean, et olen talle tülinaks. Peate mulle ütleva, kas teie arstiteaduse raamatuis seisab midagi selle kohta.“

Grühling fibrutas laupa. „Muudatusi tundeelus juhtub alati ja igal ajal. Sääsk võib olla selle põhjuseks ja autoõnnetus samuti. Kuid patoloogiaga pole sellel midagi tegemist. Kuid ma ei usu, et olete talle tülinaks.“

Ufuu, et talle ta õnnetus ainult teid nähes kõige terowamalt meenub. Kuid küll see muutub," lüas ta rahustawalt. „Selle pärast ei tarwitse teil muret- seda."

„Tal on halb ja mul pole mingit õigust olla kannatamatu. Kuid ta tundub mulle täiesti wõõra inimesena."

„Teie mees käitub ju sageli eriliselt. Seda te teate. Kuid olen ween- dunud, et ta teid armastab."

„Jaa — te arwate!" tähendas Wess irooniliselt. „Kuid see kõnelus jääb meil omawahela, eks? Kohw on walmis."

„Siis wõime minna," arwas Gruhlingk.

„Ei — kutsume parem teised ka siia. Kui laktus ainult neli päewa ditseb, peame teda silmitsema. Wanaproua kindlasti rõõmustab korralikule toolile istudes."

„Kuidas soowite," ütles Gruhlingk ja suudles Wessi kätt. Seltskond wõttis kõõgilaua ümber istet ja lobises lõbusalt asjust. Gruhlingki mure- lik pilk ekkis wahel Wessile. Wess naeratas siis ja löi proua Wredega klaa- sid kokku.

14.

Wess jutustas oma mehele Gruhlingki korterist.

„Olen seal käinud, kuid mulle ta korter ei meeldi."

„Gruhlingk finnitab, et see ta hingele mõjub hästi."

„Ma ei jalli Gruhlingkit, kui ta hoolitseb hingede eest. Muide, mis teeb su hotell?"

„Milline hotell?"

„Euwel ja jutustasid mulle, et sügisel tuleb sul sijustada üks hotell. Sügis on käes."

„Küll nad mulle juba teatawad, kui neil mind waja."

„Wess," ütles Mundry kannatamatult, „ei oodata rahulikult, waid päritakse ise järele."

„Wõin seda ju parajal juhusel teha."

„Wõin seda parajal juhusel teha," kordas Mundry ärritatult. Ärritu- seks polnud põhjust, sest Wessil oli hotelli omanikuga leping.

„Miks oled sa wihane?" küsis Wess talle silma waadates.

„Ma pole wihane," wastas Mundry jahedalt, „kuid peaksid hoolit- sema enda asjade eest."

„Teen seda!" hüüdis Wess lühidalt ja ägedalt. Ta seisis akna all ja waatas wälja. Mias keerutas tuul koltunud lehti. Mis talle pähe tuli? Sinu asjad, minu asjad. Olid nad wõõrad? See ei puutu ju minusse, kuid sa peaksid... La polnud taktitu — ta ei õelnud nii, kuid ta mõtles seda. Ta tõmbas nende wahela tugewad jooned.

Hea küll, mõtles Wess. Thomasel on halb, kuid ma wõin ju hiljem helistada, kui see talle rõõmu teeb. Peaksingi hankima jälle raha.

Kuid Wessil polnud waja helistada, sest kodus leidis ta eest hotellioma- niku kirja, et ta tulgu läbi rääkima.

Kõik ettevalmistused olid juba tehtud ja nii oli Wessi töö kõigiti meel- div. Tapetseerijad, mööblifabrikandid, lukusepad ja mehaanikud olid toredad inimesed. Nad leidsid omaltpoolt Wessi olemat wäga meeldiwa daami, kel- lega sai juttu ajada. Uhe töölise nimi oli härra Schulze. Ta krumis peeg-

leid ja pefulaudu kohale, ja paistis oma agarusega üldiselt süma. Temaga läks Bess koguni ühel õhtul wälja.

„Sellel on täna weel midagi ees,“ tähendas üks tööline hommikul Schulze kohta ja irwitas ise.

Härra Schulze punastas ja lastis peagu langeda kallihinnalise peegli.

„Ta tahtis teda kaasa kutsuda, kuid ei julge!“

„Sina ahw!“ oskas Schulze ainult lausuda ja punastas weel enam.

Härra Schulze mängis kusagil muusikaühingus wiulit. Õhtul oli ühingu aastapäewapidu kontserdiga ja härra Schulze pidi orkestris kaasa mängima. Härra Schulze oleks tõepoolest meeleldi Bessilt küsinud, kas ta tuleb kaasa. Ta oli ühingu temaga juba hoobelnud. „Priima naine!“ oli ta öelnud. Kuid kutse üleandmine ei läinud libedalt.

„Aga muidugi!“ ütles Bess. „Kui uhkelt pean end riietama?“ Sest härra Schulze oli suur moenarr. Ta palus Bessi tulla rohelistes kleidis, mida Bess oli kannud laupäewal.

Õhtul wiis ta Bessi lokaali, kus ühingu liikmed olid juba koos. Saal oli kaunistatud wanikutega. Härra Schulze pidi minema mängima ja wiis Bessi juhatusel lauda härra ja proua Schäferi juurde. Schäferid polnud algul kuigi waimustatud aukülalilisest. Kuid orkester hakkas mängima ja Bess plaksutas igale palale soojalt. Ja kui ta tellis pudeli õlut, muutus härra Schäfer ta wastu päris lahkeks.

Kontsert lõppes ja nüüd muutus Bessil lõbusaks. Härra Schulze pühendas end täiesti temale ja nad tantsisid mitu tanttu. Kuid siis tellis härra Schulze kaks shnitslit ja Bessi tuju oli rikutud. Ta ei saanud ikka weel praelõhna taluda ja süda hakkas tal pöörutama. Kuid härra Schulze ei märganudki, et Bess ei söö. Tal oli kauneim daam, ja pidustus seetõttu imetore.

Nii ei lähe see enam edasi, mõtles Bess, kui ta pärast keskööd täna wäljergendatult sisse hingas wärsket õhku. Tuleb midagi ette wõtta. See on ju naeruwäärne, kui midagi süüa ei saa.

„Nägemiseni, härra Schulze. Oli imetore. Palju tänu!“

Järgmisel hommikul osustas Bess minna arsti juurde. Ta wõttis telefoniraamatu ja awas selle. Reinkingi ja Grublingi juurde ei tahtnud ta minna. Telefoniraamatus leidis pikki arstide nimistu. „Kelle pean walima?“ ütles Bess waljusti. Mar istus ta kõrwal ja liputas saba. Ta arwas, et temaga räägiti.

„Wõid sina mulle ehk nõu anda?“ Bess lükkas raamatu koera ette. Mar pistis nina raamatusse ja M-tähega küljele jäi märg laik. „Mäita süüa!“ ütles Bess.

Laik oli sattunud nimele Marterer, K., dr. med., Dorothea täna w.

„Kui sa nii arwad,“ ütles Bess ja silistas Mari selga.

Nii leidiski Bess end doktor Martereri ooteruumist. Haigeid polnud küll palju, kuid arsti juurde minnes peab inimesel alati olema rohkesti aega. Bess lehitfes pildiajakirju ja arutas endamisi, kas mitte ära minna — sest doktor Marterer naerab ta kindlasti wälja, et ta nii tühise põhjuse pärast tema juurde tuleb. Korraga peatus ta pikki pildiajakirjas Mundry pildil. Menukale kirjanikule Thomas Mundryle annetati Goethe medal, seisis pildi all.

Ujakiri oli ilmunud möödunud talvel. Mundry pill oli üleolew ja iseteader. Bess unustas, et ta oli tahtnud ära minna; ta süvenes pildi waatlusse, kuni äkki hüüti „Valun järgmine!“ ja kord oli tema käes.

Doktor Martereri wastuwõtutoas seisis sümpaatse näoga noor daam walges kitlis. Tähendab — dr. Marterer oli naine! Bess ei suutnud warjata üllatust ja see näis naisarsti löbustawat.

Bess nimetas oma nime ja mainis, et ta ei kuulu ühegi haigekassa alla. „Ma pole weel kunagi wajanud arste,“ wabandas ta end.

„Aga täna?“

„Täna pole mul ka mingit tõsist põhjust.“

„Seda näeme.“ Ja doktor Marterer esitas põhjalikke küsimusi ja alustas piinliku täpsusega läbiwaatust. Lõpuks ütles ta, et Bess on täiesti terve.

„Seda ma teadsin ju,“ tähendas Bess wõidukalt.

„Kuid te saate lapse.“

„Pole wõimalik,“ ütles Bess üllatusest toolile wajuades.

„Küll see juba wõimalik on,“ tähendas doktor Marterer.

„Muidugi,“ wastas Bess, „kuid ma pole sellele tulnud.“ Ta oli nagu pilwist kukkunud.

Nad waatasid teineteisele otja ja hakkasid naerma. Bess pidi wisiidi eest maksma wiis marka.

„Kui edaspidi wajate head nõu —“ ütles dr. Marterer.

„Siis tulen teie juurde,“ lõpetas Bess ja raputas tugewasti arsti kätt.

Ta sammus tänawatpidi alla ja keeras Tiergartenisse. „On see aga üllatus,“ ütles ta kõwasti. Keegi möödamineja waatas talle järele. Wahepeal oli sadanud, kuid nüüd paistis jällegi päike. Weepiisad läikisid weel lehtedel. Ohk oli selge ja karge.

Bessile meeldisid lapsed. Kümne sammu kaugusel ta ees läikis suur weelisk. Kui üle suudan hüpata, mõtles Bess, saan ma poja. Kuid hüppamisel pritsis wett üles. Bessi kontsajalg oli loigu äärel ja täitus weega. Bess waatles seda huwiga. Tähendab — tütar, mõtles Bess. Ka hea. Wäikesed tüdrukud arenewad hoopis kiiremini kui poisid. Linka saadeti juba kolme-aastaselt salongi ja löbustas külalisi. Minu tütrest saab ilus, tark, loomulik laps. Ta ütleb wõõrastele kenasti „teie“ ega nimeta kõiki onudeks ja tädideks.

Bess sammus edasi. Yargis polnud kunagi lõhnanud nii uimastawalt. Warblane hüppas Bessil üle tee. Raks rõõmsate nägudega poissti tulid koolist. Nad olid alles wäikesed ja jädistasid elawalt. Bessi kohale jõudes mükkasid nad teineteist. „Nüüd!“ ütlesid nad, wõtsid mütsid peast ja terwitasid Bessi surmtõsiste nägudega. Bessile meeldis nende üleolew meeleolu, ja kogu elenus ümberringi. Almmaa raudteejaamas heitis ta piletimüüjale särawa pilgu.

15.

„Hästi wälja puhanud?“ küsis härra Schulze pärastlõunat ja punastas.

„Dimaliselt,“ wastas Bess, pakludes härra Schulzele ja kolleegidele figarette.

„Korralik inimene,“ oli härra Schäfer öelnud Bessi kohta. Proua Schäfer ja sõbrad olid kinnitanud sama; ainult mõned daamid olid waitinud, kuid Schultze polnud sellest hoolinud. Härra Schultze kinnitas wiimase peegli seinale ja naeratas peeglist Bessile. Bess naeratas vastu. Naeratus oli määratud härra Schultzele, kuid pisut ka talle endale. Bess leidis, et ta näeb hea wälja. Pealegi oli kõik korras ja tema juhatusi täna ei wastatud.

„Wõin rahulikult ära minna,“ ütles ta lahkudes.

Trepil kohtas ta ülemarhitekti. „Lore, et olete siin!“ hüüdis arhitekt ja Bess pidi ümber pöörduma ning temaga koos tagasi minema. Arhitekt oli põhjalik härra ja silmitses kõike haruldase täpsusega. Schultzest möödudes tegi Bess grimassi, mis pidi tähendama, et sheff oli tulnud sõrdele missi ebasobival ajal.

Tunni aja pärast tänasid nad teineteist ja lahkusid wastastikuste wiisakustega. Bess sõitis haiglassse.

Bessi saabudes istus Mundry juures Gruhlingk. Nad kõnelesid kahtlemata millestki suure ägedusega, sest Bessi sisse astudes waitisid nad äkki.

„Tere õhtust!“ ütles Bess ja ta pilk libises ühelt teisele. „Te rääkisite minust!“ Bess näitas Gruhlingkile ähwardawalt sõrme.

„Ei,“ waidles see vastu.

„Jaa,“ kinnitas Mundry.

Ta ei lebanud enam, waid istus tugitoolis. Seljas oli tal tumesinisest flanellist hommikumantel walgete täppidega. Üle põlwe oli laotatud waipe, mis ulatus põrandale. Laualt oli ta lastnud lilled ja kingitused ära koristada. Nende asemel seisid laual kirjutusmasin ja paber. Nüüd ta Bessi seal wiibides enam ei lugenud, waid kirjutas masinal.

„Pean töötama,“ oli ta öelnud. „Luleb teenida raha.“

„Ceda teen ju mina,“ oli Bess wastanud.

„Sina ka, loomulikult; iga inimene wajab tegemust.“

Selliste sõnade juures pidi Bess alati wõitlema wihahoogudega. Mundry tahtis tähendada, et neil polnud teineteisega midagi tegemist. Kuid Bess püüdis talle andestada, kuigi sellised wihjed muutusid üha talumatumaks.

Gruhlingk kasutas oma külastust Mundry hingelise seisukorra uurimiseks. Mundry ei teinud talle selles mingeid raskusi, waid wastas jahedalt ja siiralt.

„Küsite, mis mul on Bessi vastu? Lõpuks pole ju inimene, nagu mina,“ ütles ta käre waiwale lüües, „enam kellegi armastaja.“

„Mis te nüüd räägite!“ ütles Gruhlingk pooleldi pahaselt.

„Armastuse juurde kuulub ilu ja termis — mitte wigane keha. Muudu muutub kõik naeruwäärseks. Naised on wõlunud ja Bess on neist wõlurwain, kuid see jätab mu külmaks. Kui inimene millekski sobimatu, loobub ta sellest.“

„Millised wäited!“ Gruhlingk raputas halbustawalt pead. „Te olete abielus.“

Mundry kehitas õlgu. „Suhtunuks see päew waremalt, poleks ma abielus.“

Gruhlingk tõusis ja Mundry palus teda tuld põlema keerata. Oli muutunud hämaraks, ja talle ei meeldinud kõnelused poolpimedas.

„Tahate ehk lahutada?“ ütles Gruhlingk laelampi läites pilkawalt.

„See oleks loogiline.“

Gruhlingk wõttis sigareti ja sammus toas edasi-tagasi.

„Istuge, palun,“ ütles Mundry toolile osutades. „Selline jalutamine on halb harjumus. Istuge ja öelge oma arwamus, kuid jätke hingede koostöla määngust wälja.“

„Nii,“ ütles Gruhlingk kibestunult ja wõttis istet. „Mispärast? Kas arwate, et hingede koostöla pole olemas?“

„Ei, kui naisega ei kõida muud sidemed.“

Gruhlingk silmitses Mundryt uuriwalt. „Silmapiigu meeoleolu mõjul ei wõi teha selliseid otsuseid.“

„See pole mingi silmapilgu meeoleolu,“ wastas Mundry jahedalt. „Mu jalg on alaliseks ära. Ja naised mind ei hõwita.“

„Naised on teid alati hõwitanud.“

„Waremalt,“ ägestus Mundry, „siis oli lugu teisfugune!“

„Kuid te ei mõtle oma naisele!“

„Siiski. Loomulikult mõtlen ma Besfile. Ta on liig ilus ja hea selleks, et siin määngida haigepõetajat.“

Wälimise ufse juures kuuldus kõõpsatus.

„Ta tulebki,“ ütles Mundry ja Besf astus sisse, wäites, et nad kõnelesid temast. „Ei,“ salgast Gruhlingk, „Jaa,“ wastas Mundry.

Besf pani jaki ja kübara ära ja wõttis kõrge woodi äärel istet. Heasüdamelise uudishimuga silmitses ta mõlemaid mehi — närwiarsti ja oma tütre isa.

Mundry märkas, et ta oli weelgi wärskem ja kaunim kui tawaliselt. See liigutas teda kuidagi ebaisikuliselt. See oli maailm, kuhu tema enam ei kuulu. Ta oli temast lahutatud, kuigi wägivaldselt. Jeanette Weigel meenus talle. Sellele rumalale ja pirtsakale naisle tundis ta end sobiwa kaaslasena. Ta ei wihanud terweid ja täiuslikke inimesi, kuid ta tundis nende ja enda wahel ületamatut kuristikku. Ta tahtis olla üksinda. Pean seda talle ütlemä, arutas ta. Mida warem, seda parem.

Lambi ere walgus langes Mundry piinatud näole, kuhu oli tekkinud sügaw joon.

„Lambivalgus on siin halb,“ tähendas Besf. „Ta teeb meid kõiki inestuks.“

„Sind mitte, Besf,“ wastas Mundry sõbralikult. „Sina näed wäga ilus wälja.“

„Tõesti?“ ütles Besf punastades. Käu enam polnud Mundry talle teinud komplimenti. „Kas kõnelesite sellest?“

„Sellest ka,“ wastas Mundry.

„Ja miks salgast härra Gruhlingk seda?“ Besf heitis Gruhlingkile kelmika pilgu. Kas Gruhlingk tõesti lobises nagu wana naine ja rääkis Mundryle talle faktusekõõgis usaldatud muredest?

Ei, seda polnud Gruhlingk teinud. Ta oli täiesti üldiselt wiinud jutu sellele teemale ja Mundry oli talle meelsasti wastanud, leides küsimuse olemat arutamiseks küps. Kuid Gruhlingki piinas südametunnistus, et ta oli Mundryt lastnud öelda nii raskeid sõnu. Inimene mõtleb ju paljugi,

kuid unustab selle hiljem jällegi. Mis aga delbud, tuleb uuesti korrata. Ta tahtis iga hinna eest takistada jutu pöördumist samale ainele.

„Tahtsin seda salata,“ ütles Gruhlingk naeratades, „kuna targale naisele ei saa lahkamatult teha nii tugewaid komplimente, sattumata tema juures halba kuulsusse.“

„Te teete seda ju jällegi,“ tähendas Mundry.

„Kuid wäga diskreetselt,“ kiitis Bess, teades, et see oli kõrwalepuige. Gruhlingk tegi liigutuse, mis pidi tähendama, et inimene ei saa parata oma loomuse wastu. Siis küsis ta, mis proua Wrede teeb, teades, et see pakub laialdast kõneainet.

Hüwa, mõtles Bess, kõneleme proua Wredest. Proua Wrede teeb Schatzi sisseoste. Proua Wrede wajab talwekübarat ja Schatz pakkus end nõuandjana tema teenistusse. „Nad käiwad juba kolm päewa ringi,“ jutustas Bess, „kuid ikkagi ei taha klappida. Proua Wredel on ju eriline soeng, millele sobiwad ainult wanamoodsad modellid. Kuid Schatz tahab midagi moodsat. Iga päew soowitab ta proua Wredetele ühe kübara ja proua Wrede ostabki kübara ära. Shtul kodus hakkab proua Wrede end peeglis silmitsema ja saab rabanduse. Keinking naerab enese kas wõi puruks. Ja proua Wrede kingib kübara ära ja läheb järgmisel päewal jälle uut ostima. Esimene kübar oli tal hügelsuur, mustast sametist.“ Bess joo-nistas õhus kübara piirjooned. „Schatz ütles, et proua Wrede omab midagi majesteetlikku ja peab kandma sellist kübarat. Kübara sai proua Kein-king endale. Teine kübar oli wäike ja tuli kanda wiltu — kuna proua Wrede oli nii huumorikas, ütles Schatz. Selle kübara sai õetütar. Eile ostis proua Wrede tiroolikübara, kuna ta on maa-aadlik ja selle kübara sain mina.“ Bess õjutas woodil lewawale kübarale.

„Selle maa-aadliku wõtte leiutasin mina,“ lüüas Bess. „Soowisin endale nimelt ammu juba sellist kübarat.“

„Wäga kena kübar,“ ütles Mundry wiisakalt.

„Mina soowin endale tšherkessimütsi,“ ütles Gruhlingk. „Ehk saate teda wastawalt mõjutada.“ Ja ta jutustas, kuidas selline müts tal sõja ajal kõrwad külmetamise eest oli päästinud. Sellelt jutustusest läks ta üle teisele ja siis weel kolmandale. Ta rääkis wäga sorawalt igasugusest tühja-tähjast.

Siis tuli halastajadde ja teatas, et härra doktor Gruhlingkit palutakse tungiwalt telefonile.

„Tungiwalt?“ küsis Gruhlingk ja lahkus wastumeelselt toast.

Mundry oli talle jutustamise ajal mitmel korral heitnud kannatamatu pilgu ja talle walmistas ilmselt lõbu, et ta walwur nii ebasoodsal hetkel kufjuti telefonile.

„Miks teed nii kahjurõõmsa näo, Tom?“

„Kuna ta meid nii wastumeelselt üksi jätab.“

„Ta ei taha, et midagi ütled?“

„Ei.“

„Naeruwäärt. Mis see siis on?“

„Et mul on soow sinust lahutada, Bess,“ ütles Mundry wäiksel, kuid otustawalt.

Bess kahvatas. „Selle pärast?“ küsis ta mehe põlvedele laotatud maibale osutades.

„Jaa, selle pärast.“

„Kuid see on ju mõttetus.“ Bessi häälest kõlas sügav tundesoojus. Kuid Mundryle otsa vaadates ehmus ta. See polnud enam mees, keda ta armastas, ja kes talle nii tihti oli öelnud ilusaid sõnu. Mundry leidis, et teatavad naudingud olid tema jaoks nüüd möödas ja nende hulka kuulus ka Bess. Ta oli endaga jõudnud selgusele ja kohtles teda jaheda ükskõiksusega.

„Mul on kahju,“ ütles ta, „kuid pead mind mõistma.“

„Palun,“ katkestas Bess teda kõrgendatud häälel. „Mõistan seda täielikult. Seletused pole vajalikud.“

„Peab asjale vaatama mõistusega, Bess. Pole mingit põhjust erutusmiskes.“

„Siiski!“ hüüdis Bess ägedalt. „Sa talitad väga halvasti ja egoistlikult. Sind tabas õnnetus, mis on võib-olla raskem, kui see, millesse tahad tõugata mind; kuid lubamatu on inimesi lükata kõrvale, kes südamega ripuvad kellegi küljes. Minult walehkus sunnib ükfinda endale pidama asju, mis puutuvad ka teistesse.“

„Kõneled mõttetu,“ hüüdis Mundry. „Pead kuulama, mis mul sulle öelda.“

„Ütle, et tahad minust lahutada, kuna oled kaotanud teise jala ja kuna sa näid olevat armamisel, et sul nüüd tuleb teha muud, kui flirtida — sest armastusega pole sinu väljendustel midagi tegemist. Suudan su mõttekäiku hästi jälgida ja sul ei tarwita karta, et ma selle järele ei talita. Kuid mulle ei paku mingit lõbu end sellest liigutada laasta, nagu sina ehk oletad.“

Samal hetkel awanes uks ja Gruhling astus sisse. Ta taipas otsekohe ärewat meeleolu toas. Bess pöördus ümber. Ta polnud enam kahwatu. Ta põsed lõkendasid. „Kasutasime teie telefoneerimist mõtete wahetamiseks,“ ütles Bess ja püüdis naeratada.

„Kuid rääkimisest polnud mingit kasu,“ tähendas Mundry. „Bess ei taha olla küllalt asjalik.“

Bess silmitses Mundryt weel kord. Walgetäpilisest hommikumantlist mees oli talle mööras. Kuid ta saab temaga lapse. Nii palju oleks tal asjalikult olnud teatada. Kuid ta ei soowinud seda. Wõimatu oli midagi sellist öelda mehele, kes weidrattel põhjustel oma naisest enam midagi ei tahtnud teada. Ta piinlikult üllatatud ilme oleks talumatu.

„Te ei pea seda mitte wõtma päris tõsiselt, kallis proua. Kahju, et ma ei saanud teid takistada. Nelsa wõi kahelksa nädala pärast on ta meelt muutnud ja kõik on jälle hea.“

„Ei,“ tõrjus Bess. „Midagi pole hea nelsa nädala pärast. Ta mõtleb seda ju tõsiselt. Mitu päewa juba teadsin, et midagi sellist peab tulema.“

„Ta on miis nädalat lebanud haiglas ja selle aja jookkul on talle tulnud igasuguseid mõtteid. Ja et ta kaldub äärmustesse, seda te ju teate. Loomulikult unustab ta nii mõneqi weidra idee, kui ta jälle ringi kõnnib ja wärskesse õhku pääseb. Te ei tohi temale sellepärast olla pahane.“

„Ma pole närvihaige, härra Gruhlingk,“ tähendas Mundry jahedalt.

„Muidugi mitte,“ ütles Gruhlingk sõbralikult. „Kuid pisut närviliseks olete siiski muutunud, nagu see teistigi ei või ollagi.“

Besfi ilme oli süinge. Gruhlingk seisis otjustusvõimetult. Ta tõmbas käed taskust ja silmitses neid mõtlikult. Siis meenusid talle sigaretid ja ta pakkus neid. Kumbki ei võtnud. Tekkis paus.

„Besf,“ ütles Mundry lõpuks jahedalt, „see pole ju sündinud minu lõbuks. Mõõdunud suvi oli imekaunis — tean seda sama hästi nagu sinagi ja pole seda hetkekski unustanud. Kuid su väited on banaalsed ja väikekodanlikud. Loomulikult võid sa seda võelda, kuid sa pead ka mul lubama ette tuua põhjendusi.“

Besf vaatas talle otsta. Ta polnud enam vihane, ainult väga abitu.

„Ei või ometi mehelt nõuda, et ta alustab abielu ehetkel, mil ta on armetu ja abitu nagu laps. Eks ole Besf?“

Besf sirutas talle käe.

„Ja sa ei tahaks, et sind abistataks?“

„Ei. Kuidas sa tahaksid mind abistada? Käimaõppimisel või mulle luuletusi ette lugedes?“ Ta naeris. „Sellised naised on kolejad. Ja mul oleks sinust kahju. Sa ei pea olema mu põetaja ja kõik muu on sentimentaalsus. Oleks täiesti võimatu olukord, kui jääksime kokku. Sa mõistad seda?“

„Jaa, vastas Besf aeglaselt. „Võib-olla pean seda mõistma. Kuid mis saab nüüd edasi? Sa tahad, tähendab, lahutada lasta?“

„Muidugi Besf,“ ütles Mundry sõbralikult. „Abielu, mida ei saa enam jatkata, tuleb lahutada.“

„Urge taeiva nimel praegu tehke mingeid otsuseid!“ manitses Gruhlingk.

„Pole mingit mõtet otsuseid edasi lükata. Pean olema üksi, ja ma ei või näha, et ta niiviisi peab end ohwerdama.“

„Kuid esiteks pole see mingi ohwer,“ hüüdis Besf, „ja teiseks on see mu enda asi!“

„Mulle see aga ei meeldi Besf.“

„Hea küll,“ ütles Besf õlgu kehitates ja vaatas Gruhlingki poole. „Kuidas soovid.“ Ta tõmbas jaki selga ja lahkus.

16.

Besf sammus norus päi toas edasi-tagasi. „Te reisite weidikefeks ära,“ oli Gruhlingk koduteel öelnud. „Kui te mõne aja pärast tagasi tulete, on kõik hoopis teisiti. Need on lihtsalt haiglaideed. Ta ei suuda kujutleda, et saab kunagi jälle terveks.“ Kuid Gruhlingki lohutused ei mõjunud. Kui Thomas on terve, hakkab ta jälle liikuma seltskonnas. Kuid ilma Besfita. Thomas ei wajakse teda enam ja unustaks ta. Võib-olla oli Thomas sel mõnes suhtes õigus. Kuid Besf armastas teda.

Mar tuli hüpates ja saba liputades üle põrandale. Kuid täna ei pannud perenaine teda täheleegi.

Besf astus telefoni juurde ja helistas. Vastas naine hääl. „Tahaksin härra Eivenafiga kõnelda,“ ütles Besf. „Härra Eivenaf pole kodus,“

wastas hää. „Kas wõin kalle midagi edasi anda?“ — „Ei,“ ütles Wess ja riputas ohates toru hargile.

Laual lebas kiri. Peter Liedemann, wihmamantli tööstus Freiburgis, Friedrichi tänav 34, seisis sinisel ümbrikul. Wess hakkas kirja lugema, kuigi ta selle sisu juba aimas.

Linka kirjutas wihmamantlitest, oma mehest, ja Wessist, kes endast midagi kuulda ei lase. Nii ei tohtiwat, noomis Linka, — isegi siis mitte, kui tuleb pöetada haiget meest. Tuleb sõpradele ikkagi ka mõelda.

Wess silmitses kaua kirja. Siis läks ta weelkord telefoni juurde ja palus Freiburg number 4071.

„Wess!“ hüüdis Linka kaugusest. „Milline tore mõte! Kuidas läheb?“

„Halwasti, Linka.“ Ja Wessi hää muutus äkki kurwaks. „Thomas tahab lahutada, sest et ta jalga amputeeriti.“

„Lahutada?“ kordas Linka wihaseft. „See on ju kuulmatu. Mundry on wastikuim mees, keda eales olen kohanud. Kas sa tuleksid kohe siia — peame seda läbi arutama.“

„Ei, Freiburgi ma ei taha tulla. Lähen korraks Hannoveri. Maale kellegi sõbratari juurde.“

„Mis sõbratarid sul Hannoveris on?“ küsis Linka umbusklikult.

„Ah, ta on juba kuuekümnne-aastane, kuid wõga kena. Kas sina ehk saad ka sinna tulla, Linka? Tahaksin sind nii meelasti näha.“

„Hannover on ju kole kaugel!“ hüüdis Linka. „Ma ei saa seda lubada, kuid wõib ju waadata.“

„Sa pead tulema! Sinus tahaksin ma wähemalt olla kindel!“

„Minus olla kindel?“ kõlas südamslik hää. „Hüwa — ma tulen.“

„Tore!“ ütles Wess kergendatult.

„Kuid ja ei tohi kurwastuda!“ manitses Linka.

„Ma ei kurwastu sugugi,“ hüüdis Wess rõõmsalt, kuigi tal pisar weeres üle põse.

„Ja mitte nutta,“ ütles Linka, nagu näinuks ta seda. „Sõidame maale ja weedame lõbusalt aega.“

„Jaa,“ ütles Wess. „Kindlasti.“

„Hästi. Sa kirjutad mulle. Nägemiseni, Wess.“

„Nägemiseni.“

Wess ohkas kuuldetoru hargile riputades. Siis wõttis ta sinise ümbriku ja kritseldas selle tagaküljele arwe. Ta tegi bilanssi. See polnud sugugi halb. Wessil oli weel küllalt raha, et tükk aega elada muretult. Ja hiljem saab jälle kuidagi teenida.

Järgmisel päewal tuli proua Brede, et Wessiga wäljasõitu teha.

„Millal sõidate dieti koju?“ küsis Wess.

„Dhoo,“ naeris proua Brede. „Olen teid wist tüüdanud? Raheksa päewa pärast, mu laps.“

„Tahaksin ainult küsida, kas te mu kaasa wõtate.“ Anna Brede oli teda iga päew kutsunud, ja sai nüüd teada, mis oli juhtunud.

„Lubage, et istun.“ Proua Brede oli kehastunud üllatus. „Ta tahab lahutada! See on küll kõige imelikum jutt, mis ma eales olen kuulnud. Et terve pool nõuab lahutust, on sageli juhtunud. Wiisakas see küll pole, kuid wähemalt arusaadaw. Inimesed pole ju inglid. Kuid ümberpööratud

juhtum, see on küll ainulaadne. Loomulikult oleksin väga rõõmus, kui tuleksite minuga kaasa. Võime sõita juba homme, kui soovite."

Bess oli liigutatud proua Brede agarusest.

"Mu sisseostud on kõik tehtud," jatkas proua Brede. "Te pole mind veel imetlenudki." Ta osutas oma kübarale. Seeford oli ta saanud õige seliidse kübara, mis ei teinud teda kaunimaks ega koledamaks. "Mis te ütlete? Loobusin teie sõbra Schagi kaasabit. Kübar maksis 5 marka 75 penni. Oleksin võinud selle juba varemalt osta. Endasimõistetavalt võime homme sõita, kui soovite."

"Ei," ütles Bess. "Peame ju minema veel Tallmaeda."

Proua Brede oli vaimustatud varieteede külastaja. "Lepime kokku kolsmele päevale," otsustas proua Brede.

"Pean teile veel midagi tunnistama," ütles Bess. "Kutsusin teie juurde külla meel ühe oma sõbratari. Võimalik, et ta tuleb."

"Suurepärane," hüüdis proua Brede. "Midagi ei käi üle korraliku seltskonna. Olen teile väga tänulik, kallid Bess."

17.

Grubling jooksis järgmisel hommikul haiglasse, et Mundryga kõnelda. Kuid Mundry jäi oma otsuse juurde. Grubling viis Bessi veel kord Mundry juure ja las kis neil nelja filma all kõike läbi rääkida, kuid tulemuseks oli ainult, et Bess nüüd ise hakkas pooldama lahutust. Proua Lüder ja Grubling soovitasid oodata, kuid Bess ütles ainult: "Milleks? Tema soomib seda ja jääb kindlasti oma otsuse juurde."

Bess mõistis ainult, et Mundry temaga enam elada ei taha ja pole mõtet oodata ta otsuse muutmist.

Bess läks tuttava advokaadi juurde. See oli meeldiv ja sõbralik inimene.

"Teie tulete mulle külla!" ütles advokaat rõõmsa üllatusega. "Kui kena teist." Ta juhtis Bessi oma vastuvõturuumi, mis oli ühtlasi ta elutoaks ja käskis teenijal kohvi keeta.

"Tulin äriasjus," ütles Bess ja palus teda endale lahutusasi olla abiks. Ta jutustas advokaadile juhtunust, advokaat esitas mõne küsimuse ja ütles lõpuks, et see pole küllaldane lahutus põhjus.

"See peab aga olema," vastas Bess kuivalt. "Ma ei saa jääda mehe juurde, kes seda ei soovi."

"Seaduse järele ei jattu üksi soomist," vastas advokaat täpselt.

"Kuid peab ometi leiduma põhjust, mis võimaldavad abielu lahutamist," ütles Bess meeleheitlikult.

"Enamasti tuuakse põhjusena ette abielumehele sobimatut käitumist. Kui mees näiteks suudleb teist naist või talle muidu osutab õrnust. Sellest jattub lahutamiseks."

Pea tegema midagi sellist? mõtles Bess. Kuid siis ta punastas ja ütles kindlalt: "Laulhanna Weigel suudleb mu meest sageli ja nad nimetavad teineteist meelitusnimedega. Võtke see kaebuse aluseks"

"Kas te tõesti ei taha loobuda?" küsis advokaat kõhklevalt.

"Ei!" ütles Bess. Kogu ettevõtte oli talle wastik, ja ta tahtis selle võimalikult kiiresti viia lõpule.

"Daam peaks tunnistajana astuma üles," seletas advokaat edasi.

„Tal pole kindlasti midagi selle vastu. Muidugi tuleb temalt järele küsida ja mu mehelt samuti. Kas teie, palun, teeksite seda? Tahan homme sõita ära. Ma ei või siin olla.“ Bess sirutas advokaadile käe. „Oleksin teile väga tänulik, kui saaksite asja kähku lahendada.“

„Püüan teha, mis võimalik. Kuid mul on kahju. Oleksin palju meel-
samini teiega eraviisil vestelnud.“ Tal oli meeldinud hääl. Ta küsis veel paar korda, kas Bess on asja ikka põhjalikult kaalunud. Bess jäi kindlaks. Ta andis advokaadile oma aadressi ja lubas talle saata postkaarte. Siis läks ta koju ja pakkis kohvrid.

18.

Maantee lookles läbi nõmme ja aasade. Punane õlgkatusega maja paistis metsa veerel. Videwik ja kaste laskusid ümbrusele. Tinka ja Bess sammusid kerges sportlikus riietuses piki maanteed. Nad olid ülewas meeleolus ja hõikasid igale vastutulijale „tere“. Nad astusid üle walgete teemärkidega palistatud silla, mida proua Brede sõiduhobused alati kartsid, ja pöörduisid küla poole. Külalt wiis tammedeallee proua Brede mõisa, mida piiras pisut metsistunud aed. Kuid elu siin oli lõbus. Pärast õhtusööki mängiti kaarte. Proua Brede, Bess, Tinka ja härra Werner, walitseja. Wiimane võttis mängu väga tõsiselt ja pahasdas tihti, kui daamid teda sellega nokkisid. Ta oli Tinkast väga waimustatud ja õpetas talle põldpüüde lastmisi. Kuid Tinka ei tabanud, ja pealegi oli tal lindudest kahju, kuigi ta praadi sõi meelstasti.

Nädala lõpul proua Brede mõis otse kubises külalistest. Üks ta õe-poegadest käis Hannoveris ülikoolis ja sõitis koos kaaslastega tädile külla. Siis oli seltsfondlikke lõbustusi alati laialt.

Bess oli sõbratariga saabunud oktoobri alul ja warsti oli juba november jõudmas lõpule. Ilmad olid veel haruldaselt soojad ja pehmed. Bess tegi kõik meelstasti kaasa, mis talt nõuti. Ta võttis osa kooswiibimistest härra Alseni juures. Härra Alsen korraldas neid Bessi auks — kõik teadsid seda — kuid ta oli liialt tagasihoidlik, et seda Bessile tunnistada. Alsen oli meeldinud, rahulik, neljakümneaastane tumedajuukseline härra, ainus mõisnik proua Brede naabruses. Ta armus Bessi esimesest pilgust. Ta oli meeldinud seltskonnainimene, keda kõik hindasid. Wiisakalt ja tagasihoidlikult püüdis ta näidata, et tundis huwi ainult Bessi vastu.

Ta ratsutas tihti proua Brede mõisa, tõi kaasa raamatuid ja mõnikord, ise pisut häbenenud, imekauneid lilli, millest keegi ei teadnud, kus ta neid kaswatas. Ta wistles proua Brede ja Tinkaga ja ei öelnud midagi erilist Bessile. Ta pidas seda sobimatuks. Kuid ta armastas Bessi. Kuigi härra Alseni tunded jätsid Bessi külmaks, mõjusid nad siiski lewendawalt nagu Tinka juuresolugi. Ilus maailm oli Bessi jaoks kadunud. Ta tundis end ääretult kangel sellest. See maailm oli Thomas, armastatud ja kaotatud Thomas.

Sellest maailmast saabus Bessile wahete-wahel kirju, mis tunnistasid, et lahutus edenes. Need armastatu kohta saadud read, kuigi jahedad, panid ta südame kiiremini tuskuma. Thomas oli dieti liigutatud olnud Bessi kaebusest ja Jeannette Weigel täitis õhinal kõike, mis talt nõuti. Lahutuse wäljakuulutamise kuupäew oli määratud 27. nowembrile.

Befs ja Linka istusid hommikulauas. Wana seinakell lõi aeglaselt kümme lööki. „Lõpp,“ ütles Befs nukralt. Linka ei mõistnud kohe. „Lõpp, mis lega?“ Ta tõmbas tagasi leiwa järgi sirutatud käe.

„Täna kell kümme lahutati mind.“

„Täna!“ hüüdis Linka ehmunult. „Kaske päew.“

Kaske päew, mõtles Befs. Linka ei oska seda kujutleda. Elada teemata! Thomas, armas Thomas! Kohwitass hakkas tal käes wärisema.

„Jätame selle,“ ütles Linka ja tõmbas Bessi kättpidi afna alla. Pääke helendas taewas. „Lähme jalutama,“ soovitas Linka.

Nad wiisid toidunõud kõöki ja wäljusid. Proua Wrede ei nõustunud metsa kaasa tulema. Ta leidis sellise käigu naljaka — sihitult metsas ringi jalutada. Puud seisid raagus ja metsaalune oli elutu.

„Pean järgi mõtlema, mida me teeme, kui laps on sündinud,“ alustas Befs.

„Kaswatame ta üles,“ ütles Linka lihtsalt.

„Loomulikult. Mõtlesin ainult, et me ei saa seda ju Thomase eest igawesti warjata. Laps kuulub ju ka talle, eks ole?“

„Armastab ta lapsi?“

„Ma ei tea. Arwatawasti mitte. Kuid oma lastega on ju teine lugu.“

„Nojaa, sa wõid ju talle hiljem teatada, kui pead wajakalifeks,“ arwas Linka. „Esialgu peame sellele mõtlema, mida sa nüüd teed. Tulewal nädalal sõidan ära. Tuled sa kaasa?“

„Keisiksin meelstasti Pariisi wõi Indiasse — kaugele ära. Kuid hiljuti rääkisin proua Wredega pikemalt. Ta on tark ja kogenud. Ta soovitas mul siia jääda. Lõpuks on tal õigus. Mida teeksin ma laias maailmas? Hiljem wõin ringi hulkuda küllalt. Siin on mugaw ja rahulik. Jään siia.“

„Wäga mõistlik,“ kiitis Linka.

„Loomulikult tunnen igawust, kui sind pole siin,“ ütles Befs Linka käsiwart surudes. Linka noogutas. Ta tundis igatsust oma mehe järgi, kuid tal oli kahju Bessist lahkuda. Nad olid harjunud teineteisega ja neil polnud teisi sõbratare.

19.

Befs jäi proua Wrede juurde. Ta tuttamad külasti hoolitsefid liigutas walt wahelduse eest. Ka mõisaelanikud kohtlesid Bessi sõbralikult, ja härra Ulfen austas teda diskreetsest edasi. Befs mõtles tihti Thomasele. Ta wõis seda teha juba wiha ja kibestuseta.

Korra kirjutas Befs talle ja küsis, kuidas ta elab. Thomas wastas talle wiisakalt, ta töötawat ja wihastawat ja Befs wõiwat olla rõõmus, et tal ei tarwitse teda näha. Ta soovis Bessile palju lõbu ja palus endale jällegi kirjutada. Ta kirjutas isegi weel kord, kui Befs talle ei wastanud.

Bessi oli aja jookkul wallanud mõnus passiuwsus. Oli saabunud talw ja proua Wrede mõis uppus lumehangede wahele. Märtsis hakkas sulama ja aprillis tundus õhus juba kewadet. Siis sõitis Befs ühel ilusal päewal Hannoveri haiglasse.

Rongis oli wäga wähe sõitjaid. Befs jättis mantli selga ja nõjatus wastu wagunipõlsfrit. Ta wastas istus keegi härra ja luges huwiga minagit raamatut.

Raanepaberile oli joonistatud meetlew naisekuju. Mees hoidis raamatut nii, et Vess sai pilku tõstes lugeda autori nime: Thomas Mundry. Do, Thomas, mõtles Vess õrnusega. Mees näis väga süvenenud lugemisse. Raamat oli tal peagu lõpul. Poole tunni pärast lõi ta raamatu kinni ja pani oma pea kohale võrku. Nienburgis lahkus ta rongist. Vess nägi, et ta oli raamatu unustanud maha. Ta hõikas meest, kuid see ei kuulnud enam. Arvatavasti pidi ta väga kiirustama, sest rong peatus õige vähe.

Vess võttis raamatu ja hakkas seda lehitsema. Imeline soojusehoog läbis ta südame. Kui ammu see oli, kui ta viimati Thomasega rääkis! Müüd kuulis ta tema häält läbi raamatulehtede, nagu unes. Seda meest oli ta kord armastanud. . .

20.

Peter Liedemann sõitis kewadel äriasjus Berliini. Tinka saatis teda. Nad polnud kaua enam viibinud Berliinis ja kuna see oli nende kodu- linn, tuli neil teha rohkesti külastusi.

Ühel õhtul olid nad palutud kellegi professori juurde, keda Tinka tundis ülikoolipõlvest.

Liedemannid hilinesid pisut ja teenija juhtis nad pimedasse saali, kus ta neile nagu kinos elektrilambiga näitas paar waba tooli. Nad istusid ja kuulasid ettekannet hetidi kunstist. Scinale projekteeriti pilusilmseid kräfus habemetega mehi, igasuguseid imeloomi, võitlusi ja jahiretki, mille kohta üks hääl andis seletusi. Oleksime väga hästi võinud enne Bergmannide juures käia ja siis süia tulla, arutas Tinka endamisi. Väga meeldiw õhtu, mõtles Peter, sulges filmad ja tulkus, sest päewased käigud olid teda väsitanud. Tinka ees pimeduses helendas paljastatud selg. Täewa pärast; mõtles Tinka, on nad siin õhtulehtides? Sest Tinka enda selg oli täiesti kaetud ja see riietus näis talle teadusliku süuga õhtu jaoks sobiwam. Ta piilus weel ringi katmata selgade järgi, kuid talle ei torganud enam ainustki filma. Tähendab, daam tema ees oli riietatud walesti, mitte tema, Tinka. „Waimulagedus,“ sosistas naaber dekolteeritud daamile. „Lähme parem kõrwaltuppa.“ Nad tõusidki wiibu pärast ja liikusid ettevaatlikult ukse poole. Ka Tinka tahtis neile järgneda, kuid Peter keeldus kaasa tulemast, wõeldes, et kunst teda humitab. Ta tahtis puhata.

Wimaks lõpetas kõneleja ja saal tehti walgeks. Asjatundlikke kolleege polnud kohal. Nii ei leidunud wastuwaidlejaid ja seltskond wõis tõusta. Liedemannid terwitasiid majaprouat ja Tinka sammus kõrwaltuppa. Seal lähenes talle dekolteeritud heleblondi daami juurest keegi mees. See oli Thomas Mundry. Tinka leidis, et ta polnud põrmugi muutunud. Ta tundus täpselt niisama kõrk ja ifeteadew nagu juwel. Minult ta samm oli ehk weidi aeglasem ja ta toetus kergelt kepile. Et end humitawaks teha, arwas Tinka. Ta polnud kuigi heal arwamisel Mundryst.

„Tere, kallid Tinka!“ Mundry näis rõõmustawat kohtamise üle.

„Tere, härra Mundry,“ ütles Tinka huuli jahedale naeratusele tõmmates. Nad sammusid edasi wäikesesse salongi ja võtsid istet. Mundry oli väga uudishimulik, kuid Tinka andis ta küsimustele eimidagiütlemata wastuseid.

„Kuidas Bessil läheb?“

„Tanan, hästi,“ vastas Linka jaheda imestusega.

„See rõõmustab mind,“ ütles Mundry südamlikult. „Ja te kirjutate teineteisele tihti?“

Linka termitas wõluma naeratuslega kedagi kõrwaltoas. „Wabandage. Kuidas?“ küsis ta. „Jaa, loomulikult.“ Ta noogutas veel kord kõrwal-tuppa. „Bess kirjutab ju nii toredaid kirju,“ lisas ta.

„Ma ei tea ju seda. Mulle ta ei kirjuta. Sellepärast peate mulle jutus-tama temast. On ta ikka veel maal?“

„Jaa.“

„Miks matab ta enda kogu talweks sinna mõisa? Mis ta seal teeb?“

„Ah — seal on ju wäga tore. Palju austajaid ja nii edasi. Teda hel-litatakse wäga ja see meeldib talle kindlasti. Pealegi palutakse teda alaliselt veel jääda.“

„Kes teda palub?“ küsis Mundry põnewusega.

Linka püüdis warjata haigutust. „Kõik, loomulikult. Teate ju, et Bess meeldib kõikjal, kuhu ta tuleb.“ Linka kõneles Mundryga nagu inimesega, kellele see kõik midagi korda ei lähe.

„Noh, peaaft, et Bessi käib hästi!“ ütles Mundry.

„Selle pärast ei tarwitse teil muretseda. Tal on ju sõpru küllalt.“ Linka toon oli jäine.

Mundry tõstis tõrjuwalt käe. „Uusun, et Bess ei ole mulle nii pahane kui teie, Linka,“ ütles ta naerdes.

„Ta pole mulle midagi sellest kiriutanud. Ta on ju haruldaselt hea-südameline. Kuid nüüd pean ma jälle minema teiste juurde. Oli wäga lõbus. Nägemiseni, härra Mundry.“

„Nägemiseni, kallid Linka!“ Mundry jäi veel hetkeks istuma. Ta mõtles austajale, kes Bessi kogu aeg paluvad veel jääda.

21.

Bess lebas sinises toas, sinise waibaga woodis. Ka juuste korras-hoidmiseks oli ta endale pea ümber sidunud sinise paela. Ta mõttis õõ-kapilt käsipeegli ja silmitsees end. Siis kummardus ta woodi kõrwale asetatud korni kohale. „Kaspar, mu kallid pojake,“ sosistas ta naeratades.

Bessil oli olnud ettekujutus, et üksik naine peab tingimata omama tütre, kellega saab elada koos waikset erakuelu. Kuid talle sündis poeg, kelle ta pidi kord maailma saatma. Nüüd oli ta selle mõttega juba har-junud. Ta oli õnnelik ja uhke oma poja üle, nii et proua Lüder pidi teda külastades alati naeratama.

„Kuidas jääb nüüd isa?“ küsis proua Lüder.

„Mis sa sellega mõtled?“

„Arwan, et tuleks talle teatada Kaspari sünnist. Kuigi olete lahutatud. See on ju ka tema laps.“

„See on minu laps,“ hüüdis Bess kätt üle korni sirutades.

„Muidugi, esmajoones sinu,“ ütles proua Lüder rahustawalt. „Ja sulle ta jääbki. Kuid ma ei tea, kas tohib last jätta isata. Wäga raske on üksiinda last üles kaswatada.“

„Ma ei taha Kasparit kellegagi jagada!“

„Kuid see on ometi koomiline, kui ta kuuleb lapse sünnist juhuslikult kelleltki kolmandalt.“

„Tema ei tahtnud meid.“

„Kuid ta kohtas hiljuti Tinkat ja päris väga humitatult sinu järgi.“

„Ma tean — Tinka kirjutas.“ Bess naeris. „Tinka käitus väga koomiliselt. Ta ei salli teda.“ — „Ja sina?“ küsis ema uudishimulikult.

Bess tegi ebamäärase liigutuse. „Ei unustata ometi, et ollakfe kedagi armastanud. Nüüd pole see aga oluline.“ Ta kummardus lapse kohale ja suudles ta kääkest.

Tuli külalissi. Proua Brede õepoja tuttavad, keda Bess oli kohanud mõisas. Härra Alsen oli saatnud lillekorvi ja Tinka pakku kirja.

Kui külalised lahkusid, läks Bessi ema kaasa, et endale linna näidata lasta. „Palun, ulata mulle riietekapist juturaamat. See on Thomase kirjutatud. Leidsin selle wagunist,“ seletas Bess, kui proua Lüder seisis juba kübaras ja mantlis.

„Kauni tantšijatari Duschenska armulood,“ oli raamatu pealkiri. Hegi Boccaccio poleks seda ojanud paremini kirjutada. Bess oli raamatust waimustatud. See oli täis firewaid seiklusi, kuid õilsa lõpuga. Kolmandal päeval pärast lugemise alustamist sai ta raamatu läbi.

„Kaspar,“ sosistas ta pojale õrnalt. „On ikka hea, et sul on tark isa.“ Ja korraga tuli tal tuju Thomasele kirjutada.

„Vaberit ja sulge!“ palus ta öelt. Kuigi haigla oli üks elegantsmaid, toodi talle ainult lühike pliiatsihupp. Bess palus endale poest tuua sulepideme. Tunni aja pärast olid tal kirjutustarbed koos.

„Armas Thomas,“ kirjutas Bess. „Lõpetasin parajasti sinu kauni raamatu Duschenska lugemise ja tahan sulle öelda, kui väga see mulle meeldis. Sa oskafid fisenada, et rõõm on tugewam kui kurbus.“

Ma ise tunnen praegu ääretut rõõmu. Tean, et tulewikus tumestawad seda warjud, kuid rõõm jääb ikkagi tugewamaks. Sest mul on poeg. Ta nimi on Kaspar ja ta on nädal wana. Mu ema ütleb, et ta sarnleb sinuga. Ta on tark ja ilus. Ta kuulub ka sulle, armas Thomas, ja tema olemasolu eest oleme sulle tänulikud. Ma ei tea weel, kuhu me warsti läheme ja millised seiklused meid ootawad. Bess.“

Nüüd otsiti fogu haiglast kirjalakki. Proua Lüder astus fisse, kui Bess parajasti sõrmusega wajutas pehmele punasele lakile.

„Mis sa teed?“

„Wäga tähtis kiri. Thomasele.“

„Ja miks süütab ja jõuluajal küünlaid?“ naeris Bess.

„Ja miks süütab ja jõulu ajal küünlad?“ naeris Bess.

„Mida sa talle kirjutafid? Ma ei tahaks fünd mõjustada, Bess, kuid kas ei mõiks wähemalt katset teha uuesti hakata koos elama? Thomas on jälle terve ja nähtawasti väga humitatud sinust. Ja Kaspar saaks korralikkudes oludes üles kasvada.“

Bess naeratas. „Kaspar kasvab väga heades oludes üles ja Thomas offustab muidugi tähtsamais küsimusis kaasa. Kuid täiesti mõimatu on, et Thomas ja mina jälle hakkafime elama koos. Oleme lahutatud ja fõife ei saa lihtsalt tagasi wõtta ja uuesti korrata, kuigi seda tahetakse.“

Proua Läder ohkas.

„Ja arvatavasti ei taha me seda kumbki,“ ütles Wess Kaspari poole pöördudes.

22.

Mundry kohtas blondi daamiga hetidi kunsti loengult kohvikus. Mundry meeldis talle ja tal polnud midagi selle vastu, kui Mundry ta kohvikust kutsus oma korterisse.

May tuli ägedalt haukudes vastu. Ta ei suutnud end kuidagi rahustada, nii et Marie pidi ta wiima kööki.

„May on alati nagu arust ära, kui härra mõne daamiga tuleb,“ ütles Marie härra Friedrichile, naabruses elavale kingsepa, kes teda kohvi ajal sageli külastas.

„Weel pudel limonaadi!“ hõikas Mundry Mariele. „Kas lapsed sarnesid sündides teie mehega, wõi polnud sarnasust märgata?“

„Nad sarnlewad mõlemad minuga,“ wastas daam terawalt. „Ja nüüd pean minema koju neid magama panema.“

„Nii wara juba? Rahju. Oleksin meeleldi weel midagi nendest kuulnud.“

Daamil oli aga waja lahkuda. Mundry suudles ta kätt ja daam leidis selle olewat häbematuks. Trepist alla minnes otjustas ta mitte kunagi enam Mundryga kohtamisele minna.

Mundry sammus toas edasi-tagasi. Wess, armas Wess! Siis sellepärast nii suur armastus maaelu vastu!

23.

Kui laps oli kolm nädalat wana, lahkus Wess haiglast ja läks tagasi proua Brede mõisa. Hellitajaid ja hoolitsejaid oli siin külluses. Wäike Kaspar lebas suurema osa oma warasemast noorusest õitswas aias. Tihti käis neid külastamas ka härra Alsen, kes daamide lõbustamiseks alati kaasa tõi ajakirju ja uudiseid. Ühel päewal jutustas härra Alsen, et ta kawatseb sõita mereranda. Wess ütles, et ta mõtleb teha sama.

„On teil siin siis halb?“ küsis proua Brede.

„Oleme teie külalislahkust kasutanud ülirohkesti, mu kallid,“ ütles Wess. „Pealegi on Kaspar nüüd nii suur, et võib reisida.“

Härra Alsen sõitis wäikesele saarele ja lubas proua Brede palvel sinna ka Wessile otsida korteri.

Päewal, mil Kaspar sai kaheksa nädalat wanaks, sõitis Wess saarele. Kaspari hoibjana oli tal kaasas keegi kuuteist-aastane tütarlaps lähedalt külalt.

Thomas oli Wessile soojal toonil kirjutanud, et ta kõigile Wessi toimingule annab oma õnnistuse. Peale selle oli Wess saanud kirju pangast, millest ilmnes, et Thomas oli igas kuus temale teatava summa panka maksnud. Nii wõis ta elada muretult. Lahutamise hetkel polnud Wess selle vastu tunnud huwi. Nüüd leidis ta algul, et on sobimatu inimeselt, keslega ta waewalt oli olnud abielus, eluaeg vastu wõtta raha. Kuid Kaspari pärast oli ta seda siiski lõpuks teinud. Nüüd olid nad teel supelranda ja elu oli ilus.

Bremenis asusid nad aurikule ja sõitsid viis tundi. Kaspari hoidja seisid laemaninas ja keegi wõõras härra andis talle toitu kajakatele puistamiseks. Wess lebas Kasparit süles hoides lamamistoolis ja kõik olid sõiduga rahul.

Sadamas ootas neid härra Alsen korrekttes rannariietuses. Wess termistas teda ülewas meeleolus ja härra Alsen sõidutas nad pansioni, mis asus wõrdlemisi kaugel tema hotellist.

24.

Walge liin, düünid, Fõrkjad ja wahused laineharjad — see oli pilt, mis Wessile awanes aknast. Pansion oli mugaw, ruumikas hoone ja mahutas hulga meeldiwaid külalisi, kes esimesest päewast alates imetlesid Kasparit.

Wessi nädalad möödusid walgel rannaliival lehades, pansionikülalistega resteldes, Kaspari jaoks tulewikuplaane sepitsedes ja teda kindlate waheteggade järele toitmas käies. Wess muutus iga päewaga kaunimaks ja härra Alsen suutis waewu säilitada hea sõbra tagasihoidlikkuse. Kuid Wess ei märganud seda.

Lähenes härra Alseni ärasõidupäew.

Nad istusid Wessiga koos hotelli rõdul ja silmitsesid saarele saabunud külaliste nimestikku. Teiste hulgast leidis Wess ka klaveriõpetaja Felix Eivenaki nime, kes oli saabunud Berliinist.

„Korraldame teie lahkumiseks muusika-õhtu,“ tuli Wessil idee. „Lasen teile kõike ette mängida, mida soovite.“

Järgmisel päewal filmas Wess Felixit kufagil äris. Felix ostis parajasti supeltrikood. Wessi tänawal märgates jooksis ta kohe wälja, jättes trikoo letile. Hiljem oli tal trikoo leidmisega tegemist, sest ta ei mäletanud, kuhu ta oli selle jätnud.

„Sinu käsi peab küll hästi käima, et sa nii kaunis wälja näed!“ hüüdis ta Wessile. „Jutusta kohe, mida teed!“

Nad wõtsid wäikeses pawiljonis istet ja tellisid limonaadi. Wess jutustas pikalt-laialt oma elamustest, ja Felix katkestas teda wahete-wahel küsimustega.

„Sealt nad tulewadki,“ ütles Wess kahe tunni pärast tõustes, et wastu minna härra Alsenile, kes lähenes koos Kaspari hoidja ja lapsewantriga. Nad olid otfinud Wessi.

„Halb ema jooksis minema,“ ütles Wess naerdes ja wõttis tüdrukult wankri lükkamise üle. Eivenak silmitses ema ja poega. Ta oli arwanud Wessi kohata rusutuna, wõi kunstlikult lõbusana, ja oli nüüd üllatatud, leides teda kõigiti rahulolewana.

„Jlus,“ ütles ta poisi kohta südamlikult ja silmitses siis uurival pilgul härra Alsenit.

Alseni ärasõidu eelõhtul istuti Wessi pansioni werandal — härra Alsen, Eivenak, Wess ja mõned külalised, kellega nad olid saanud sõbraks.

Dõ oli soe ja pidulikkuuse tõstmiseks oli werandale kinnitatud paar wärwilist laternat. Kella kümne ajal pidi Wess weel kord waatama lapse järele ja Felixist möödudes palus ta teda midagi mängida.

Felix tõusis teenistusvalmilt ja nad sammusid koos kõrvaltuppa, kus asus klaver.

„Haruldaselt meeldin mees see härra Alsen,“ tähendas Felix. „Wäga usaldusväärne tüüp.“

„Jaa,“ vastas Bess ükskõiksest ja läks edasi. Felix waatas talle pead raputades järele.

Eiis hakkas ta mängima. Ornu, elegilisi Chopini etüüde. Külalised kuulatasid hinge pidades. Muusika muutus üha kirglikumaks. Bess tuli tagasi ja istus vaiksest Alseni kõrvale.

„Kas lubate mulle veel viimase jalutuskäigu?“ küsis Alsen pimeduses imelikult läikivale merele osutades. Bess noogutas ja nad väljusid vaiksest. Teised olid nii süvenenud kuulamisele, et keegi ei märganud nende kadumist. Nad sammusid randa. Liiv rudises tafa jalgade all ja tüünelst lokkisid lained vastu kallast.

Bess tundis end esmakordselt pärast Kaspari sündi üksi. Teda haaras igatus millegi järele väljaspool ta praegust elu. Talle meenus samasugune öö aasta eest kufagil järve ääres. Siis kui Thomas oli tulnud Grublingi juurde peole ja ta teadis, et armastab teda. Korraga tundis ta ääretut igatsust Thomase järele.

Eiis hakkas härra Alsen kõnelema. Vaiksest ja ettevaatlikult. Bess teadwat seda, ütles ta, Bess pidawat seda teadma, et ta teda armastab. Ta pole tahtnud talle öelda seda, ta otsustanud kannatlikult ära oodata, kuid lahkimine olewat kõik ta kawatfused paisanud segi. Ja ta küsis, kas Bess kunagi, aasta või kahe pärast, tahaks saada ta naiseks.

Bess kuulas ta vaikset, südamlikku häält ja nukrus waldas teda.

„See toob neid daame wist kaunis tihti,“ arwas härra Friedrich.

„Nii on ikkagi parem, kui mõni kindel perenaine sisje tuua, kes end igalepoole majapidamisele segab.“

„Kuidas saab ta neist alati jälle lahti?“

Marie kehitas õlgu. „Väris paras neile. See alaline helistamine ja kirjutamine autoõnnetusest saadik käib närwidele. See tegi ta nende meelest humitawaks. Ja kulusid ta ju ka ei karda.“

„Mulle ta meeldib,“ ütles härra Friedrich.

„Mulle samuti,“ kinnitas Marie. „Ma ei mõista ainult, miks ta end lahutada laskis. Nad olid nii õnnelikud.“

„Jaa, üks armastus ole imelik,“ ütles härra Friedrich tähendusrikkalt.

„Aga täna sai ta proualt kirja. Panin selle kirjutuslauale. Kiri humitab teda kindlasti hoopis rohkem kui too külaline.“

Wahapeal ütles Mundry daamile meelitusi ja suudles kätt. Daam pidas sobiwamaks teeselda külmust ja palus endale ulatada sigaretti.

Mundry tõusis, et sigaretti tuua. Sealjuures märkas ta kirjutuslauale asetatud kirja, mille iluses kolm punast pitsatit. Ta pööras kirja ümber ja tundis ära Bessi käekirja. Daami käekott kukkus põrandale ja ta pidi kumarduma seda üles tõstma. Rähku pistis ta kirja tasku. Ta pakkus daamile tuld ja küsis, kas ta alati ja wäga palju suitsetab.

„Nii kena on suitsurõngaid silmitsedes unistada!“

„Kahlemata.“ Mundry huwi daami vastu oli kadunud. Ta oleks nüüd meelsamini lugenud kirja.

Daam hakkas toas ümber vaatama, tundes, et kontakt katkenud. „Kui palju toremaid raamatuid,“ tähendas ta. „Tahin ma neid lähemalt silmitseda?“

„Olge lahked,“ ütles Mundry suurima heameelega.

Daam tõusis ja hüüatas raamatuid waadeldes waimustatult. Ka Mundry tõusis. Warsti haarab ta mind oma embusse, mõtles daam kannatamatult.

„Loon teile midagi juua,“ ütles Mundry wiisakalt ja wäljus. „Mida meil pakkuda on?“ küsis ta kõõgis Marielt. Otsustati wiia limonaadi. Mundry läks ise sahwri. Pudeli järgi kummardades krabises kiri taskus. Ta mõttis kirja wälja ja hakkas lugema. Kui kaunilt Wess kirjutab, mõtles ta pärast esimeste lausete lugemist. Kuid siis jäi ta tardunult paberile wahitima. „Mul on poeg. Ta kuulub ka sulle.“ Üks sahwri ja kõõgi wahel oli arwatud, nii et Marie mõis teda näha.

„Ütle sin ju teile, et kiri teda rohkem huvitab, kui see daam,“ sofiistas Marie Friedrichile.

Mundryle meenus äkki külaline. Ta pani kirja tasku ja ruttas tupppe. Limonaadi oli ta hoopis unustanud. „Marie!“ hüüdis ta. „Tooge, palun, klaasid ja midagi joogipoolist!“ Daam oli raamatute juures tunnud igawust. „Wahandage,“ ütles Mundry. „Wahest on inimesel majapidamiswurefid.“

„On teil halb teenija?“

„Ei, ei, — wäga tore isegi.“

Marie tuli limonaadiga ja walas sisse. „On teil lapsi?“ küsis Mundry külaliselt.

„Jaa, kaks,“ wastas daam ja punastas. Talle tundus imelik ja mitte päris taktiline praegu kõnelda oma lastest.

„Pojad wõi tütreid?“ päris Mundry edasi.

„Kahelksa-aastane poeg ja kuue-aastane tütar,“ wastas daam imelikult puudutatuna.

Nüüd taipas ta, kui kaugele oli wiinud ta muretu mõtlematus.

„Dlen wäga õnnetu,“ ütles ta. „Tunnen end suure süüdlasena. Mitu kuud wõtan wastu teie sõpruseawaldusi, teie teeneid, ja ei mõtle sealjuures midagi. Ma ei tahaks enam abielluda. Dlen teile tänu wõlgu, kuid pean ütlemä ei.“

„Ei alaliseks?“

„Jaa,“ ütles Wess ja pöördus minekule. „Alaliseks. Dlen päris kindel.“ Tal oli kohutawalt raske heale inimesele tekitada walu. Ta oli wihane iseendale, et oli talle järele sõitnud saarele. Waitides sammus Alsen ta kannul. „Mul ei tarwitse enam üles tulla,“ ütles ta ukse ees peatudes. „Elage hästi.“

Wess ulatas talle käe. „Te ei pea mulle olema kuri,“ palus ta. „Peate teadma, et mul polenud kerge teile haiget teha.“

„Uusun teid,“ ütles Alsen tõsiselt. „Kõike head.“ Ta eemaldus ja Wess waatas talle järele.

Felix Eivena! mängis ifka weel klamerit. Wess läks ja istus ta kõrwale.

„Mis sul wiga?“ küsis Felix ta rusutud olekut märgates. Wess ohkas, et elu on kurb, kuna Alsen teda armastas ja tema teda mitte.

„Küll ta saab sellest üle,“ ütles Felix edasi mängides. „Ka sina said ju tollest Mundry loost üle — eks ole?“

Bess noogutas. „Jaa, muidugi. Loomulikult.“

25.

Järgmisel hommikul ärkas Bess hilja. Heleda päewaga wähenes ta füütunne. Ta käis rannas sportimas, ja kui pärast lõunat hakkas wihma sadama, kirjutas ta kõigile tuttawale kirju. Ka Mundryle saatis ta üles wõtte Kasparist, kes meredõhus kosus jõudsalt.

Bess jäi saarele hilisügiseni. Ta oli paarile firmale saatnud kawatseid ja saanud ettepanekud lepingu sõlmimiseks.

Kolmandal oktoobril algas ärasõit Berliini. Ka Kaspari hoidja tuli kaasa, ja kuna ta esmakordselt elus sõitis Berliini, polnud ta imetlus-hüüetel ega pärimistel lõppu.

Proua Lüder oli kahele üürilisele wõlnud üles ja Bess afus ema juurde elama. Toad olid ruumikad ja mugawad. „Mundry helistas mulle kolme nädala eest.“ tähendas proua Lüder nagu muuseas kord hommikulauas. „Ta tahtis Kaspari kohta üht ja teist teada. Ta palus, et teataksid talle, kui oled saabunud — ta pidawat sinuga mitme küsimuse üle läbi rääkima.“

„Jaa, jaa,“ wastas Bess pisut kannatamatult. „Aga ju on. Kõigepealt sõidan nüüd linna ja hiljem wõime siis midagi otsustada.“

„Kui see sulle nii wastik on, wõid ju temaga adwokaadi kaudu ajada asju.“

„Di taewas, nii ma seda ka ei mõelnud.“ Bess waatas emale otse.

„Kuidas tal dieti läheb? Kas ta kõndida saab hästi?“

„Telefoni läbi ma seda ei näinud, Bess. Kuid kuulbuste järgi otsustades on tal sellega waewalt raskusi. Kohtasin hiljuti professor Reinkingi. Ta ütles, et Thomas on haruldaselt hea näide korralikust paranemisest ja suurepärasest ortopeedia rakendamisest. Ta on endale ostmud ka wäikese auto.“

„Thomas?“

„Jaa. Et tal ei tarwitseks nii palju joosta.“

„Nüüd pean ma minema. Tore, et Thomasel läheb hästi. Halb oleks kujutleda, et tal liikumisega raskusi, kuna ta on ju nii püsimatü. Nägemiseni, ema.“

Bess sõitis linna. Tal oli läbirääkimine kellegi arhitektiga ja proow õmbleja juures. Tänamal märkas ta ooperi kuulutust. Ühehomme etendati ooperit „Ariadne Narosel.“

Bessile meeldis see ooper üle kõige ja ta otsustas kindlasti minna ooperisse.

„Kas saaksite mu kleidi ühehommiseks walmis?“ küsis ta õmblejalt.

„Armulisel proual on ka alati kiire,“ ohkas õmbleja.

„Kui pole just wõimalik, ega see suur õnnetus ka ei ole. Tahaksin minna ooperisse ja sellepärast tuli see mulle meelde. Kleit oleks väga ilus.“ Bess filmitses rasket hõbehalli tafti, mis laia kellukesena langes põrandale.

„Teen mida suudan,“ töötas õmbleja.

„Ühehomme lähen „Ariadnet“ vaatama ja üleühehomme helistan Thomasemale,“ teatas Bess lõunalauas. Erwin Schatz oli neid tulnud külastama.

„Mis on neil kahel kawatfusel ühisi?“ küsis proua Lüder imestanult.

„Besfil on kohtamine nähtavasti väga raske ja ta tahab enne nautida midagi meeldivat,“ noffis Schaz.

„Sige,“ naeris Befs. „Kas ja ei tahaks kaasa tulla?“

Erwin Schaz ei tahtnud. Ta polnud musikaalne, kuid harrastas muusikat omal viisil, õppides nimelt oopereid tundma süstemaatiliselt. Praegu oli tal kawas „Wölsflööt“ ja ta külastas seda järjekindlalt, et kõrw harjuks selle viisidega. Ja kui ta nüüd wahpeal kuulaks midagi muud, ununeksid „Wölsflöödi“ viisid.

„Miks on kohtamine Befsile raske?“ päris Schaz edasi. „Kui ta Mundryt ei armasta, võiks see ju talle olla ükskõik. Wõi armastab ta teda veel?“ pöördus ta proua Lüderi poole. „Kas armastab teda?“ küsis ta Befsilt.

Befs kehitas õlgu ja naeris. Erwin käsitas selliseid küsimusi haruldase süütuse ja otsekohesusega.

„Ei pole nii lihtne,“ tähendas Befs õpetlikult. „Sa pead sööma, et saaksid targaks ja suudaksid palju mõelda.“

Nad lõpetasid lõunasöögi ja jõid kohwi. Schaz lobises kogu aja teiste inimeste intiimseimaist saladusist, mida nad talle alati imelikul kombel usaldasid. Wahpeal tegeles ta Kaspariga, kellele ta oli kaasa toonud väikese paari nuge-kahwleid ja pildiraamatu. „Rahju,“ tähendas ta. „Kaspar näib mulle siiski liig noor nende kingituste jaoks. Pean ma need ümber wahetama?“

„Ei,“ ütles Befs. „Nad on väga ilusad. Kaspar muutub ehk kiiremini mõistlikuks, kui nii tõredad asjad teda ootavad.“

„Hüwa, lõõme klaasid mõistlikuse terwiseks!“

26.

„Valun sind, Thomas, tule seekord „Ariadne“ etendusele! Ma pole Zerbinettat enam terve igawik laulnud ja mul on kole lambipalawik. Ma ei saa laulda, kui saalis ei istu ainustki mõistlikku inimest,“ anus Jeannette Weigel telefoniteel.

„Aga Jeannette, teater on ju täis mõistlikke inimesi,“ wastas Mundry jahedalt. Ta ei käinud meelsasti ooperis ja oli kawatfenud selle õhtu wiibida kodus.

„Need on kõik wõõrad, pahatahtlikud isikud. Pean mõtlema kellelegi teatud inimesele, kes istub saalis. Muidu ei saa ma laulda.“

„Sul on ju nii palju sõpru — miks pean just mina see olema?“

„Runa olen erutatud ja sina mind rahustad,“ wastas Jeannette selgelt.

Thomas püüdis veel puigelda, hoolimata sellest, et Jeannette pakkus talle wabapääset. Aga Jeannette ahwardas laulmisest keelduda, kui Thomas ei tule ja nii andis Thomas lõpuks järele, sest ta tundis Jeannette'i.

Kell kahessa algas ooper ja kell seitse tõi õmbleja kleidi. See oli lai, lihtne ja imeilus.

Loodetavasti on tuttawaid teatris, mõtles Befs omnibuses istudes. Talle ei meeldinud dieti üksinda minna. Omnibus sõitis hilise aja tõttu aeglaselt ja Besfil oli aega mõtteid mõlgutada. Huwitaw, milliste nais- tega Thomas küll tegeleb, arutas ta. Kas neil Jeannette Weigeliga peaks olema lähemaid sidemeid? Jeannette'i näeb ta warsti lawal. Befs rõõmus- tas juba ette ilusa muusika üle.

Omnibus peatus. Vees jooksis trepist üles ja jõudis oma loozhi heffel, kui saalis kustusatati tuled. Teater polnud ülellia tulvil, nii et ta istus loozhis üksinda.

Jeannette nägi väga kaunis wälja. Esmese waatuse lõppedes tõusis eesriie uuesti ja tegelased kummardusid plaafutawale publikule. Kawalt lahkudes wiipas Jeannette loozhide poole. Vees waatas hajameelselt wiipe suunas. Teraw waluhoo läbis ta südame. Ta tundis Mundry ära. Mundry lahkus loozhilt ja ainult ta selg paistis. Kuid Vees oleks teda tunnud kaugemaltki.

Ka Vees lahkus loozhilt ja sammus kätt meelekohale surudes trepist alla. Jalutusruum säras heledas walguses ja elegantselt riietatud inimesi tungles edasi-tagasi.

„Armuline proua,“ kõlas meeldiw hääel Veesi kõrwal. See oli adwokaat, kes teda oli lahutanud. Vees terwitas teda rõõmsalt. Oli ta ju nii väga soowinud kohata tuttawaid. Nad sammusid koos edasi.

„Kui kaua olete juba siin ja ei lasse endast midagi kuulda?“ küsis adwokaat rõõmufst särades, et wõib jalutada nii kauni daamiga.

„Pole weel nädalatti,“ wastas Vees naeratades. „Teen alles algust oma tuttawate ülesotsimisega.“ Vees püüdis järjekindlalt waadata ainult oma kaaslaste poole. Ta süda tagus lõhkemiseni.

Mundry seisis käigu lõpul ja silmitses jalutajaid wõi waatas neist üle. Ta näis tundwat igawust. Vees nägi juba eemalt ta päewitanud nägu ja laiu õlgu.

„Wabandage,“ ütles Vees adwokaadile. „Tahaksin nüüd minna sinna.“ Ta osutas Thomasele.

Adwokaat kummardus wiisakalt. „Me näeme teineteist warsti jälle,“ kinnitas Vees ja lisas: „Nees seal on Mundry.“

„Do!“ Adwokaadi häälest kõlas inestus.

„Ma pole teda sellest saadik enam näinud, kui käisin teie juures,“ sosistas Vees ja sammus edasi.

„Halloo, armas doktor!“ Adwokaadile lähenes suur seltskond. Ta nägi weel, kuidas Vees Mundry juurde astus, ja Mundry ääretus inestuses ta käed huultele surus. —

„Milline üllatus, Vees,“ ütles ta. „Sa sa oled muutunud weel kaunimaks.“ Ta toon oli soe ja südamlis.

Veesil helises kõrwas muusika.

„Kui kaua oled sa juba Berliinis?“ küsis ta täpselt nagu adwokaat. Siis parandas ta kiiresti: „Kui kaua olete te juba Berliinis?“

„Esmaspäewast saadik,“ wastas Vees ja tõstis waigistawalt käe. „Tean, et pidin sulle helistama! Kawatsefin seda teha homme.“

„Kuid kerge see sulle poleks olnud, mis?“

Ta silmitses Veesi uuriwalt. Vees häbenes, et oli helistamise lükanud iga päew edasi. „Ei,“ kinnitas ta. „Sugugi mitte, Thomas. Kuidas sul läheb? Väris hästi jälle?“

„Jaa, Vees, hästi. Ja sul on poeg?“

„Mul on poeg,“ wastas Vees ja ulatas talle käe, nagu tahtes talle sellega midagi kinkida.

Mundry hoidis kava ta kätt. „Ja inimesed leiavad, et ta sarnleb minuga?“ küsis ta naerdes.

Bess waatas talle otša ja nägi korraga oma poega. Ta kujukles endale Kasparit ja see muutus Thomaseks. Mõlemad kujuk segunesid ja pöörlesid ta ümber ja ta ei saanud neid enam eristada. „Armas Thomas,“ sosistas ta. „Ka mina leian seda.“

„Bess! Kui hea, et oled siin. Oleks nii palju rääkida. Sa peaksid mind kord kuulama. Kui sa seda tahad, loomulikult.“

Kell helises. Waheag oli läbi. Inimesed trügisid neist mööda.

„Kas peame jälle sisse minema?“ küsis Thomas.

„Jaa — mina küll ei saa teisiti.“

Thomas saatis teda tühjenawat käiku pidi. „Kuid minu kõrval on kõik kohad wabad,“ sosistas Bess. „Tahad sa istuda mu lähedusse?“ Ariadne armulaule kuulata Thomasega!

„See olgu sinu otšustada, Bess!“ ütles Thomas talle küljest otša waadates.

Nad sammusid wiimastena üle punase sametwaiba, Thomas surus kergelt oma käe Bessi käsiwarre alla. Läbi awatud ukse kuulsid nad juba orkestrit häälestamas. Ma armastan ju teda, tajus Bess — täna samuti nagu eile ja homme. Kuid näis, nagu oleks ta seda öelnud kõvasti, nii et ka Thomas seda kuulis. Ta ei wabastanud enam Bessi käsiwart.

Bess süvenes ooperisse, kuid Thomase pilk oli ainult suunatud naisele ta kõrval. Thomase käsi lebas sametisel barjääril kitsana ja jõuliseana. Bess kummardus käe kohale ja surus sellele Ariadne armulaulu ajal suudluse.

Doper lõppes ja nad wäljusid. Thomas aitas Bessile mantli ümber ja nad sammusid treppidest alla. Bess püüdis Thomasele mõeldes sammuda aeglaselt, kuid Thomas haaras ta käsiwarre ja wiis ta kiiresti wälisukseni.

Oh! wäljas oli wärsk ja jaha. Tänaval muras mööda autosid ja omnibusid.

„Tule,“ ütles Thomas, „meil on endal auto.“

Auto seisis ooperi läheduses.

„Kuhu tahad sa sõita?“

„Meie koju!“ ütles Bess, mõeldes sellega Thomase korterit Breitenbachi wäljakul.

Järgmisel hommikul ärkas Bess oma endises toas Thomase korteris. Ta oli ükšinda, kuid üks kõrvaltuppa oli praakil. Bess kuulis ukse taga kraapimist ja warsti ilmus Mari must pea ukse wahaile.

Bess hüüdis koera ja meeletus rõõmus niutjudes sõöstis must fera ta woodi ette. Marie kuulis seda kõrwaltoast ja tuli, kandik käes, waatama.

„Proua Mundry,“ hüüdis Marie warjamatus rõõmus ja kandik langes klirisedes põrandale.

Thomas tuli wannitoast, pestuna, rietatuna ja heas tujus.

„Bess,“ hüüdis ta üle lärm, „tahan alati elada sinuga, — ka siis, kui mul lähneb halwasti!“

„Lore,“ wastas Bess õnnelikuna padjale nõjatudes, „lähme siis kohe Kaspari järele!“

Lõpp.